

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	---------------------	---

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,

Hiszek egy isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amen.

Egy halott, hat sebesült.

Multkori, egyetlen számunk veszteséglistája: egy halott, két súlyos és két könnyű sebesült csendőr. Ma megtoldjuk a névsort két sebesülttel és egy lefegyverzett járőrrel.

Ha elesett vagy megsebesült csendőrrel olvassunk, részvételt bár, de azt mondjuk: ez a csendőrség kockázata, veszedelme. Ezek a veszedelmek teszik a csendőrséget csak egész férfi, talpig katona számára valóvá s emelik a szolgálatunkat mindenféle közszolgálat legmagasabb ranglétrájára. De alig négy hét alatt egy halottat és hat sebesültet nem tudunk egyedül a közbiztonság rovására írni. Ezen már gondolkodni kell.

Közbiztonságunk szilárdságának egyik pillére a csendőrség erejébe vetett közhit. Nem tudni honnan, de úgy tudja minden polgár, hogy két csendőrnek két faluval szemben kell a sarat állania. És ez az immár köztudatba átment tan, a mindig túlerőre számítás tana, amelyet a próbacsendőrnek a csendőrlaktanya levegőjével együtt magába kell szívnia, nem önhitt elbizakodottságban, hanem abban az évtizedes tapasztalatban gyökeredzik, hogy erő és bátorság elválaszthatatlanok kell, hogy legyenek a csendőr fogalmától, az erővel párosult bátorság előtt pedig a túlerő fogalma ismeretlen.

Ezekben az esetekben azonban, amelyeket legutóbb olvastunk, nem beszélhetünk túlerőről. Egy, két, három, öt legény ölt, vert, sebesített meg és lefegyverzett le csendőröket, kit szolgálatban, kit azonkívül. Csoda-e, ha feltolakszik a kérdés: hát már tízhús legény is elegendő ahhoz, hogy egy csendőr meghaljon s hat pedig megsebesüljön?

Amióta csendőrség van, mindig voltak csendőrhaltak, sebesültek és lefegyverezettek. Ezek azonban — néhány valóban szép és tiszteletreméltó kivételtől eltekintve — nem ellenfelüknek, hanem saját vagy bajtársaik hibájának lettek az áldozatai. Ezt a hibát pedig valamennyi esetre találozva úgy lehet meghatározni: a saját erő túlbecsüléséből fakadó könnyelműség.

A testi és a fegyverbeli erő a győzelemnek csak holt fizikai eszközei, amelyek a bátorság erkölcsi tartalmával telítetten megsokszorozódhatnak ugyan, de igazán veszélyessé csak akkor válnak, ha az értelem fegyverével: a tudással párosulnak. A harcnak, két ember küzdelmétől milliós hadseregek összecsa-

pásáig ma már elméletben és gyakorlatban kiforrott törvényei, szabályai vannak, amelyeket senki sem hághat át büntetlenül. Aki erejének fölényében bízva azt hiszi, hogy korlátlanul és elővigyázat nélkül cselekedhetik, mert őt úgysem meri senki megtámadni, az már nem bátor, hanem elbizakodott.

Katonai és csendőrségi szabályzataink bőséges útmutatást adnak arra, mit tegyen és mit ne tegyen a járőr, hogy mindig biztonságban legyen s ha megtámadják, ne ő maradjon alul. Nem eshetik bántódása csendőrnek anélkül, hogy eljárásában vagy a történetekben hamarosan meg ne lelnénk legalább egy elkövetett hibát, amelyik érthetővé tesz érthetetlennek látszó dolgokat. Nem hirdetjük a túlzottan aggodalmas óvatosság teóriáját, nem állítjuk, hogy a csendőr járőrnek békeviszonyok között is mindig harcalakzatban, kézitusához készen s terepkutatók nyomán kell mozognia, mert az ilyen túlzott óvatosság a falusi nép előtt még félelem látszatát is keltetheti, de viszont nem vagyunk barátai a vállazott vagy éppen sarokba támasztott puskával való tárgyalásoknak, az ok nélküli szétválásnak, kocsmák részeg tömegébe való elvegyülésnek, parancsoló szükség nélkül csak károsan való fellépésnek s más ilyen könnyelműségeknek sem, mert a bajok túlnyomó részét ezek okozzák.

És még egyet. Ha az ember elgondolkodik felette, vajjon mi okozhatta, hogy egy-egy ember egyszerű igazoltatása alkalmával olyan féktelen indulatba jött, hogy a csendőrnek nekiugrott, őt megtámadta, megölte vagy megsebesítette, nem mindig lehet a kérdésre feleletet találni. Mert az ilyen ellenszegülő viselkedése csak akkor lenne érthető, ha valamilyen igen súlyos bűncselekmény miatt körözés alatt állana és a csendőr ellen való támadással az életét vagy a szabadságát akarná menteni egy olyan ember elszántságával, akinek úgyszincs veszténivalója. Ha azonban az igazoltatott egyénnek egyáltalán nem kell, vagy legalább is nem nagyon kell a csendőri igazoltatástól félnie, akkor nehezen képzelhető el, hogy egy minden szabálytalanságtól mentes, egyszerű igazoltatás pusztán ténye olyan féktelen indulatra ragadtassa, hogy a csendőrt megtámadja. Ha ennek okát kutatjuk, arra kell gondolnunk, vajjon nem a csendőr viselkedése vagy talán éppen ok nélküli hatalmaskodása ingerelte-e az illetőt támadásra vagy ellenszegülésre. Már pedig ekkor a csendőr nemcsak azért felel, hogy alulmaradt, hanem azért is, mert az ellenszegülést előidézte.

Azért írtuk le ezeket, hogy megnyugtassunk mindenkit: az egy halott és a hat sebesült nem azt jelenti, hogy a virtusunk alábbhagyott, hanem csak azt, hogy most egy kissé többen akadtak olyanok, akik csak a saját kárukra hajlandók tanulni.

A szokásos tolvaj természetrajza.

írta: KRÓNİKÁS.

A bűn olyan régi, mint az emberiség. Csak a megjelenési formái változnak az idők és a körülmények szerint, maga a bűn azonban az őseberpár óta úgy kíséri az életet, mint az árnyék a fényt, vagy mint az örömet a bánat.

Ha az emberiség életét figyeljük, azt kell látnunk, hogy az emberi társadalmak két csoportra oszlanak:

Az egyik csoportba a dolgozó emberek tartoznak, vagyis azok, akik számot vetnek azzal, hogy az élet munkából, fáradozásból, kötelességek láncolatából áll.

Ezzel szemben áll az embereknek — szerencsére számbelileg kisebb, de annál veszedelmesebb — azon csoportja, amelynek életelve a dolgozó társadalom könnyű kihasználása, a mások munkával megszerzett javainak elvétele, dolgozó embertársaikon való élőküddés. Ez a csoport a bűnözők csoportja.

Az utóbbi csoport a közveszélyes munkakerülőkből, a hivatásszerű betörőkből, csalókból stb., vagyis a megrögzött büntetettekkel áll.

Igaz, hogy a mai szomorú gazdasági helyzet e két társadalmi csoport közé sorolta még a munkanélküliek nagy tömegét, akik lelkileg e két csoport közt ténferegreve élik nehéz életüket.

Az államnak gondoskodnia kell arról, hogy a polgárok munkás társadalmi csoportját védje a notórius bűnözőkkel, a megrögzött gonosztevőkkel szemben.

Ezen állami feladat nagy részét a m. kir. csendőrség végzi, így bizonyára érdekelni fogja e lap olvasóit

az a gyakorlati irányú élet- és jellemrajz, amit az alábbiakban a megrögzött bűnözők, szokásos büntetettek különböző fajtáiról, alakjairól és típusairól elmondani óhajtok.

A bűnöző társadalom legnagyobb részét a tolvajok szolgáltatják. A lopás, a bűnözésnek az a legelső lépéssőfoka, amelyre a megtévedt vagy erkölcsileg elzúllott ember először rálép. Ezt az első lépést azután vagy követi a többi vagy az első bűnözése után visszaretten és megtér a bűnöző.

Miután itt a szokásos büntetettekkel óhajtok foglalkozni, azért a hivatásszerű tolvaj képét kell bemutatnom, vagyis azét, aki nemcsak alkalomszerű tolvaj, hanem abból él, hogy lop s úgy rendez be az életét, hogy neki a tolvajlás munka, megélhetési forrása legyen.

A hivatásszerű tolvaj gyermekkorára rendszerint igen szomorú. Törvénytelen származás, apátlanság; a nevelés teljes elhanyagolása adják ennek a gyermeknek a kereteit. Az ilyen gyerek az utcán nő fel és mint utcagyerek a porban, sárban, piszokban növe fel, erkölcsileg teljesen beszennyezetten serdül sihederré. E növekedését a koldulás és hazudozások sorozatos láncolata tölti ki. Már gyermekkorában magához hasonló helyzetű és erkölcsű fiú- és leánygyermek társaságát keresi, akikkel együtt nő fel egy tolvajtársasággá. A példaképet az öreg tolvajoktól veszik, akik megtanítják őket az alkohol, a cigaretta, a nemi élet időelőtti megismerésére és megszeretésére. Az abc-jük a tolvajnyelv lesz. A követendő példa egy sikeres tolvajlás. Fantáziájukat a gonosztett hevíti. Becsületük a „tolvajbecsület”.

Igy nő fel az elhagyatott, fél- vagy teljes árva

Kaszatömlöc.

írta: BEŐTHY KÁLMÁN százados.

Nem mese és nem tölem ered a történet. Régi ügyvéd barátom felejthetetlen pátriából mondta el. Nem tettem hozzá semmit, úgy mondom el, ahogy ő nekem:

— Levelet kaptam Kerekiből Hegyesi Feriétől, ki szegről-végről atyámfia, valami birtokpörben hívtak. — Szeretettel várunk — írta felesége, Ilka néni — pedig tudhatod jól, miért: már alig emlékszünk arcodra. Hát restelkedtem is, nem tagadom, mert tíz éve mult, hogy nem láttam őket. Pedig... őszintén megvallva — megnézhettem volna őket. De tudod: kenyér után futkosás... na, mindegy, nem akartam mentegetődzni, elhatároztam, hogy beismerem nyomban haszontalanságomat.

Kereki mellett, százados fák közé rejtett ősi kúriában éltek. Ott várt engem az ősfák sátra alatt Ilka néném. Fekete ruhában, megtört vállakkal, kedves, tiszta arccal. Meleg szemekkel, fehér fejjel. Ahogyan megláttam, előre kigondolt védőbeszédemet nyomban kifújta fejemből a meglepődés szele: mért nem Feri bátyám vár, a ház ura?... Mért van ijesztő csend a tanyán? Mért gondozatlan, sebhelyes a kúria fala... Mi történt itt?...

— Isten hozott, fiam! — ölelt magához Ilka néném. Kezére hajoltam, akár Anyámnak csókolnék kezét. S hogy felemeltem arcomat, szememben a kérdés tükrözött, mert Ilka néni bölintott szótlan, szomorúan. Aztán akadozva tette hozzá:

— Fiam, Gábor... Feri bátyád... megöli a határ... Beteg szegény...

— Karomra támaszkodva jött a tornácra szótlanul aztán. Én szorongva léptem a szobába, úgy éreztem, hogy

Imádság.

Nézz le ránk, nézz le, Istenünk az égből,
Gyermekid hívnak a magyar mélységből.
A magyar mélységből, magyar éjszakából:
Hol lelünk roskad, siralomtól-gyásztól...
Elrabolták tőlünk drága szép hazánkat,
Nagy világ csúfjára porig megaláztak.
Negyedfélmillió testvérünk odaát
Hordoz a rablóktól keserves rabigát.

Nézz le ránk, nézz le, magyarok Istene...
Kezedben volt sorsunk ezer esztendeje.
Add vissza hazánkat, szent örökségünket:
A jelen gyászból derítsd szebb jövőnket.
Testünket-lelkünket Te növeld nagyra,
Hadd sújtson le karunk a sok rabló hadra.
S ha újra béke lesz: cselekedj Urunk:
Nagy-Magyarországot ölelje át karunk. Amen.

Uray Sándor.

gyermekből a dolgozó társadalom ellenségeként a megrogzított tolvaj.

A tolvajt egyénileg gyávaság jellemzi. Tevékenysége főleg abban merül ki, hogy kevés fáradsággal, kis kockázattal olyan anyagi hasznot nyújtó lopást követhessen el, amiből azután heteken át folytathassa henyélő életét.

A tolvajt tehát a legkisebb ellentállás is gondolkozóvá teszi; ha tettenérik, támadásba nem megy át, sőt rendszerint fegyvertelenül végzi el tolvajlásait is. Ha megcsipik és az elmenekülésre alkalmat nem lát, rendszerint megadja magát és passzív magatartást tanúsít.

A tolvaj a bűnöző társadalomnak legközlékenyebb és leginkább társaságban élő típusa. Majdnem minden tolvajnak van szeretője, akivel a szerzett zsákmányt elmulatja és orgazdája, aki a zsákmány értékesítését vállalja.

A „tolvaj” szó a bűnöző világban ma már majdnem gyűjtőfogalom lett, annyira specializálódott, annyira részekre tagozódott, annyi alfajra oszlott a tolvajlás.

Nézzük meg ezeket közelebbről egyenként:

A besurranó tolvaj rendszerint koldulás, kártyavetés, jóvendómondás, avagy házalás ürügye alatt szerez magának jogcímet ahhoz, hogy a hiszékeny polgárok — főként a ház női lakói — pillanatnyi bizalmát megnyerve és kihasználva, a lakásba bejuthasson. Ott azután gyorsan körülnéz és ha az ellopásra kiszemelt tárgy fekvését, a hozzájutás módját és netalán akadályait megállapította, eltávozik. Ezt a munkát — mely terepszemlének lenne nevezhető — többnyire nők végzik. Ezek közt faluhelyen feltűnően sok a cigány.

nagyon nehéz a levegő, ráfeküdt a mellemre. A szobában féhomály volt, a szűk és mély ablakok miatt a fény szinte száműzve volt onnan. S mikor hozzászókkott volna a szemem, akkor vettem észre az ablak mellett egy embert. Hátán összefogott kezekkel, feje és válla előre fúrva az ablak felé. Lesett kifelé... Ilka néném visszafordult félig, intett és a szájára tette az ujját. Megdöbentem. Ki az?... Tán Feri bátyám volna?... Lábujjhegyen igyekeztem át a szobán s a szememet nem tudtam elvenni az alakról. Hogy mellette elmentem volna, láttam félarcát: Feri volt.

Mint a vad a ketrecben, úgy himbálta testét: jobbra-balra lesett ki. Hirtelen kapta a fejét ide-oda, mintha félne, hogy míg idenéz, a másik oldalon valami történik... A lélegzetem is elállott és a lábam meggyökerezett, a keserű nyál összefutott a számban.

A híres táncos, a megye első gavallérja, a kerek ezerholdas úr... ez, ez volna az, itt?... A szótlan, himbáldzó test hirtelen meg-megállt, az előrefúrt fej nekiütődött az ablakszemnek s ilyenkor csikorogtak a fogai, mint a marni készülő állat... Lesett és morgott. Nem értettem. Csak később tudtam meg, hogy az odaveszett 800 hold földjét elszakító köveket leste, mikre az egyik oldalon azt írták: ez a mienk... a másik oldalon pedig: az a tiétek...

Nem tudom, meddig állottam a mélységes döbbenetben. Mikor kezemhez ért Ilka néném forró keze, mintha álomból ébresztett volna. Rettenetes álomból. Mint a gép követtem a szomszéd szobába s ott a hideg verejtéket letöröltem arcomról.

— Így van ez egész nap, fiam — bűgött Ilka néném hangja. Ott áll és verekszik szegény a még megmaradt önmagával... Alig néz ki a birtokra. Fél... Azt hiszem

A tulajdonképeni lopást nem az hajtja végre, aki a „terepszemlé” csinálta, hanem rendszerint a cinkostársa, akivel a terepet felderítő nő előzőleg pontosan közölte a helyi viszonyokat. Az ilyen tettes azután olyan alkalmat igyekszik kihasználni, amikor a ház ajtaja vagy az ablaka szellőztetés céljából nyitva van. A tettes főtörekvése ugyanis arra irányul, hogy úgy juthasson be a házba, hogy azt a lakók észre ne vegyék.

Ha az ilyen tolvajt besurranás közben észreveszik, már előre kiesztelt mesével: kéregetés, éjjeli szálláskérés, álláskereső stb. ürügye alatt igyekszik a lakásba-bejutás célját megmagyarázni, helyesebben elleplezni.

Az ilyen tolvaj faluhelyen rendszeren meztláb, míg városokban posztó- vagy gumitalpú cipőben jár, hogy lépései zajt ne üssenek. Néha az ablaküveg betörése révén, a kinyitott ablakon át jut be a háznak abba a szobájába, ahol a lopásra kiszemelt tárgy fekszik. Abból a célból, hogy az ablaküveg csörömpölése zajt ne keltsen, a betörendő üvegtáblára előbb sűrű péppel vastagon bevont vásznat terít. Ezt a hosszasan tartó műveletet már többnyire csak az éjjeli órákban meri végrehajtani. Egyébként rendszerint napnal dolgozik.

A besurranó tolvaj a tettet rendszerint egyedül hajtja végre és ezalatt az esetleges cinkostársa a legközelebbi utca sarkán áll őrt. Terjedelmesebb csomagot vagy tárgyat nem szokott ellopni, miután az a vágya, hogy a lakásból lehetőleg gyorsan, mozgékonyan és feltűnés nélkül távozhassék.

A besurranó tolvaj a zsákmányát vagy a tett végrehajtásánál az örökös szerepét betöltött társának adja át és azután különböző utakon igyekeznek menekülni, vagy — ha a lopás elkövetésénél egyedül volt — sietve az orgazdájához szállítja el.

önmagától... Gyakran elcsendesül, kiesik belőle a történetek rettentő órája s olyankor a régi... Aztán... azután meg... — elcsuklott a hangja, felállt s a tálaló felé indult szeméhez szorított ököllel.

Kérdésre nyílt volna a szám éppen, mikor a küszöb megreccsent váratlanul, az ajtót élesen felénk lökte valaki. Két súlyos lépést hallottam s aztán előtűnt onnan — Feri bátyám. Nagy, oroszlánfej, szétzilált hajjal, homlokán s nyakán a vért láttam mozogni. Szeme, régi, meleg, kék szeme — sehol. Helyette a fekete árkos üregekben színtelen, megkapaszkodni nem tudó, üres golyók voltak. Rám nézett. Egy pillanatig hideg és szárós volt, de aztán a lélek sugara összerogyott, mint az agyonkínzott test, s aztán nem látszott többé, hogy azok ott szemek. Vagy talán igazában most látszott, hogy tükrei a léleknek?...

A karja fellendült és kinyújtott tenyerével belevágott a levegőbe. Mintha nevetett is volna, bár én csak annyit vagy úgy hallottam, mintha száraz köszörűkövön valaki követ élezett volna... Szája sarkában elmondhatatlan keserv, mikor azt felelte köszöntésemre:

— Mindegy!

Ma már nem emlékszem, hogy folyt le az ebéd, de azt a pillanatot nem felejttem el, mikor Ilka néném felállva, kocsizást ajánlott. Végtelen hálással néztem rá. Csálódtam azonban, mert azt gondoltam, hogy kint talán felszabadul az irtóztató feszültség, mely zsibbasztva tartott hatalmában. Nem, nem birtam nyugodtan lenni, tombolt, kavargott bennem a tenger sok kérdés, miket csak tetézett minden köröttünk. Mert valami meg nem nevezhető gyász ült a tájon, a nyárfasoron, a tanya előtt, az embelek arcán és mindenütt a kihalt birtokon.

Egy kisebb, cserjés domb alatt megállt a kocsis. Ilka néném pokrócot hozatott s az oldalon letelepedtünk. Előt-

A besurranó tolvajhoz sokban hasonló módon dolgozik a horgász. Ez nem vállalja a lakásba bemászással vagy besurranással járó kockázatot, hanem kívülről nyulva be a nyitva lévő, avagy lépesvászonnal nesztele-nül kitört ablakon át a szobába, horgászó készülékével húzza ki onnan a kiszemelt prédáját. Érdekes ez a horgászó készülék. Egy kb. 1½—2 méter hosszú botból áll; erre van ráerősítve egy méter hosszúságú erős zsinog, amire 3—4 erősebb, halfogáshoz használni szokott horog van erősítve. A zsinór végére — hogy lehúzza és mozgatóját biztosabbá tegye — rendszerint kis ólomgolyót szoktak erősíteni. Ezt a készüléket nyújtja be a tolvaj az ablakon a ruhák vagy fehérneműek közé; ott azután addig forgatja, amíg az egyik horogra rá nem akad egy ruhadarab, amit azután kihúz.

A besurranó tolvajok egyik típusa a zsinogelő — másként hurkös — tolvaj is. A tolvajlásnak ezt a módját rendszeren cigányok szokták a következő módon üzni: a falusi portákra kívülről a nyitott kapun át benézve azt látja, hogy a ház udvarán — lehetőleg a kapuhoz közel — kapar néhány kezes baromfi. Erre a tolvaj — rendszerint másodmagával — bemegy a portára, az egyik — rendszeren a férfi — beáll a pitvar vagy lakóház ajtajába és mindenféle ürüggyel igyekszik elfoglalni és szóval tartani a háziakat, gondosan ügyelve arra, hogy úgy álljon az ajtóban, hogy a bentlévő háziaknak az udvarra kilátást megnehezítse vagy megakadályozza. Ezalatt a cinkostársa egy vékony, piszkos földszínű cérnára fűzött kukoricaszemsort dob le a baromfi elé. Ha a baromfi annyira kezes és falánk, hogy bekapja a csalétket, úgy a torkára akadt szál segítségével megfogja és egy gyors csavarással megfojtja, azután a kendője alá rejtve, feltűnés nélkül kisompolyog az udvarból.

A zsebtolvaj „mestersége” nagy kezűgyességet igényel. A zsebtolvaj rendszerint cinkostárral dolgozik együtt, aki a közelében állva, azonnal átveszi tőle a zsebtolvajlás útján szerzett tárgyat, hogy biztonságba helyezze.

A zsebtolvaj olyan helyeken dolgozik, ahol sok ember zsufolódik össze s ahol az egymás mellett tolongó emberek egymáshoz szoros közelségben állanak vagy mozognak. Így városokban a villamoskocsikon, színházi, hangversenytermi előcsarnokokban, lóversenytéren, sportünnepélyeken szoktak működni; míg faluhelyeken a vásárok, vasúti jegyváltópénztárak, népgyűlések, tüzesetek nyújtanak a zsebtolvajnak alkalmat a tolvajlásra. Az ilyen tömegekben ugyanis nem kelt feltűnést az, ha az egyik ember a másikhoz ütődik, másfelől az ilyen sokadalomnak az a hatása is van a tömegbe került egyénre, hogy a szokásos elővigyázatosságot feladva, figyelmét arra a tárgyra irányítja, ami a tömeg érdeklődésének célpontjává lett.

Az is előfordul, hogy a zsebtolvajok maguk idéznek elő furfangos módon népcsődületet, hogy amíg az összeverődött emberek figyelmét magukra fordítják, a cinkostársaik nyugodtan dolgozhassanak. Falusi emberrel szemben annyival is könnyebb a helyzetük, mert amennyire óvatos és elővigyázatos a magyar ember otthon a saját falujában, annyira könnyen megy lépre, ha pl. a vásárban csődületet lát. Nyomban odaszalad, kigombolt kabátban, fityegő óraláncsal és ha önkénytelen mozdulattal itt-ott megtapogatja is a pénztárcáját — amiben a vásáron eladott ló, tehén vagy disznónak ára van —, be nem gombolkozik, a figyelmét áttereli a népcsődület okának megfigyelésére és így könnyű prédájává lesz a szemfüles zsebtolvajnak.

tünk nem messze a hegyek hallgattak, a rét, mező néptelen, csak a tizedik tarló széléről vigyorogtak az új határkövek. Mintha sírkövek fehér, hosszú láncba lett volna... húzódtak le, arra a város felé, amely szintén odamaradt...

— Csak nekem van közöm ahhoz, ami történt — fordult felém Ilka néném — s ha neked mégis elmondok egyetmást, fiam, azért teszem, mert elhatározásunkhoz ami a pört illeti, kell ennek az ismerete is. Azt hiszem, amit láttál, az elég ahhoz, hogy elképzeld a többi... Amit, amiket csak én láttam...

Mikor itt kimérték a jussát amazoknak ott, túl, Feri bátyád akkor bezárkózott. Sugárzó, piros arcából elszállott a vér. Egy darabig csak állott és nézte az udvaráról szóltanul, mi történik, aztán befordult és bezárkózott a szobájába. Tudhatod, milyen nótás, mosolygós ember volt és mintagazda. Azóta senkit sem engedett magához. Kérésem, sírásom semmibe vette. Azt hiszem, kihullott a szíve akkor... Amit lesve láthattam, annyi volt, mint amit Te ma láttál. Tíz éve tart ez s nekem, fiam, már alig van könnyem. Nem csendül szó, elvesztek vendégek, rokonok...

Egyszer, egy este Feri elém állott. Későn volt, éjjel felé. Kint nyögtek a fák a ház előtt s a város felől, onnan, temérdek felleg rohant erre s a Hágó felett a villámok játszottak egymással. Dörgött szüntelen s Feri bátyád azt mondta ekkor:

— Kimegyek egy kicsit Ilkám — s én nem tudtam, nevessek-e, sírjak-e? Nevessek, mert megjött a szava, sírjak-e, hogy ilyen időben valamit akar...

Inkább féltem elengedni. Összeszorult a szívem, de könyörgésemet meg se hallotta. Az ajtóból még hívtam vissza, de a vak sötétből előtört vihar torkomra nyomta a szót, s ő eltűnt...

Akkor... senki se volt mellettem s én fiam, azon az éjszakán öszültem meg... Most már nem tudom elmondani, hogy volt, mit éreztem, annyira emlékszem most már csak, hogy akkor vádoltam szüntelen magamat, mert elengedtem. Belekapaszkodni... azt kellett volna... vagy vele menni...

Nem tudom, mi volt sokáig. Akkor egy iszonyatos ordítás tört be a szobámba. Oh, mi volt abban a hangban!... Uramisten... A halál kezének rémületes érzése... s a hang nem szűnt jóideig. Alig éreztem erőt magamban, mégis kirohantam. A vihar tombolt még, a tornác előtt kettétört fák torlasza hevert, bögött az ég s a hang mégis hallzott. Azt hittem, vége az Életnek...

Egyszerre ott volt előttem Feri. Tán húsz lépést se jutottam a viharban a hang felé, a kiszűrődő lámpasugárban ott állott előttem Feri mosolygva s azt mondta:

— Hallod a nyomorultat!?

Még hallottam megszűnni a hangot, rövid, apró ordításokkal. Még arra emlékszem. Aztán, hogy reggelig történt-e valami, nem tudom. Feri karjába estem. Az első, amit ezután láttam: Feri felém hajló arca, keserű mosolya volt. Ami azután történt, azt mindjárt elmondom, fiam — tette vállamra kezit Ilka néni. Most, fiam, menj fel, ide a domb tetejére, nézd, ott, ahol a kökénybokor. Ott nézz körül!...

Engedelmesen felállottam. Szédülő fejjel lépkedtem a cserjébe s a kökénybokor előtt hirtelen, mintha mellbevágta volna, megtántorodtam.

— Jézus!! — Visszanéztem, Ilka néném bölintott, bár felém se nézett. Tudta, hogy ezt látnom kellett.

Lábam előtt egy kút mohás, gazos téglaurege. Az oldalakból hosszú, felgörbült, rozsdás, hegyes kaszapengék nyúltak ki, mintha befalazott óriás pók lábai lettek volna.

A zsebtolvajlás végrehajtásának az alábbi módjait szokás megkülönböztetni:

A zsebtolvaj jobb- — esetleg bal- — kezének mutató- és középujját villaalakban szétnyitva lassan és észrevétlenül benyul a tömegben mellette álló egyének abba a zsebébe, amelyikben — megfigyelés szerint — a pénztárcát megtalálni reméli. Ha a tárcát sikerült kihúznia, úgy, ha egyedül dolgozik, pár másodperc múlva, nyugodtan és feltűnés nélkül odább áll, ha pedig cinkostársa van, a tárcát annak adja át, aki nyomban tovább áll azzal. A tettes még 8—10 percig nyugodtan ott marad az előző helyén, sőt, ha a meglopott a kárát észrevéve lármát csap, még ő is felajánlja a segítségét és a károsulttal együtt szidja a gazember zsebmetszőket. Ha pedig a tárcának a zsebből való kihúzása közben akadályt érez, akkor színlegesen nekilökődik a kiszemelt áldozatnak, mintha a tömegből valaki meglökte volna. Ha ez az erélyes kísérlete sem vezet sikerre, felhagy a további kísérletezéssel.

Zsebóra megszerzését úgy végzi, hogy vagy egy éles csipesszel lecsipi a láncot a mellény gomblyukáról és vele együtt húzza ki egy rántással az órát is a zsebből vagy pedig — ha ez akadályba ütközik — csak a zsebrát húzza ki a mutató- és középujja segítségével a zsebből, azután az óra karikáját egy csavarással letörve, az órát karika és lánc nélkül keríti meg. Az órakarika letörése pillanat alatt történik, az egész „művelet” csak egy-két másodpercet vesz igénybe.

Az utcai zsebtolvajlás leggyakoribb végrehajtási módja a következő: a tolvajtársaság rendszerint 3 tagból áll. Az első a tömeg közé furakodva kezeivel végig tapogatja a tömeg zsebet és a nők ridiküljét. Ha érzése szerint értékes felfedezésre tett szert, úgy azt öklöb-

szorított hátranyújtott kézzel jelzi a mögötte lévő társának szemmel vagy kézzel jelezve azt a zsebet, ahol a felfedezett tárca fekszik. A zsebtolvajtársaság erre működésbe lép, ami alatt azt kell érteni, hogy az előtte álló előlről, míg a mögötte haladó hátulról „falazva” takarja a tettest. Ha a tárca megszerzése sikerült, a tettes nyomban hátranyújtja hátulról „falazva” 3-ik tettestársának, aki azzal nyomban ellillan a helyszínről.

Sokszor, főleg az egyedül dolgozó zsebtolvaj a birtokába kerített tárgyat a káros kiabálására egy mellette álló ártatlan egyén külső zsebébe nyomja bele, hogy magáról a figyelmet elfordítsa és a gyanút másra terelje.

Gyakori a zsebtolvajlásnak az a módja is, amikor a vasúti pénztárhoz, avagy a vonathoz siető gyanútlan utast két zsebtolvaj veszi üldözőbe. A jegypénztárnál megfigyelik, hogy a tárcáját hol tartja s azután szembe kerülve vele, kétoldalról közelítik meg. Az egyik zsebtolvaj sietést színlelve nagy erővel beleütődik az áldozatba, a másik részvétet mutatva, odalép és átfogja az áldozatot s annak figyelmét magára terelvé aziránt érdeklődik, nem történt-e valami baja, közben az első már az összeütközéskor kiemelte az áldozat kiszemelt pénztárcáját és azután különböző irányban eltűnnek.

Úgyes zsebtolvaj ezt egyedül is végre tudja hajtani. A figyelmet akként tereli el magáról, hogy az összeütközésért még ő igyekszik felelősségre vonni a másik gyanútlan utast, akinek így eszébe sem jut, hogy zsebtolvajjal állhat szemben, annál is kevésbé, mert az ilyen zsebtolvajok rendszerint elegáns öltözködésű és megjelenésű egyének és az „úriember” benyomását keltik.

A zsebtolvajlás más módja a leköpés. A sétatereken

Rajtuk barnás csontok. Felnyársalva. Egy fejjel belebukott ember csontjai. A koponya már hiányzott, a gerince csontja, megtört.

— Ne haragudj, Gábor... gyere le... Amit láttál, az ide tartozik... Úlj ide, vissza s ha én akkor kibírtam... Neked is... könnyebb...

— Akkor, azon az éjjelen átment Feri a birtokára, odaát. Mit akart ott, nem tudom. De reggel, amikor felém hajolva leste a szívem verését, akkor annyit mondott:

— Ilkám, kedves, ne haragudj... Ott jártam, tudod, az *enyémen*... Nem hiszed, de hidd el, ott visszajött a kedvem!... Szántottam, vetettem... érted?... Arattam aranyárpát, tenger búzáat. Daloltam!... Világított az Úristen, az ekém, hogy sodorja a földet, kíváncsi volt rá. Nótáztam, nem hallottad, Ilkám? Nem hallottad!... Hej, jó volt ám, Ilkám... De hallod?... Egyszerre megfogott a barázda szélén két granicsár. Engem, a gazdát!... Engem, érted-e?... Rám emelte a fegyvert, láttam, tudod, nagyszerű lámpást adott az Úristen, vagy mondtam már?... Hát láttam, hogy a puska nekem van szánya. Sohse kacagtam olyan jól, Te Ilkám!..

— Hát, mit akartok?! — kérdeztem. — Mit akartok a föld urával?...

Nem feleltek, de megfogták a karomat. Ezeket a sineket itt, nézd Ilkám, milyen acélok ezek, mi? Hát megfogták és én még jobban kacagtam akkor és a sín végén levő bunkóval, Te, ezzel az öklömmel, látod, ezzel úgy orrtövön csaptam a gyalázatost, hogy felfordult, mint a hasbalótt nyúl... Hej, hányat löttünk úgy az öreg Viski bácsival, emlékszel, Ilkám?... Hogy csudálkoztál, emlékszem, hát ez is úgy tett, mire a másik letérdelt elém, azt hitte, én vagyok az Úristen!... Csak láttad volna!...

— Csak láttad volna, mikor a mennykő csapdosott,

milyen furcsa alak volt az ott előttem. Csupa sárga meg lila. Mint a szarkaláb, a pitypang... Hej, nincs most a szobádban, ejnye elfeledtem... Hát, ömlött az eső... vagy csak a nyavalyás sirt... nem tudom, de Te tán emlékszel?... Hát megfogtam és megsimogattam a fejét, a fene egye meg. Úr voltam én mindig!... Megfogtam, aztán odavezettem a Basa-küthöz. Daloltam neki, mert jókedvem volt és a kutya meg szépen tercelt... Mi, úgy-e, hogy remek volt?... Ott, a kútnál, tudod, ahová az ős-Hegyesiék belenyomták valahány gazember volt, ahány hűtelen akadt vagy gyáva... hát ott megsimogattam szegényt, mert reszketett a kutya és nem értett, sehogyse értett a bárgyú... Meg is öleltem, tyűh!... hogy felkacagott erre a mennyország, azt se hallottad?... Megöleltem, de a karom rajta maradt s lehet, hogy a kezem nagyon nehéz volt, mert összerogyott a nyavalyás, de én nem vagyok szakrament, én előttem ne térdepeljen, hát megfogtam balkezemmel a mellin, jobbtényeremmel meg lenyúltam a hátán a nadrágjáig és felemeltem... nem is hiszed, milyen könnyű egy ember, ha megretten benne a lélek... hát felemeltem és belevágtam a kútba... Majd utána estem én is a nagy svungtól. Na, úgy-e, hallottad, mi?... Hát tudod, még utána is köptem.

— Így volt, Gábor fiam, így volt... *

Nem mértem az időt... Egyszer felriadtam, Ilka nénem szólt szomorúan, lehajtott fejjel:

— Beleőrült szegény...

— Felzokogott. Ki tudja, hányadszor... *

Nem tettem hozzá semmit, úgy mondtam el, ahogyan nekem elmondta egy ügyvéd barátom, felejthetetlen pátriából való barátom.

magányosan sétáló vagy ülő hölgyet megfigyelve észreveszi a tolvaj, hogy a nő értékesnek látszó melltűt visel. Ekkor a közelébe érve — lehetőleg akkor, amikor a sétatérén csak kevesen vannak, vagy még inkább, amikor senki sincs ott — véletlenül leköpi a nő mellét, majd hozzálépve, gavallér módjára — lehetőleg német vagy francia nyelven — bocsánatot kér, miközben elővett elegáns parfümös zsebkendőjével letörli a köpést, közben kinyitja és elemeli a kiszemelt melltűt és nagy bocsánatkérések közt otthagyja a meglepődött hölgyet.

Vasúti zsebtolvajok gyakran a következő módon dolgoznak: Elegánsan felöltözve — balkarjukon felöltővel vagy takaróval — kiszemelik az áldozatukat, akiről megfigyelik a jegyváltásnál, hogy a pénztárcáját melyik zsebébe tette. Azután sietést színlelve úgy ütköznek bele, hogy a felöltővel vagy takaróval fedett karjukkal az áldozat ruhájának ahhoz a részéhez ütődjenek, amelyikben a pénztárcát tudják. Az összeütközés pillanatában azután a másik — szabad — kezükkel kiemelik a kiszemelt pénztárcát, avagy a kigombolt kabátban lóholó áldozat zseboráját. A naív és jóhiszemű áldozat fel sem tételezi, hogy őt ez az „elegáns” utas meglopta és gyanútlanul siet az összeütközés után be szállni s rendesen csak akkor veszi már észre a kárát, amikor a vonat kiindult az állomásról.

A tolvajok külön válfaja a **bolti** vagy **vásári tolvaj** is. Ezek többnyire nők szoktak lenni, akik kettesben vagy hármásban dolgoznak együtt. Az első bemegy a kiszemelt boltba, ahol sok, főleg értékesebb selyemneműt, csipkét stb. szedet le maga elé és válogat azokban. Pár perc múlva, amikor már az első előtt tele van a pult, bejön a tolvajlásra felkészülten öltözött társa. Ez a felkészültség a következőkből áll: kötenyt visel; alatta nyílás van a legfelső szoknyán, melyen keresztül be lehet nyúlni a második szoknyára reávarrt széles, nem túlságosan hosszú zsebbe. Amíg az első nő alkudozásával lefoglalja a kereskedő figyelmét, a második nő, aki úgy viselkedik, mintha az első nőhöz semmi köze sem lenne, az előbbi közelében állva *másfajta tárgyakat* kér kiválasztásra. A kereskedő azokat is kirakja. Erre a zsebes nő az első nő előtt felhalmozva lévő tárgyakból egy vég selymet, csipkét, stb. a felemelt kötevény alatt lévő nyíláson át beereszt a belső szoknyáján lévő tolvajzsebbe, majd pár perc múlva elhagyja az üzletet; illetve vásárban a kirakó kereskedő sátrát. Az első nő a legnagyobb nyugalommal még tovább válogat pár percig, esetleg vesz is valamit és azután elhagyja a boltot. Ha hármásban vannak, akkor kettő alkudozik és leköti a kereskedő figyelmét, hogy harmadik társuknak megkönnyítsék a lopás elkövetését.

Az a körülmény, hogy a zsebtolvaj nő mindég másféle dolgokat kér, mint amiket társai néznek és hogy a lopás mindig az utóbbiak által kirakatott áruból történik és hogy a zsebes eltávazása után társai még visszamaradnak, lehetővé teszi, hogy a lopást csak későn fedezik fel, feltéve, hogy az üzlet valamelyik alkalmazottja a zsebesüllyesztés pillanatában tetten nem éri a tolvajt.

A tolvajoknak egyik igen veszedelmes fajtája a kizáróan lólopással foglalkozó és „*lökötő*”-nek, vagy „*lőcsiszár*”-nak nevezett tolvaj.

E két fogalom nem fedi egymást teljesen. A lökötő ugyanis a lónak az ellopását, „elkötését” végzi, míg a lőcsiszár a lopott ló értékesítését vállalja magára. A lőcsiszár foglalkozása körében ezenkívül még a lóvásári csalások legkülönbözőbb fajtái is beletartoznak. Ezek a lóbetegségek (keh, havivakság, stb.) elleplezése, hamis marhalevelek készítése, a vevők beugratása, stb. A lőcsi-

szárok legtöbbszörre a cigányok soraiból kerülnek ki, míg a lökötők közt csikóslegényeket, kocsisokat és munkanélküli mezőgazdasági cselédeket is nagy számmal találunk.

A lólopás legszokásosabb menete a következő: A kiszemelt lóról, vagy lovakról a lőcsiszár megszerzi a lópasszus kiváltásához szükséges adatokat. E célból gyakran a tulajdonost is felkeresi lóvásárlás ürügye alatt azért, hogy a ló adatait és a helyszíni tanulmányokat elvégezhesse. Ezen adatok felhasználásával ezután hamis lópasszust (járlatlevelet) szerez. Mikor ezzel készen van, felkeresi azt az egyént, aki jó pénzért vállalkozik a ló elkötésére. Közben a lőcsiszár a negyedik vagy ötödik község határában vár reá. A lökötő az elkötött lovat elhajtja hozzá s ott átadja neki. Erre a lőcsiszár a lovat elhajtja a 3-ik vagy 4-ik megyében lévő vásárba, ahol egy cinkostársának színleg eladva, utóbbira átiratja a járlatlevelet a hatóság előtt. A „vevő” azután rendszerint még ugyanazon a vásáron továbbadja „jogszerűen” szerzett lovat.

A tolvajok minden fajtája nagy számban kerül ki az országban kóborló sátoros cigányokból.

A megrögzött tolvajok csoportjában legveszedelmesebbek a **betörők**.

A betörő már rendszerint keresztülment a tolvajlás minden fokozatán. A betörő már mindenáron zsákmányhoz akar jutni, ha másként nem megy, erőszak alkalmazásával is. Vagyis a betörőt már csak egy lépés választja el a rablótól. Hiszen a betörő eszközöket visz magával a tett színhelyére, amit — ha szüksége van rá — fegyverül is használ. Ezért a betörő lelkületében mindég ott lappang a rabló is, sőt a notórius betörő rendesen törrel vagy késsel is fel van fegyverkezve. Bár elsődleges szándéka csak a lopás; azonban számol azzal a lehetőséggel is, hogy, ha tetten érik, fegyverét is fel fogja használni.

A betörő rendszerint 3—4 tagú bandában dolgozik. A helyet, ahová be akarnak törni, előre kikémlelik, arról a legalaposabb tájékozódást szerzik. Hetekkel, sőt esetleg hónapokkal előre megfigyelik a házat, lakást, vagy üzlethelyiséget, ahová a betörést tervezik. E célból megfigyelik a ház lakóinak az életmódját; mikor szoktak hazulról eltávozni, mikor fekszenek, van-e a házban biztonsági zár, lakat, vagy más védelmi berendezkedés. Ha kutya van, úgy annak a nevét és természetét is igyekeznek megtudni s főként azt, hogy idegenektől is elfogadja-e az oda dobott ételt? Gondosan kitanulmányozzák a szomszédok életmódját is, nehogy azok részéről érje őket meglepetés.

Főleg arra ügyelnek, hogy a betörésre kiszemelt helyiségben nincs-e vészjelző villanycsengő, avagy más olyan hangotadó eszköz, ami őket elárulhatná. A szekrények vagy záruk feltörésére is elkészülnek, e célból mint ügynökök vagy kéregetők igyekeznek bejutni a kiszemelt helyiségbe, ahol nagy szakértelemmel már ránézés útján megállapítják, hogy a záruk felnyitásához milyen álkulcsra lesz szükségük. Rendszerint olyan helyiséget szemelnek ki, ahonnan kis csomagban aránylag nagy értéket képviselő zsákmányt remélhetnek. Annak megtudása érdekében, hogy a háziak hol tartják értékesebb dolgaikat, gyakran előre összebarátkozik a banda egyik tagja a háztartási alkalmazottal, akitől udvarlás ürügye alatt megtudja ezeket az adatokat.

Mikor így mindent előre elkészítettek, a végrehajtáshoz fognak. Erre rendesen zivataros, borús, esős időt és majdnem kivétel nélkül az éjjeli időt választják ki. A végrehajtás időpontja faluhelyen éjjel 11 és 12 óra közt, városban éjjel 12 és hajnali 2 óra közt szokott lenni azért, mert ebben az időpontban alszanak legmélyebben az emberek.

A betörés megkezdése előtt még 3—4 ízben is körül-

Az új kormány. Balról jobbra alsó sor: Dr. vitéz Keresztes-ischer Ferenc (belügy), Jákfai Gömbös Gyula miniszterelnök, Puky Endre (külsőügy). Felső sor: Fabinyi Tihomér (kereskedelemügy), Imrédy Béla (pénzügy), Hóman Bálint (vallás- és közoktatásügy), dr. Lázár Andor (igazságügy), Kállay Miklós (földművelésügy). (Kallós Oszkár felv.)

járlják a kiszemelt házat annak megállapítása céljából, hogy nem észlelhető-e kívülről valami rendkívüli dolog, a ház lakói alusznak-e, illetve az üzlethelyiségben nincs-e senki? Ha semmi gyanusát nem észlelnek, végrehajtják a betörést. A banda két tagja jobb- és balfelől őrt áll, míg a többiek — rendszeren ketten — végrehajtják a betörést.

A házba vagy üzletbe behatolt betörők gondosan ügyelnek arra, hogy a munkájukkal zajt ne okozzanak, vagy feleslegesen nagy világosság árulójuk ne legyen. Ezért az üzlet redőnyét maguk után lehúzzák, illetve a lakás feltört ajtaját akként teszik be maguk után, hogy az kívülről ne keltsen feltűnést, bent pedig rendszeren olyan kifestővel zseblámpással világítanak, ami csak kis körre szórja szét a sugarait és a betörő arcát és alakját sötétben hagyja.

A zsákmány elszállításához rendszeren olyan ládát, koffert, batyut stb. vagy más alkalmas tárgyat használnak, ami nem kelt feltűnést. Sokszor szekérral vagy autóval is felkészülnek a zsákmány elszállítására; a közlekedési eszközzel a banda egyik tagja a betörés helyétől pár száz méter távolságra várakozik.

Végezetül foglalkoznunk kell még az *orgazdákkal* is, akik a megrögzött tolvajoknak, a hivatásos gonosztevőknek a bankárjai és cinkostársai. Az orgazdák főként korcs-

márosok, bordélyháztulajdonosok, ócskások, zsibárosok és a sátoros cigányok közül kerülnek ki. Az orgazda keveset kockáztat és sokat keres. Ő értékesíti a tolvajok és betörők által megszerzett zsákmányt. Tolvaj és betörő orgazda nélkül elképzelhetetlen. A notórius bűnözők társadalmában az orgazda képviseli a tőkést, aki munkára serkenti és foglalkoztatja a tolvajokat és betörőket.

Egy-egy orgazda sokszor 20—30 tolvajt és betörőt tart, foglalkoztat és pénzeli a vállalkozásaikat. Ő ad a „munkanélküli” tolvajnak kölcsönöket, amiket azután kamatos-kamatokkal behajt rajta. Az orgazdák teszik lehetővé a bűnös úton szerzett holmik értékesítését és ők nehezítik meg a tettesek kézrekerítését is.

Az orgazda a tolvajlások közelében, rendszerint ugyanabban a faluban szokott élni, mert a tolvaj és a betörő nem szeretik a zsákmányukat messzire vinni, avagy hosszú ideig maguknál tartani.

Nem törekedtem nagy teljességre ebben a cikkemben, mert a célom az volt, hogy a tolvajoknak inkább csak a csendőrség működési területén előforduló és működő fajtaikat ismertessem meg a Csendőrségi Lapok olvasóival. Szándékosan mellőztem az olyan tolvajtípusok ismertetését, amelyek kizáróan városokban s azok közül is csak nagyvárosokban szoktak előfordulni, mert ezek közvetlenül rendszerint nem szoktak a csendőrnek dolgot adni.

Nyomozóink.

írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(Tizedik közlemény.)

Bármennyire meg lett volna is minden nyomozó alosztályparancsnokban a törekvés, hogy a többi hat alosztállyal a legteljesebb egyetértésben és összhangban működjék, központi irányítás nélkül nehéz lett volna ezt az összhangot biztosítani. Ehhez arra lett volna szükség, hogy mindegyik alosztályparancsnok állandó levelezésben álljon a hat másik alosztályparancsnokkal, időnkint összejöjjenek, megbeszéléseket tartsanak stb., de így is legfeljebb csak a szolgálat alapelveiben lett volna lehetséges megegyezniök, a kivétel részleteiben nem, annál kevésbé, miután az ilyen privát megegyezések respektálása csak egyéni belátás dolga, de kötelezővé nem tehető. Ha hozzávesszük még, hogy a közbiztonság országos irányítójának, a belügyminiszter úrnak vagy a belügyminisztérium osztályainak is minden egyes esetben hét alosztályparancsnokkal kellett volna tárgyalniök, világossá válhatik, hogy az ilyen szervezet, jobban mondva szervezethezesség az egész intézmény alapelveibe ütközött volna és annak működését egyenesen veszélyeztette volna.

A nyomozó szolgálat irányításának egy országos, központi szerv kezébe való központosítása ellen nem érdeki, hanem csak adminisztratív természetű érvek voltak felhozhatók. A csendőrségnek évtizedek óta változatlanul merevedett szervezetében szokatlanak tűnt fel, hogy a kerületi parancsnokságok területén olyan alosztályok működjenek, amelyek felett a rendelkezési jogban a kerületi parancsnokságnak egy másik, kivüleső alosztályparancsnoksággal kell osztoznia; az eddig ismert szervezeti sémákba nem illett bele egy országos szerv, amely beleszól a közbiztonsági szolgálat irányításába. Ez azonban — mint említettem — nem a közbiztonság érdeke szempontjából, hanem a kerületi parancsnokságok szolgálati hatásköre szempontjából találtatott aggályosnak.

A vitát azután a következő megfontolás döntötte el: a kerületi parancsnokság a csendőrségnek olyan magas adminisztratív szerve, amely közbiztonsági végrehajtó szolgálattal vagy annak ellenőrzésével közvetlenül nem foglalkozhatik. A kerület a parancsnok magas rendfokozatánál, a törzs szervei összetételénél, a parancsnokság szolgálati rendeltetésénél és hatáskörénél fogva nem alkalmas arra, hogy a közbiztonsági szolgálattal konkrét esetek elintézéséig terjedő részletességgel foglalkozzék, nem hivatása, hogy nyomozásokat elrendeljen, azok menetét egyenként irányítsa, vagy ellenőrizze s egyáltalán, hogy a részleteknek túlnagy figyelmet szenteljen, mert ez sokszor kicsinyeskedésszámba is mehetne. A kerületi parancsnokságnak joga és kötelessége ugyan a közbiztonsági szolgálatot vezetni és irányítani, de csak nagy vonásokban és csak általános irányelveket illetően, nem pedig úgy, hogy a kerületi parancsnok a maga nyomozó alosztályával szemben úgyszólván szárnyparancsnoki tennivalókkal terheltesse meg. Nem hivatása tehát a kerületi parancsnokságnak, hogy a nyomozó alosztálya felett közvetlenebb ellenőrzést és irányítást gyakoroljon, mint bármelyik más alosztálya felett s az sem, hogy a nyomozó alosztály által végzett konkrét nyomozásba többet legyen kénytelen beleszólni, mint abba, amit valamelyik őrsze végez. De a tulajdonképpeni közbiztonsági szolgálat iratanyaga — néhány bekövetelt fogalmazványtól eltekintve — fel sem jut az őrsokról a kerületi parancsnoksághoz, arra

tehát, hogy a kerület közbiztonsági szolgálatát az előforduló esetek elintézésén át irányítsa, a kerületi parancsnokságnak sem alkalma, sem pedig lehetősége nincsen. Ha azonban így áll a helyzet, akkor célját téveszített dolog lenne a kerületi parancsnokságtól egyedül csak a nyomozó alosztály közvetlen irányítását megkövetelni azon a címen, hogy ezáltal a kerület közbiztonsági szolgálatát irányítsa, mert az, amit az alosztály végez, minden fontossága mellett is nem egésze, hanem csak része az egész kerület közbiztonsági szolgálatának.

Miután a nyomozó alosztályokat azért mégsem lehetséges teljesen ellenőrzés és közvetlen irányítás nélkül hagyni, a két álláspontot áthidaló intézkedés az volt, hogy a nyomozó alosztályok minden tekintetben a kerületi parancsnokságoknak rendeltettek alá, de felállítottat a nyomozó osztályparancsnokság is, valamennyi alosztályra kiterjedő országos hatáskörrel. Ez a hatáskör azonban csak közbiztonsági ügyekre terjed ki és sok tekintetben az illetékes kerületi parancsnokság hozzájárulásától van függővé téve. Amit az elmélet nem tudott eldönteni, meg fogja oldani a gyakorlat. Az eddigi tapasztalatok máris beigazolták, hogy a nyomozó alakulatoknak önállóknak kell lenniök egy közös országos parancsnokság alatt, amelynek ugyanolyan intézkedési joga van az alosztályok felett, mint bármelyik más előljáró parancsnokságnak az a'arendeltjei felett. Ez volt egyébként a nyomozó alakulatok szervezetének elgondolása is, annyira, hogy még külön gazdasági hivatalt is kaptak. A gazdasági hivatal később takarékosági okokból feloszlott, azt hiszem azonban, hogy a nyomozó alakulatok önállósítása esetén a gazdasági hivatal visszaállítását sem lesz lehetséges elkerülni.

A mostani állapotnak az a hátránya, hogy a nyomozó osztály parancsnokságnak megvan a szervezete, személyzete, az anyagi és technikai felkészültsége ahhoz, hogy a csendőrség közbiztonsági szolgálatának — tisztán szakszempontról — országos irányítást adjon, de nincs hozzá elég hatásköre; a kerületi parancsnokságnak megvan a hatásköre, de nincs meg a szükséges apparátusa. Ilyenformán a nyomozó alosztály felett gyakorolt közvetlen felügyeleti jog és az azzal járó felelősség a kerületi parancsnokságra nézve olyan terhet jelent, amelynek nincs meg az előnybeli ellenértéke. Mert hiszen azt, hogy a nyomozó alosztály a kerületi parancsnokság minden rendelkezését azonnal és feltétlenül teljesítse, akkor is könnyű lenne biztosítani, ha az alosztály forma szerint a nyomozó osztálynak volna alárendelve s ha például a járőrnaplók meg a jelentések átvizsgálása nem a kerületi, hanem a nyomozó osztályparancsnokságot terhelné.

Nem hagyhatók figyelmen kívül a nyomozó alosztályok szakszerű ellenőrzésének és szemlélésének szüksége sem. A nyomozó alosztályok ügyköre hovatovább annyira specializálódik, egész szolgálatuk, ügymenetük stb. annyira különlegessé válik, hogy valóban alapos és szakszerűen részletes megismerésük csak olyan előljárótól lesz követelhető, akinek alkalma volt ezt a szolgálatot és ügymenetet nemcsak az utasításból elméletileg, hanem gyakorlatilag is alaposan megismerni. Sem a kerületi parancsnoknak, sem pedig a beosztott törzstiszteknek a beosztása és a szolgálati elfoglaltsága nem teszi lehetővé, hogy a nyomozó alakulatok gyakorlatának minden részletét úgy elsajátítsák, mint egy olyan tisztt, akinek nincs egyéb dolga; világos tehát, hogy az ő egyéni szempontjukból is csak könnyebbé lenne, ha e feladatuk alól mentesítették s azt elvégeznék helyettük a nyomozó osztályparancsnok. Ez könnyebbé tenné az alosztályok egyenlő mértékű, igazságos elbírálását is, mert amíg pl. a kerületi parancsnok csak a saját osztályát látja s nem áll módjában azt egy másik nyomozó alosztállyal összehasonlítani, addig a nyomozó

Kormányzó Úr Ö Főméltósága október 2-án fogadta a várpalotába felvonult frontharcosok tisztelgését. (Schäffer felv.)

osztályparancsnok már ennek a párhuzamnak a figyelembevételével tudná megalkotni a véleményét.

Ha adminisztratív szempontból mindegy lenne is, hogy a nyomozó alosztályok a kerületi- vagy a nyomozó osztályparancsnokságnak vannak-e alárendelve, a csendőrségi közbiztonsági szolgálat összeműködése, céltudatossága és — ami a legfontosabb — eredménye szempontjából nem mindegy. Ma már csak kisjelentőségű bűncselekmények nem terjednek át egyik kerület területéről a másikra; az igazán figyelemreméltó események éppen azok, amelyek több alosztályt foglalkoztatnak. Világos, hogy egészen másként, sokkal határozottabban tud intézkedni a nyomozó osztályparancsnokság az alosztályokkal szemben, ha kétséget nem szenvedő parancsadási joga van, mintha nehezen meghatározható szolgálati viszonya folytán intézkedéseinél a tényeknek és a megoldandó feladatoknak amúgyis sok nehézsége mellett még hét kerületi parancsnokság szolgálati szuverénitására is tekintettel kell lennie.

Hangsúlyoznom kell: a dolgok így is mennek, ahogyan ma áll a szervezet; a fentebbieket csak azért bátorkodom felemlíteni, mert nekünk arra kötelességünk törekedni, hogy a dolgaink mindig *jobban* menjenek.

A nyomozó osztályparancsnokság maga gyakorlatilag nem foglalkozik közbiztonsági szolgálattal; hatásköre csak annak központi irányítására terjed ki. A nyomozó osztályparancsnokságnál összefutnak a csendőrség és a rendőrség működési területének összes közbiztonsági szálai s onnan mennek ki a tájékoztatások és intézkedések. Természetes, hogy a nyomozó osztályparancsnoknak magasabb szempontból kell ellátnia és áttekintenie a közbiztonsági szolgálatot, intézkedései tehát nem mehetnek túl azon, hogy az egyes alosztályok tennivalóit megszabják. Ezenkívül a nyomozó osztályparancsnok feladata az is, hogy a bel- és külszolgá-

latnak olyan részleteiben, amelyeket az utasítás nem szabályoz, valamennyi alosztálynál egyöntetűséget biztosítson.

A nyomozó osztályparancsnokság országos hivatásából folyik, hogy minden olyan nyomozó intézményünknek, amelynek működési köre vagy jelentősége nem csak egy kerület, hanem az egész ország területére kiterjed, a nyomozó osztályparancsnokságnál van a helye. Már említettem a Nyomozati Értesítőnek és a nyomozókulcsnak a nyomozó osztályparancsnokság hatáskörébe való átadását. Ezenkívül még három országos jelentőségű intézménye van: a bűnügyi laboratórium, a csendőrségi sajtóiroda és az összekötőtisztviselői intézménye. Vegyük hát most ezeket sorra.

*

A modern nyomozás súlypontja a személyi bizonyítékokról a tárgyi bizonyítékokra terelődött. Mi voltaképpen a tárgyi bizonyíték? Nem más, mint tíz jó és megbízható tanut helyettesítő élettelen dolog. Tárgy, (bűnjel) vagy egy tárgyon a bűncselekménnyel kapcsolatban létrejött elváltozás (nyom). Ezeknek a tárgyaknak (nyomoknak) van egy közös tulajdonságuk: nem maguk képviselik a bizonyító értéket, hanem szakszerű magyarázatuk és a belőlük levont következtetések.

A tettes csizmájához tapadó sár csak akkor válik bűnjellé, bizonyítékká, ha a helyszínről vett talaj-próbával összehasonlítva, azzal azonosnak mutatkozik.

Természetes, hogy ilyen következtetések levonására csak az képes, aki az illető tárgyi bizonyítéknak szánt dologhoz ért, azt meg tudja vizsgálni és fel tudja fedezni rajta azokat az ismérveket, amelyek a következtetések kiindulópontjául szolgálhatnak. A nyomozó csendőrnek ismernie kell a tárgyi bizonyítékok jelentőségét s ezért minden tárgyi bizonyítékul alkalmas dolgot fel kell kutatnia és őrizetbe kell vennie. A tárgyi bizonyítékok megszámlálhatat-

lan sokfélesége miatt azonban a csendőr csak ritkán van abban a helyzetben, hogy a dolog, a bűnjei szakszerű megvizsgálásával és magyarázásával, annak bizonyító értéket is biztosítson. Itt kapcsolódik bele a nyomozás munkájába a szakértő. A nyomozó csendőrnek tehát minden olyan tárgyi bizonyítékul szánt dolgot, melyhez ő maga nem ért, szakértőhöz kell eljuttatnia. Ezen a téren eddig a csendőr meglehetősen tanácsatlanul állott: hova, kinek küldje be a szakértői vizsgálatot igénylő bűnjeleket? Van ugyan Budapesten országos bírósági vegyészeti intézet, de az kizárólag a bíróságok rendelkezésére áll, rendőrhatalóságok vagy a csendőrség megkeresésére nem teljesít szakértői vizsgálatokat. A nyomozás sorsa azonban, vagyis az a körülmény, hogy a gyanúsított egyáltalán a bíróság elé kerül-e vagy sem, sokszor éppen már a nyomozóknak megadott szakvéleményen dől el. Gyakran már a nyomozás kezdetén felmerül a szakértői vizsgálat szükségessége, hogy annak eredményéhez mérten lehessen a nyomozás irányát megszabni.

Párizsban, Berlinben, Frankfurtban, Wienben és más nagy városokban a rendőrigazgatóságok kebelében már régóta laboratóriumokat állítottak fel, melyekben szakértők segítik a nyomozókat a szükségesnek mutakozó vizsgálatok teljesítésével és szakvélemény nyújtásával. Ezek mintájára a nyomozó osztályparancsnokság kebelében is 1931. év folyamán teljesen modernül felszerelt krimináltechnikai laboratórium lett felállítva és berendezve, mely az egész csendőrség rendelkezésére áll.

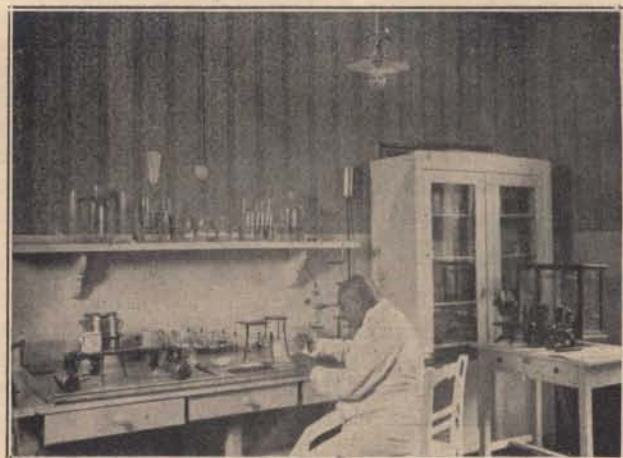
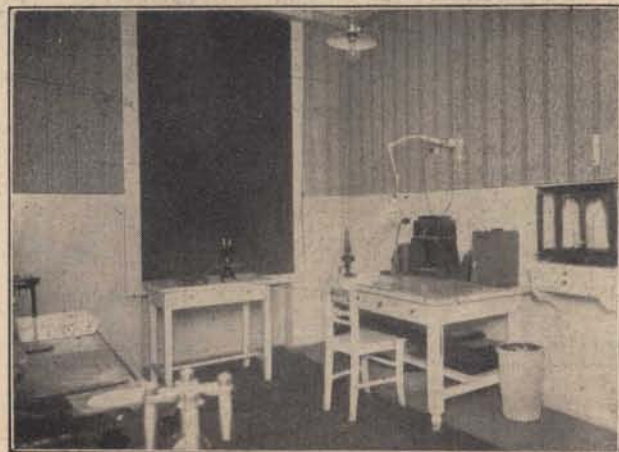
A csendőrségi laboratórium rendeltetése a vázolt — hogy úgy mondjam: tájékoztató — vizsgálatokon kívül a csendőrség kriminalisztikai szakoktatásának támogatása oktatási segédetek előállításával, a csendőrségi bűnügyi múzeum részére muzeális tárgyak (modellek, utánzatok) készítése, ezenkívül pedig az idevágó szakirodalom figyelemmel kísérése, új eljárások gyakorlati kipróbálása és kísérleti úton való tökéletesítése.

A laboratórium felszerelése optikai, vegyészeti és egyéb technikai berendezésre oszlik.

Optikai felszerelés terén a laboratórium el van látva egy 1350 X nagyításig terjedő egycsővű (monoculáris) és egy 90 X nagyításig terjedő kétsővű (binoculáris) mikroszkóppal, melyek mindennemű górcsővi vizsgálat megajtését lehetővé teszik. A mikroszkópon keresztül érzékelt képet a felszereléshez tartozó mikrofotografiai készülékkel le is lehet fényképezni. A mikroszkópokon kívül rendelkezésre áll természetesen még számos különböző nagyítóüveg is.

A kézi spektroszkóp (színképelemző készülék) segítségével egy gyanus barna foltról meg lehet állapítani, hogy vértől ered-e, de fel lehet minden egyéb vizsgálatnál is használni, melynél a színképelemzésnek szerepe van. Kézi centrifugálgép lehetővé teszi a mikroszkópi vizsgálatra kerülő anyagok lesűrítését. Az analízáló kvarclámpa anyagok különbözőségének vagy azonosságának kimutatását teszi lehetővé oly módon, hogy a lámpának szűrőn keresztül bocsátott ultraviolet sugaraiban az anyagok különböző színben tűnnek elő, még ha rendes napfényben szemlélve, teljesen azonos színt mutatnak is. Különös szerep jut ennek a lámpának pénz-, bélyeg-, írás-, stb. hamisítások vizsgálatánál, ondófoltok felkutatásánál, drágakövek, festmények valóságának megállapításánál, láthatatlan írások elolvasásánál, stb.

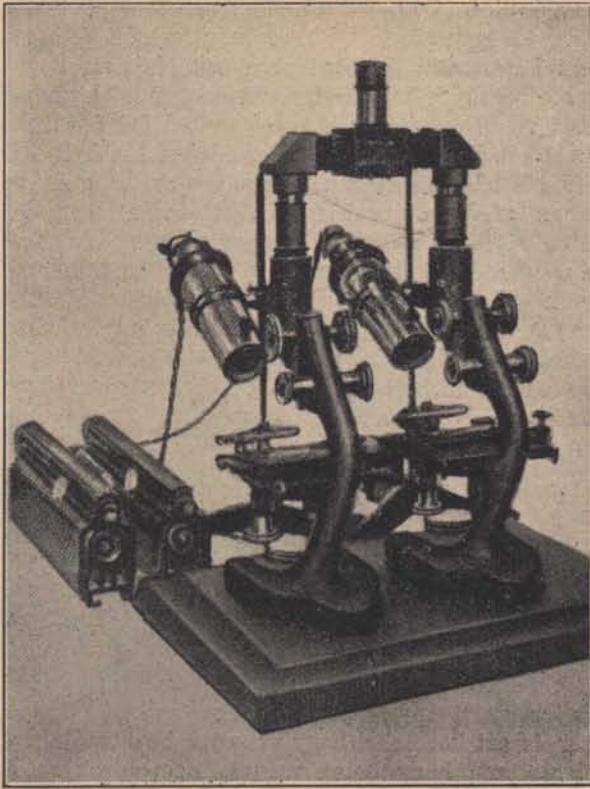
A laboratórium tökéletesen be van rendezve különböző nyomok (daktyloszkópiai felszerelés kivételével, mert ilyen a nyomozó alosztályok vannak ellátva) lemintázásához, összehasonlításához és azonosításához szükséges eszközökkel és anyagokkal. Ehhez a berendezéshez tartozik elsősorban egy anyagban és eszközökben teljes dr. Poller

Képek a nyomozó osztályparancsnokság bűnügyi laboratóriumából.

Alfonz-féle mintázó felszerelés. Ezt az eljárást lapunk hátsó oldalán dr. Schrantz Dezső, a budapesti egyetem törvényszéki orvostani intézetének tanársegédje és Commerle Raymond százados már kimerítően ismertették. A Poller-féle mintázó készleten kívül a laboratórium egyéb mintázó eljárásokhoz szükséges anyagokkal és eszközökkel is el van látva.

Van a laboratóriumnak egész vegyészeti berendezése is, mely a kriminalisztikai vizsgálatokhoz szükséges vegyszereket, edényeket és eszközöket tartalmazza. Célja az, hogy szükség esetén a laboratórium tájékoztatás céljából vegyi vizsgálatokat is tudjon teljesíteni. Ilyen feladatok lehetnek pl. két tinta vagy papír azonosságának vagy külön-

Lövedékvizsgáló műszer.

bőzőségének kimutatása, titkosírás vegyi úton való előhívása, kitérőlt tintairás előhívása, gyanús szürke, vagy fekete szemcsérei annak megállapítása, hogy az ópore, gyujtogatás színhelyéről, a tűzfészek égési maradványaiól annak kimutatása, hogy a gyujtogatásnál petróleumot használtak-e fel, stb.

Mindezt a laboratóriumi berendezést szerszámok, mérő- és rajzeszközök egész serege, gáz- és borszeszlámpák, lombikok, kémcsövek, stb. stb. egészítik ki.

Az őrsök és nyomozó osztályok megvizsgálás végett bármit beküldhetnek a nyomozó osztályparancsnoksághoz. A laboratórium vagy maga teljesíti a vizsgálatot és véleményt is ad, vagy pedig — ha egészen speciális vizsgálatról van szó — gondoskodik arról, hogy a vizsgálati anyag megfelelő szakértő kezeihez kerüljön és hogy a szakértői véleményt a vizsgálatot kérelmező minél előbb megkapja. Úgy a laboratóriumban, mint a külső szakértőknél teljesített vizsgálat összes költségeit a nyomozó osztályparancsnokság fedezi.

A közelmúltban az egyik községben fábontásos betörést követett el ismeretlen tettes. Több gyanúok szőit egy személy tettessége mellett, kinek birtokában a csendőrség házkutatás alkalmával egy reszelőt talált, melynek recéi földmaradványokat tartalmaztak. Az őrs a reszelőt és a kibontott faltörmelékéből egy kisebb mennyiséget beküldött a nyomozó osztályparancsnoksághoz és kérte annak megállapítását, hogy a faltörmelék és a reszelő fogai között látható föld nem azonos-e. A nyomozó osztályparancsnokság a vizsgálati anyagot elküldte a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem ásvány- és kőzettani intézetének. Egyidejűleg utasította az őrsöt, hogy a gyanúsított udvaráról is vegyen földpróbát, valamint onnan is, ahol a reszelő, gyanúsított bemondása szerint földdel beszennyeződött. Ezt az őrsnek természetesen már eredetileg, felhívás nélkül is teljesíteni kellett volna, mert a vizsgálatához csak ilyen módon lehetett a kellő alapot megteremteni. Az említett intézet kimutatta, hogy a faltörmelék és a reszelő

fogai között levő föld nem azonos és ezzel valószínűsítették a gyanúsított védekezését.

Egy másik esetben valaki egy ismerősének 10 pengős bankjegyet küldött. A levél megérkezett a címzetthez — bankjegy nélkül. Kit lehetett itt gyanúsítani? A feladót azzal, hogy a bankjegyet nem is tette a borítékba. A küldőncöt, aki a levelet a tanyáról a postára vitte, az indító-, érkező- és mozgópostahivatal alkalmazottait s végül a címzettet, hogy megkapta a bankjegyet, de letagadta. A vizsgálat tárgyát képező bűnjel ebben az esetben a levélboríték volt, amit az illetékes őrs beküldött a nyomozó-osztályparancsnoksághoz megvizsgálás végett. Meg kellett állapítani, hogy fel lett-e útközben bontva és újból visszaragasztva s ha igen, a felbontás mikor történt.

A nyomozó osztály laboratóriumában megejtett vizsgálat során a kvarclámpa fényében világosan meg lehetett különböztetni az eredeti leragasztáshoz és a boríték visszaragasztásához használt, egymástól eltérő ragasztóanyagot. A boríték mikroszkópon keresztül történt megvizsgálása azt mutatta, hogy az indító postahivatal bélyegzőjének festéke a visszaragasztásnál felhasznált ragasztóanyag felületén fekszik. Ebből határozottan azt lehetett következtetni, hogy a borítékot az első postahivatal bélyegzőjének alkalmazása előtt bontották fel és felbontás újból le. Ezáltal a mozgó- és érkező postahivatal alkalmazottai és a címzett kikapcsolódtak a gyanúsítható személyek sorából.

Mérgezési és élelmiszerhamisítási ügyekkel a csendőrségi laboratórium nem foglalkozik és ilyenek külső szakértői megvizsgálása iránt sem intézkedik. Mérgezéseknél az illetékes bírósághoz kell fordulni, mely a vizsgálat teljesítése iránt az Országos Bírósági Vegyészeti Intézetet keresi meg, az élelmiszerhamisítások terén foganatosítandó szakértői vizsgálat tekintetében pedig a Szut. 450. pontja intézkedik.

Az őrsparancsnokképző iskola, a tanalosztályok, tanfolyamok, nyomozó alosztályok megkeresésére a laboratórium tansegédletként mikroszkópiai preparátumokat, rajzokat, vázlatokat, grafikonokat, Poller-anyagból szemléltető modelleket készít. Szakkérdésekben az összes csendőrsparancsnokságoknak felvilágosítással szolgál.

Az őrsök és nyomozó alosztályok által vizsgálat céljaira beküldött anyag csomagolásánál nagy gonddal kell eljárni, hogy a szállítás alatt a vizsgálati anyag idegen anyaggal, vagy ha több van, egymással össze ne keveredjék és semminemű változást (sérülést) ne szenvedjen. A kísérő jelentésnek tartalmaznia kell röviden, hogy a vizsgálati anyag mikor, hol, kitől, milyen körülmények között, milyen bűnyüggyel kapcsolatban lett őrizetbe véve és hogy a beküldő mit akar tudni, milyen kérdésekre vár felvilágosítást. Szükség esetén a csomagolás módját is jelentenie kell, pl. ha egy vizsgálatra beküldött folyadékot tartalmazó üveget a csendőr olyan parafadugóval zár le, mely előzőleg alkoholos palack dugaszolására szolgált. Ezt a körülményt meg kell említeni, mert különben a dugóhoz tapadó csekély alkoholmaradvány is zavart támaszthat a vizsgálatnál.

A csendőrség működési területén bűnyügek nyomozásánál a lábnyomoknak, mint bizonyítékoknak fontos szerepük van. A lábnyomrögzítési eljárások (gipsszel vagy más anyaggal való kiöntés, lenyomat természetben való megőrzése, stb.) általánosan ismertek. Ezek csupán kis kézügyességet megkívánó tevékenységek, melyeket minden ügyes csendőr el tud végezni. A nyom (öntvény) összehasonlítása és a gyanúsított lábával vagy lábujjával való azonosítása azonban már elég nehéz, sok szakértelmet megkívánó eljárás. Jelentékenyebb bűneseteknél, hol a helyszíni lábnyom azonosításának nagy fontossága van, aján-

latos ezt a nyomozó osztályparancsnokság laboratóriumával végeztetni. Lábbelis benyomatoknál elég a nyomról készített öntvényt és a gyanúsított lábbelijét beküldeni, mezítlábas benyomatnál azonban már az öntvényen kívül a gyáúsított személyére is szükség van. Lenyomatoknál a gyanúsított személyére mindig szükség van, azonkívül be kell küldeni lehetőleg az eredeti lenyomatot (pl. ha festékes, véres lábbal deszkára, bádoglpra, kőcokkára lépett, úgy ezeket a tárgyakat) s csak ha ez nem lehetséges, a nyomnak mérőlécc mellé helyezése mellett készült fényképét, pontos méretek szerint készült rajzát, vagy levonatát.

Keréknyomokról, gépkocsi- és kerékpárgumi-abroncsokról készült fényképek, méretek, öntvények tárgyában a laboratórium szintén felvilágosítást tud nyújtani.

A nyomozó osztály laboratóriuma régi hiányt pótol. Most már csak az őrsőkön és egyéb parancsnokságokon múlik, hogy kérelmeikkel, kérdéseikkel minél gyakrabban felkeressék s alkalmat nyujtsanak a laboratóriumnak a munkálkodásra, mert ez képezi további fejlődésének feltételét.

(Folytatjuk.)

Hűség.

Írta: **vitéz MÁTÉ (SZTUPÁR) TIVADAR ny. tiszt-helyettes (Dévaványa).**

A nyugdíj a pihenés, gondolkodás, emlékezések kora lévén, egyik kedves időtöltésem az, hogy a Csendőrségi Lapok évfolyamait lapozgatom. A tényleges szolgálat zürzavarában a friss számokat nem olvashattam át mindig kedvem szerint s csak most látom igazán, mennyi érdekes és hasznos olvasnivaló maradt volna olvasatlanul a hátam mögött, ha most, a nyugdíjban elő nem venném a régi számokat.

Böngészés közben megtaláltam a szerkesztőség egyik régebbi pályázatát, melyen mindenki résztvehet, akinek a szolgálati multjában valami érdekes, kiemelkedő esemény történt. A pályázatról ugyan alaposan lekéstem és azt sem mondhatnám, hogy valami rendkívüli hőstettnek, vagy más ilyen eseménynek szolgálati időm alatt részese voltam, eszembe jutott azonban egy erdélyi emlék, a legszomorúbb időből: 1918-ból. Abban, amin én akkor keresztülestem, nincsen semmi nagy dolog, de van benne valami, ami az egész életemnek az alapja: hűség a magyar hazához. Ezekben az időkben, amikor ez a hűség annyi emberben inog, érzésem szerint kár volna még az én kis esetemet is az ismeretlenségben hagyni, mert a haza iránti hűség a magyar csendőr legelső erénye s minél több példát látunk, annál jobban erősödik bennünk ez az érzés.

Az összeomláskor a magyarhermányi őrs parancsnoka voltam, a visszavonulásra 1918 december 7-én kaptam parancsot. Nem jutottam azonban tovább Székelyudvarhelynél, mert a románok oda már december 6-án bevonultak. Jelentkeztem Reschner Győző százados úrnál (most őrnagy), akitől azt a parancsot kaptam, hogy várjam meg az embereimmel együtt, míg a románoktól a továbbutazáshoz szükséges okmányokat megszerzi. A románok azonban továbbjutásunkat meggátolták, nem adták meg a szükséges igazolványokat. Mivel akkor már szolgálatot sem teljesíthettünk, szabadságot kaptam a százados úrtól s hazamentem Kányádra, feleségem szüleihez.

Többször kértem a románoktól engedélyt az Erdély-

ből való kiutazásra, ezt azonban sohasem kaptam meg tőlük. Valószínűleg az akkor még romános hangzású nevem bátorította fel őket arra az ajánlatra, hogy lépjek be hozzájuk szolgálatra, megkapom a legmagasabb altiszti rendfokozatot, avagy olyan polgári állást kapok, amelyet csak kívánok. Abban az időben Erdélyben falusi tanítókból akár főispánok is lehettek az emberek, nekem azonban az ilyen áruláson szerzett kalács nem kellett, ideátra vágytam, a száraz magyar kenyér után. De csak nem engedtek, ügyeltek rám, hogy el ne tűnhessek a szemük elől. Én egyre csak azt ismételttem előttük, hogy a magyar hazának egyszer már hűségesküt tettem s ezt az eskümet még egy szerencsétlenül végződött világháború sem törheti meg. Erre fenyegetőzni kezdtek, különösen 1919 márciusában, amikor legnagyobb volt odaát a zürzavar. Kényszeríteni akartak arra, hogy bevonuljak, de újból tiltakoztam az ellen, hogy engem román állami szolgálatba kényszerítsenek és Reschner százados úrtól kértem támogatást. A százados úr nyomban megbeszélte a dolgot egy kórházi főorvossal, aki aztán kiállított számomra egy orvosi bizonyítványt, amely szerint csendőrségi és katonai szolgálatra alkalmatlan vagyok.

A román csendőrszázados azonban nem fogadta el ezt a bizonyítványt, mert magyar orvos állította ki. Ekkor is azt követelte, hogy vonuljak be hozzájuk, de én kijelentettem, hogy beteg vagyok, nem bírok szolgálni. Elengedett azzal, hogy rövid időn belül újból jelentkezem nála. De nem jelentkeztem. Soha.

Hogy a magyar csendőr voltomat még nyomatékossabban bizonyítsam, Reschner százados úr előtt kiállítottam a következő évi kötelezőmet.

A románok most már nem ígérgettek s nem alkuoztak, hanem 1919 szeptember 9-én elfogtak. Megkérdezték, akarok-e náluk szolgálni, vagy inkább a börtönt választom.

A börtönt választottam. Előbb Nagyszébenben, majd Kolozsvárt 9 hónapig tartottak elzárva a katonai börtönökben, míg sok szenvedés után, végre 1920 május 23-án kiszabadultam. Átengedtek a határon is, miután látták, hogy sem kaláccsal, sem börtönrel a magyar csendőrt román csendőrré tenni nem lehet. Azóta itt vagyok s várom Erdély felszabadulását. Mert el fog jönni.

Lütznél (1632 november 6.) a császáriak az akkori harcászati elvekhez híven, 16—26 századból álló, zárkózott gyalogsági négyszögeket alkottak. A négyszögben a legénység 44 sorban állott. Egy ilyen 25 századból álló négyszög a következően alakult: 2000 ember fele muskétával, a másik fele lándzsával. Minden 100 ember akként sorakozott, hogy 10 emberből álló tíz sor állott fel egymás mögé. A huszonöt század összes lándzsásai egyetlen hatalmas négyszöget képeztek, amelyhez a muskétásokból álló kis négyszögek zárkóztak. Utóbbiakból négy kisebb osztag az óriási nagy négyszög négy sarkán újabb kis négyszöget képezett. Akármilyen gonddal is voltak ezek a hatalmas négyszögek megcsinálva, bizony a svédek szétugrasztották őket. Ezt a balsikert a császáriak annak tulajdonították, hogy a lándzsások nagyon közel felzárkóztak a muskétásokhoz és így fegyverüket nem tudták könnyen és eredménnyel használni.

Szép helyezést elért kegyeleti stafétánk tagjai: 1. Kovács Jenő cs., 2. Mészáros Ferenc prb. cs., 3. Winkler Géza prb. cs., 4. Sólyom Antal prb. cs., 5. Rütck Pál prb. cs., 6. Hegedűs Pál cs., 7. Kapoli Mihály örm., 8. Lantos Ferenc cs., 9. Varga István prb. cs., 10. Tóth József prb. cs., 11. Czagány Sándor prb. cs., 12. Kohári Lajos cs., 13. Igaz Lajos cs. (tartalék), 14. Jakus István cs., 15. Tulok Imre prb. cs., 16. Lengyel Lajos prb. cs., 17. Kele János prb. cs., 18. Tari István prb. cs., 19. Balogh István prb. cs., 20. Farkas Péter cs., 21. Som Ferenc prb. cs.

Néhány szó az állatvédelemhez.

írta: **BATAR ANTAL** tiszthelyettes (Budapest).

A Csendőrségi Lapok szeptember 17. számában „Védd az állatot” című közleményben *Arkosi Gyula* tiszthelyettes az állatvédelem érdekében emelte fel szavát s az állatkínzás megakadályozását csendőr bajtársaink figyelmébe ajánlotta, több olyan állatkínzási esetet sorolva fel, melyek, különösen faluhelyen, tehát a csendőrség működési területén szoktak leginkább előfordulni.

Én is hozzá szeretnék szólni ehhez a fontos kérdéshez s az említett cikkben foglaltakat kiegészítve, néhány általam is tapasztalt állatkínzási esetet óhajtok ismertetni, hogy azok megakadályozása által is előmozdítsuk az állatvédelem nemes célkitűzéseit.

1. Nap-nap után lehet látni sánta lovakat, amint terhes szekereket vonszolnak s a tetejébe még ostorcspásokban sincs hiány. Ha vizsgáljuk az okát, könnyű reájjönni a dolog eredetére. Nem patkoltatja meg a gazdája vagy hanyagságból, vagy rosszul alkalmazott takarékosági szempontból s a ló patája felrepedvén, kínzó fájdalmat okoz a szegény állatnak. Ezt tetézi még az embertelen érzésű gazdája azáltal, hogy nemhogy gyógykezelné, hanem még nagy terhet is reárak s ha nem bírja húzni, ütlegeli.

2. Különösen faluhelyen és tanyákon látni, hogy a nem csordákban legeltetett borjút, bárányt, kecskét, sertést, juhot stb. legeltetésnél nem a nyakára erősített szíjnál fogva, hanem a hátsó lábára kötött kötélnél fogva

pányvazzák ki s így kell nyujtózkodnia a legelője után. A folytonos dörzsölődés folytán az állat lába kisebesedik s nagy fájdalmat okoz, emellett pedig a kisebesedett lábat a legyek is belepik s csipésük által fokozzák a szegény állat kínjait.

Ez elkerülhető lenne, ha a kipányvázás úgy történék, hogy az állatnak nem a hátsó lábára, hanem a nyakára csatolnának egy szíjat s ahhoz kötnék a kötél végét. Erre kellene adott esetben a járóöröknek figyelmeztetni az állatok gazdáit, gondozóit stb.

3. Eladás és levágás végett faluhelyen 10–12 darab borjút is összezsúfolnak egy kis falusi kocsi alá és úgy szállítják. Még a nyakukat is odakötik a kocsi oldalához s ezáltal is fokozzák a kínját a szegény páráknak. Ha ilyet lát a járóör, lépjen közbe és szüntesse meg az ilyen embertelen cselekedetet is.

4. Mielőtt az eladásra szánt borjúkat a kereskedők egy része a városba, vagy Budapesten a közvágóhídra bevinné, valamelyik közeli községben a borjúkba erőszakos korpás vizet öntenek, melybe igen sok sót kevernek. Az állatokat kínzó szomjúság gyöttri s útközben pukkadásig isszák a vizet. Ezáltal a kereskedők jogtalan vagyoni hasznot szándékoznak elérni, mert az állatokkal megitatott vizet is lemérve, azt is eladják és így a vevőnek vagyoni kárt okoznak. Ez a cselekményük kimeríti nemcsak az állatkínzást, de a csalást is. A járóöröknek bő alkalma van ezt az embertelen cselekedetet meggátolni.

A járóörök járás-keelésük közben sokat tehetnek embertelen indulattal a szegény állatok érdekében.

A fogak ápolása.

Azt mondja egy régi német közmondás, hogy ha beteg a fog, beteg lesz a száj, beteg lesz a gyomor, beteg lesz a test. Ez a közmondás sok igazságot rejt magában.

Ha semmi zavaró körülmény közre nem működne, másszóval, ha a fogak el nem pusztulnának, 32 jó foga lenne a teljesen kifejlődött embernek, még pedig 16 a felső és 16 az alsó állkapocsban. Az egyes állkapocsrészekben (felső és alsóban) elhelyezett fogak összességét fogsornak nevezzük. Van tehát felső és alsó fogsor. A fogsorokban lévő fogak hivatásuk szerint metszők, szemfogak, kisörlők és nagyörlők.

Minden fognak van koronája, nyaka és gyökere.

A korona a fognak az a része, mely a fogíny felett van, amely tehát kilátszik; a fognyakat más képleteken kívül a fog ínyé veszi körül, míg a gyökér a fogmederben van. A korona rágófelülete vagy éles (metszőfogaknál), vagy dudoros (a többi fogaknál). A fogak dudorai úgy vannak alkotva, hogy a felső és alsó fogsor összecusakásánál az azonos fajtájú fogak dudorai és mélyedései egymást kiegészítik s ezáltal a fogsor pontosan zárul. Ez azért fontos, mert ha nem így volna, akkor az ételek megőrlése tökéletlen lenne.

Nézzük, hogy áll a dolog a gyökerekkel. Ezt azért kell tisztázni, mert igen gyakran hallani, hogy X. vagy Y. elmeséli, hogy neki olyan fogát húzták ki elől vagy hátul, amelyeknek három gyökere is volt. Hát van háromgyökerű, de van csak egygyökerű fog is. Minden metszőfog és szemfog (fent hat és lent hat) egygyökerű. Fent van kettő-kettő, összesen négy kisörlő. Ezek közül minden oldali első kétgyökerű, míg a második egygyökerű. Az alsó kisörlők egygyökerűek. Fent van egy-egy oldalon kettő, összesen tehát négy zápfog, ezek mind háromgyökerűek, míg az ugyanilyen számú alsó zápfogak már csak kétgyökerűek. Hátra van még egy korcsképződmény, mely sok hasznot nem hajt, de bajt annál gyakrabban csinálhat és ez a bölcsesség-fog. Ebből van fent kettő és lent kettő. Ennek lehet egytől öt gyökere is. Minél több a gyökere, annál haszontalanabb a fog és annál könnyebben húzható.

A fogak a fogmederhez nincsenek hozzánöve (itt mindig egészséges fogazatot kell érteni), következésképp nem is szilárdak, hanem bizonyos fokig mozgékonyak. Mindennek dacára a testnek szerves, szorosan összefüggő részét képezik, élvezik a szervezet minden előnyét és hátrányát, de szolgálják is a szervezetet. Mindebből az következik, hogy a fogorvosi tudomány csak kiegészítő része az orvosi tudománynak, tehát nem különálló egység, következésképpen fogorvos csak olyan ember lehet, aki orvostudor is, mert ha nem az, olyan kontármunkát végezhet, ami végzetessé válhatik.

A fogakat a szervezet táplálja, mégpedig a következőképpen:

Minden fognak a belseje üreges. Ezt az üreget pulpa-kamaráknak nevezzük. Ebben a pulpakamrában van az

úgynevezett pulpa (ezt nevezi a köznép általában idegnek). A pulpa áll ütőérből, vivőerekből, vékony idegszálból és kötőszövetrétegből. Ezek összefüggésben állanak a szervezet véredény és nyirokrendszerével, az idegek pedig a szervezet idegrendszerével. Az érrendszer táplálja a fogakat belülről. Az ideg pedig jelenti a szervezetnek a fog minden betegségét.

Ez a fog belső táplálása. De táplálkozik ezenkívül még a fog külsőleg is, mégpedig a következőképpen:

A szervezet minden csontja körül van véve úgynevezett csonthártyával és így természetesen az állkapcsok csontjai is be vannak csonthártyával borítva. De be vannak csonthártyával borítva a fogaknak a gyökerei is. Az állkapcsok csonthártyája összefüggésben van a fogak csonthártyájával és véreirei révén táplálja a fogakat. Minden fog nyaka körül az odatapadó lágycélemek tasakot képeznek, amely megbetegedés esetén különféle megbetegedések forrása lehet.

Ez a bevezetés azért volt szükséges, mert enélkül a fogbetegségek és azok következményei nehezen érthetők meg.

A fogaknak legáltalánosabban ismert megbetegedése a csontszű (caries), amit különféle baktériumok (gombák) idéznek elő. A fogak dudorai között levő mélyedéseket támadják meg leggyakrabban. Ezekben a mélyedésekben legelőször kis fekete pont keletkezik, majd a pontból üreg lesz. Mivel a fog nem fáj, a beteg nem is vesz róla tudomást. Ezt nevezzük felületes fogsúnak. Ha a beteg fog idejében fogorvos elé kerül (ajánlatos évente legalább egyszer a fogakat átvizsgáltatni), az ügy igen hamar elintéződik. A fogorvos a fog odvában lévő törmelékét fogfűrővel meg kaparókkal eltávolítja, az üreget alaposan fertőtleníti és azután valamilyen tömőanyaggal betömi.

Mi legyen a tömőanyag?

Ha azt akarjuk, hogy teljesen biztos és emberi számítás szerint örökké tartó legyen a tömés, akkor kalapácsolt színaranyból kell csináltatni. Ez a tömés kissé drága ugyan és az elkészítés még igen kis üregről is eltarthat egy órahosszat is, de feltétlenül jó. Akinek az anyagi viszonyai ezt a költséges tömési formát nem engedik meg, az töméshez öntött aranyból (betét), vagy úgynevezett amalgamból. Az amalgám valamely nemesfém törmelékének (arany, platina, ezüst) higanyval való keverése. Ha jó a fém minősége, ez is igen jól beválik. Ma szélteben-hosszában ezt használják. Szokásos még az úgynevezett cement-tömés, ez azonban könnyen kopik és ezért olyan tömésekre, hol a rágás erős, nem ajánlható.

De nemcsak a fogak rágófelületein lehetnek szúvasodások, hanem annak oldalain és a nyakán is. Itt is a fent említett töméseket használhatjuk. Ha azonban a fogak oldalromlása az első fogakon fordul elő, akkor — különösen nőknél — lehetőleg olyan anyagot kell használni, ami nem látszik. Van ilyen többféle. A legjobb az égetett porcellánból készített tömés, de ez nagyon drága. Vannak azután porcellánutánzatok. Ezek nagyon szépek ugyan, csak az a hátrányuk, hogy a fogkefe könnyen kisúrolja őket s ezenkívül az is, hogy arzént tartalmaznak. Arzénmennyiségük nagyon kicsi ugyan, de az is marja az üreg csontállományát, ezáltal az üreg nagyobbodik és a tömés kiesik.

Ha kellő időben fogorvos kezébe nem kerülünk, akkor a felületes fogszűből közepes fogszű lesz, amely még mindig nem fáj és a fent leírt módon és anyagokkal könnyen kezelhető. Ha azonban ezzel sem törődünk, akkor a baktériumok tovább rágják a csontfogunkat és úgynevezett mély fogszű keletkezik.

Erről már kezdünk önkénytelenül is tudomást venni,

A miskolci honvéd vegyesdandár szeptember 25-én megtartott atlétikai versenyén résztvevő csendőrök: 1. Tóth József, 2. Czagány Sándor, 3. Tóth Bálint, 4. Rück Pál, 5. Tari István, 6. Molnár József.

Az első jel akkor mutatkozik, ha nagyon hideg vizet iszunk. Ilyenkor eleinte éles nyilalást érzünk, mely azonban hamar elmúlik. Ha ekkor sem fordulunk orvoshoz, nemsokára édességekre is meg-megsajdul a fogunk. Az orvos még ezen is segíthet nagyobb beavatkozás nélkül. A fogat törmelékeitől alaposan megtisztítja, majd az üreg aljára védőréteget tesz (ilyen sokféle van) és ha a fogak többé nem érzékenyek, akkor betömi.

Vannak azonban emberek, akik vagy alkalom, vagy anyagi hiányában, vagy esetleg nemtörődömségből nem fordulnak még most sem orvoshoz. Ennek az a következménye, hogy a szúvasodás tovább terjed, befurakodik a pulpakamrába, a pulpát meglobosítja és igen kellemetlen fájdalmakat idéz elő, melyek már lüktetésszerűek is lehetnek és különösen akkor fokozódnak, ha az ember fekszik. Ezen is tud még az orvos segíteni, de már csak nagyobb beavatkozással. Ilyenkor a pulpát, illetőleg annak gyulladt részét el kell távolítani. Ez már több napig tartó kezelést igényel és a siker így sem biztos.

Van azonban, aki ezzel sem törődik, inkább szenved vagy fogcseppeket szed, vagy aszpirint kanálszámra, de orvoshoz még most sem megy. A további következmény kétféle lehet. Megeshetik, hogy a gyulladás lezajlik és a fájdalom megszűnik. Marad egy kellemetlenségű, odvas fog, mely azután az idők folyamán széjjelesik. Sokszor csinál bajt, de esetleg nem is. A másik következmény pedig az lehet, hogy a meglobosodott pulpa elgenyed. A geny,

különösen az alsó fogaknál, átszivárog a csonthártyába és azt is meglobosítja. Az egész fog környéke megdagad, fáj, lüktet. Az egyén lázas, esetleg a hideg is kirázhatja; ez az utóbbi eset már veszélyre enged következtetni. Ilyenkor a fogat azonnal el kell távolítani és esetleg sebészorvos beavatkozását is igénybe kell venni.

Az is előfordulhat azonban, hogy a geny utat tör magának, eltávolodik és a folyamat önmagától meggyógyul.

Van azonban külső okból való megbetegedése is a fogaknak. Mint fentebb említve volt, a fog nyakát egy tasak veszi körül, mely rendes körülmények között olyan feszesen húzódik a fog nyakára, hogy abban semmiféle üreget látni vagy tapasztalni nem lehet. Kóros állapotokban azonban ez a tasak meglazulhat, kitágulhat s állandó raktárát képezheti az ételmaradékoknak és következményes genyvesedéseknek. Majd fogkö is húzódnak oda és így idült betegség keletkezik, melynek gyógykezelése nem nagyon eredményes. Ezáltal idővel a különben ép fogak is meglazulnak és kihullanak. Ilyen tasakképződésből igen kellemetlen genyvesedéses folyamat állhat elő — habár szerencsére aránylag ritka esetben — a bölcsességfog kihúzása alkalmával, a 24—28. életévek között. Ilyenkor az állkapocs (főleg az alsó állkapocs) megduzzad, majd megdagad és a rágóizmokat annyira összehúzza, hogy a beteg, ha kellő időben orvosi segítséget nem vett igénybe, képtelen a száját kinyitani. Ezt szájjárnak nevezzük. A szájjár következményei kiszámíthatatlanok lehetnek.

Hogy tehát fogaink miatt az életben kellemetlen meglepetések ne érhessenek, meg kell azokat időszakonként vizsgáltatni, mert aránylag semmi sem kezelhető olyan könnyen, mint a fog. A fogak kezelésének főfeltétele, hogy az egész száj egyszerre hozassék rendbe. Evégből elsősorban el kell távolíttatni mindazokat a korhadt fog- és gyökérmaradványokat, melyek ki nem javíthatók, meg nem gyógyíthatók. Nemcsak azért kell ezeket eltávolíttatni, mert felesleges szemetet képeznek a szájban, hanem főleg azért, mert gyökérhártyájukon bármikor kiújulható, meggyulladható genyrtartalékokat rejtegetnek. Ezek a genyrtartalékok nemcsak a szájat, hanem az egész szervezetet is megfertőzhetik és súlyos betegségeknek lehetnek az okozói (izületi csúz, veselob, szívburoklob stb.), állandó hőemelkedéseket és rosszzulléteket tarthatnak fenn. Ha ilyenformán a száj megszabadul minden felesleges fogroncstól, át kell térni az összes megjavítható fogak megjavítására. Ha ez is rendben van, következik a fogpótlás, vagyis a hiányzó fogaknak műfogakkal való helyettesítése.

Hogy műfogakat hogyan és miből csináltassunk, ez az adott lehetőségeken kívül attól is függ, hogy mennyire bírjuk a kiadást. Elsősorban itt a nemes fémek (arany, platina) jönnek tekintetbe, mint olyanok, amelyek a szájra és szervezetre semmiféle kellemetlen hatással nem lehetnek, igen sokáig eltartanak és a legkönnyebben tartathatók tisztán. Csak, ha a nemesfémű fogat nem tudjuk megfizetni, akkor térjünk át más anyagokra.

Kérdés, kinek, mire lehet szüksége? Akinek egyáltalában nincs, vagy fogroncsainak eltávolítása után nem marad foga, az fogsort rendel magának. A fogsor tartólemezből áll, mely nemesféműből készül, avagy, ha olcsót akarunk, akkor kaucsukból. A tartólemeze vannak felerősítve a porcellánból készült műfogak. A műfogaknak a tartólemezhez való erősítése különféle módszerek szerint történhetik; a fogsorok eszerint drágábbak vagy olcsóbbak. Mindenesetre fontos a rendkívül pontos munka, mert ha egy fogsor nem jó, ha a szájban kényelmetlen, fájdalmat okoz vagy nem tudunk vele rágni, akkor az nem szolgálja a célt és mint hasznavehetelent nem kell elfogadni.

Olyan szájban, ahol elegendő számú egészséges vagy kigyógyított saját fog van, a fogpótlást úgynevezett áthidalásokkal eszközöljük. Áthidalásokhoz felhasználgják híd-pilléreként a meglévő saját fogakat, melyekre koronákat készítenek (lehetőleg nemesféműből, aranyból vagy platinából), a koronákhoz pedig hozzáferrasztják a hiányzó fogakat. Mikor a pótdarab megvan, azt az elkészített fogakra felerősítik. A pótfogaknak a hidalásoknál semmi szín alatt sem szabad a fogínyre ráfeküdniök, mert felfekvést okozhatnak, aminek következményeképpen kellemetlen szájfekélyek, esetleg szövetelhalások is keletkezhetnek, súlyos következményekkel. De más okból sem szabad a hidalásnak az ínyre feküdnie. Ha nincs a hidalás és az íny között megfelelő hézag, akkor az ételmaradékok ott összegyűlnek, erjednek, rothadnak és a kellemetlen szájbűzön kívül állandó szájlobot okoznak.

Feltétlenül szükséges-e a fogpótlás? Ahol egyáltalában nincs fog, ott feltétlenül szükséges, mert ha az étel nem kerülnek kellőképpen összeaprítva a gyomorba, idővel gyomorbetegségeket idézhetnek elő. Ahol pedig még van saját fog, de nincs megfelelő ellenfoga, amire harapjon, oda szintén feltétlenül pótlás kell, mert az olyan fog, amelynek nincs megfelelő ellenfoga, idővel kijön a medréből és elpusztul.

Ha most a szájunk ilyenformán rendbe jött, arról kell gondoskodnunk, hogy kellő ápolással azt rendben is tartsuk.

Miden reggel mosakodás előtt, este pedig lefekvés előtt öblítsük ki a szánkat alaposan langyos vízzel. Utána a fogainkat fogkefével és fogporral mossuk meg. Mosakodás után újra átöblítjük szájunkat, hogy esetleges becsúszott szappanhab eltávolodjék. Milyen legyen a fogkefe? A jó fogkefének sem tulságosan keménynek, sem nagyon puhának nem szabad lennie. Az pedig, hogy a fogkefe egyöntetűen vagy rétegesen van-e kötve, teljesen mindegy. A kissé hajlított nyelvű fogkefével jobban hozzáférünk a fogakhoz. A fogkefét használat előtt minden alkalommal mossuk meg alaposan szappannal és vízzel és csak azután vegyük használatba.

A nedves fogkefét, amennyiben fogporral óhajtjuk fogainkat mosni, mártsuk bele a fogporba, ha pedig valami paszta félét használunk, akkor a pasztából a fogkefére nyomunk egy kisebb mennyiséget. Az így elkészített fogkefével végig keféljük fogainkat, még pedig a fogaknak nemcsak a külső, hanem a belső és a rágó felületét is. Arra a kérdésre, hogy milyen fogport használjunk, nehéz volna válaszolni, mert annyiféle van ebből használatban, hogy mindenikről véleményt mondani nem lehet. Legkönnyebben hozzáférhető a szódabikarbona. Igen jó a Haider-féle fogpor, valamint az iszapolt kréta is. Ezen szerek használata után, ha szájunkat meleg vízzel alaposan kiöblítjük, semmiféle szer a szájunkban nem marad és ha véletlenül gyomrukba is lecsúszott volna valami belőle, sem csinál semmi bajt.

A krémek túldrága voltuk miatt nem ajánlatok a csendőrnek.

Fogainkat a fent leírt módon, naponta kétszer (reggel és este) kell tisztítani. Csak reggel nem elég tisztítani, mert a napközben felgyűlt ételrészecskék éjjel erjedésnek indulnak. Fogmosás után szájunkat, ha melegvízzel kiöblítettük, normális időben teljesen eleget tetünk az egészség követelményeinek.

Ha valaki nagyon pedáns akar lenni, akkor szájöblítő vizéhez pár csepp alkoholt is tehet. (Rp. Spiritus vini concentrati). Igen jó fertőtlenítő szer a hyperol is, csak-hogy huzamosabb ideig használva, a száj mirigyekre sorvasztólag hat és a mirigyek elválasztását hátrányosan befolyásolja.

Tekintettel arra, hogy a csendőr szolgálatának sajátlagossága folytán nemcsak a időjárás viszonyosságainak, de — különösen járványok alkalmával — fertőző betegségeknek is könnyen ki lehet téve és mert a fertőző betegségek csirái nagyrészt a szájon és a légzőszerveken keresztül jutnak a szervezetbe, járványos időkben ajánlatos szájvizet is használni.

A készenvehető szájvizetek meglehetősen drágák, de felesleges is azokat készen venni, mert az alábbi recept szerint elkészített szájvíznél csak drágábbat kaphatunk, de jobbat nem.

Rp.

Tinct. Jodi
Tinct. Gallarum
Tinct. Rathaniae
Tinct. Myrrhae
Saloli

aa grmta sex (6.0)

Olei menth. pip.

grmta duo (2.0)

Spiriti concentrati

grmata ducenta (200.0)

M. D. S. szájvíz 1 kávéskanállal egy pohár vízre.

Ez a szer jó is, olcsó is, főleg ha katonai gyógyszerárban vesszük meg. Nemcsak száj-, de toroköblítésre

is kiválóan bevált, bármilyen természetű torok- és szájlobnál is.

Minden étkezés után távolítsuk el fogaink közül a visszamaradt ételmaradékokat fogpiszkálóval, vagy a hová a fogpiszkálóval nem férünk be, onnan cérnaszállal. Ezután pedig öblítsük ki szájunkat, lehetőleg langyos vízzel.

Ha ilyen pontos szájápolás dacára is képződnek időszakonként fogkövek a szájunkban (fogkő rendszeren azon az oldalon képződik, ahol nem rágunk, tehát mindkét oldalon kell rágni), akkor azokat fogorvossal feltétlenül távolíttassuk el, mert a fogkövek alatt romlanak leghamarabb a fogak. Sósavval azonban senki se engedje a fogait tisztítani. Ezt előre és határozottan meg kell mondani a fogorvosnak, mert a sósav szépen megtisztítja ugyan a fogakat, de nagyon ártalmas.

Annak, aki a fogait nem ápolja és a száját nem mossa ki naponta rendszeren, a már említett betegségeken kívül azzal is számolnia kell, hogy a szája s ennek következtében a lehellete is bűzös lesz. Az illető ezt rendszerint nem veszi észre, mert a saját szájbűzét megszokja, annál kellemetlenebb azonban ez arra nézve, aki az ilyen bűzös-szájú emberrel beszél. Éppen azért, mert az illető maga nem szokta észrevenni, hogy bűzös a szája, a bajtársak helyesen teszik, ha az ilyen csendőrt figyelmeztetik erre. Az illető pedig köszönje meg a figyelmeztetést és tekintse intő jelnek arra, hogy fogainak és szájának ápolását nem szabad elhanyagolnia.

CSENDŐR LEKSZIKON.

168. kérdés. A vendéglő udvarán lévő s a vendéglői üzemmel összeköttetésben lévő tekepályán a vendégek italforgasztás nélkül játszanak és szórakoznak. Meg kell-e szüntetni a záróra beálltával a tekepálya használatát?

Válasz. Ha a tekepálya valamely vendéglő vagy kocsmá-üzem tartozéka, a vendéglőre vagy kocsmára érvényes záróra a tekepálya használatára is vonatkozik. Ha nem így lenne, könnyű lenne kijátszani a záróra rendelkezését s ezért a zárórendelkezéseket általában úgy kell értelmezni, hogy a záróra beálltával az egész üzemet minden vonatkozásban meg kell szüntetni. Egyáltalában a kocsmái záróra fogalmának meghatározása nem a szesz italok kiszolgáltatásától vagy a kiszolgáltatás megtagadásától függ, hanem az üzleti helyiség bezárásában áll. Meg kell jegyeznünk egyébként, hogy függetlenül a zárórendelkezésektől, a tekepálya használatával esetleg éjszakai csendháborítást is el lehet követni, ha a helyhatósági szabályrendelet ilyen rendelkezést tartalmaznak.

169. kérdés. Mit értünk a kedvezményes nyugdíjak és mit a kivételes ellátás alatt s kik részesülhetnek ezekben?

Válasz. A csendőrség legénységi állományú egyénei, valamint ezeknek és a csendőrtiszteknek özvegyei és árvái ellátás (nyugdíj, stb.) tekintetében tudvaleg az 1912. évi LXV. törvénycikk (polgári nyugdíjtörvény) hatálya alá tartoznak. Ezen törvény és az érvényben lévő kormányrendeletek értelmében nyugdíjban rendes körülmények között csak az a csendőregényen részesülhet, kinek legalább 9 év, 6 hó és 1 nap beszámítható tényleges (effektív) szolgálati ideje van

(hadiévek és felemelt időszámítás nélkül). A nyugdíj összege 9 év, 6 hó és 1 napi szolgálat után az utójára élvezett beszámítható javadalmazás (havizsold és csendőrségi pótdíj) 40%-át teszi ki s minden további beszámítható szolgálati év után 2%-kal több. A teljes beszámítható javadalmazás nyugdíj gyanánt tehát csak annak jár, kit legalább 40 évi beszámítható szolgálat (a hadi éveket és a felemelt időt is számítva) után helyeztek nyugállományba.

Ezzel szemben a kedvezményes nyugdíj az 1912. évi LXV. t.-c. 42. §-a, illetve az 1930. évi XXVI. t.-c. 7. §-a értelmében háromféle lehet:

1. Kedvezményes nyugdíjnak számít az, ha valaki még nem töltötte be a rendes nyugdíjra igényt adó 9 év, 6 hó és 1 nap beszámítható tényleges szolgálati időt és mégis úgy tekintik, mintha azt már betöltötte volna s ez alapon őt (40%-os) nyugdíjban részesítik.

2. Kedvezményes nyugdíj az is, ha valaki már betöltötte a nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati időt, nyugdíját azonban magasabb százalékkal állapítják meg, mint amekkorára a szolgálati ideje után megilletné.

Az 1. és 2. alatti kedvezményes nyugdíjakban az a csendőregény (próbacsendőrt is beleértve) részesülhet, „kinek teljes szolgálatképtelenségét minden kétséget kizárólag a szolgálat teljesítése közben vagy a szolgálat teljesítéséből kifolyólag szenvedett baleset vagy más hirtelen, időbelileg pontosan meghatározható, viszonylagosan rövid időszakon belül beállott rendkívüli esemény idézte elő.”

3. Kedvezményes nyugdíj végül az, ha valaki szolgálati idejére való tekintet nélkül az utójára élvezett beszámítható javadalmazása (havizsoldja és csendőrségi pótdíja) 100%-ával egyenlő összegű nyugdíjban részesül, tehát, dacára annak, hogy 40 évi beszámítható szolgálati ideje még nincsen, teljes havidíját és csendőrségi pótdíját kapja nyugdíj gyanánt.

Ilyen kedvezményes nyugdíjban két esetben kell a csendőregényeket (próbacsendőröket is beleértve) részesíteni és pedig:

a) az 1912. évi LXV. t.-c. 42. §-ának ötödik bekezdésében, ha az illető „minden kétséget kizárólag az ellenszegülőkkel folytatott harcban, vagy más, a szolgálat teljesítése közben előállott viadalban, illetőleg szolgálat közben, vagy amiatt ért orvítamadás folytán szerzett sérülése következtében vált mindennemű állami szolgálatra teljesen képtelenné” és

b) az 1930. évi XXVI. t.-c. 7. §-a értelmében, ha a „teljes munka- és keresetképtelenségüket minden kétséget kizárólag a szolgálat teljesítése közben ért oly baleset vagy más rendkívüli esemény idézte elő, mely az eset körülményeinél fogva rendkívüli méltánylásra érdemes.”

A felsorolt összes kedvezményes nyugdíjakat csakis a pénzügyminiszter előzetes hozzájárulásával és csak oly esetekben engedélyezheti a belügyminiszter úr, ha egyrészt a szolgálatképtelenséget előidéző baleset, rendkívüli esemény vagy sérülés, másrészt a teljes szolgálatképtelenség, vagy mindennemű állami szolgálatra való teljes képtelenség, avagy a teljes munka- és keresetképtelenség megállapítása között 3 év még nem telt el.

Azt, hogy valamely csendőregény megfelel-e a kedvezményes nyugdíjak engedélyezéséhez megkívánt és fentebb felsorolt feltételeknek, az összes fennforgó körülmények pontos és lelkiismeretes figyelembevétele mellett, személyes benyomás alapján és a tényálladékok igazoló okmányok felhasználásával a felülvizsgáló-bizottságok vannak hivatva megállapítani, a kedvezményes nyugdíj odaítélése iránti kérést is tehát a felülvizsgálat alkalmával kell szóval vagy írásban előadni.

Kivételes ellátásnak nevezzük az 1912. évi LXV. t.-c. 7. §-án alapuló azt az ellátást (nyugdíjat, végkielégítést, stb.), amit az olyan csendőregénységi egyéneknek engedélyezhet a belügyminiszter úr a pénzügyminiszter úr előzetes hozzájárulásával, kiknek a törvényes ellátásra már megvolt az igényük, de azt bírósági ítélet vagy jogerős fegyelmi határozat (fegyelmi úton való eltávolítás) következtében elvesztették. Kivételes ellátást az illető csendőregény, illetőleg annak özvegye és árvái részére csakis méltánylást érdemlő körülmények fennforgása és vagyontalanság esetén engedélyez a miniszter annak a csendőrkerületi parancsnokságnak, mint elsőfoku fegyelmi hatóságnak javaslatára, amely alá a csendőregény a tényleges szolgálatban utójára tartozott. A kivételes ellátás összegét annak az ellátásnak (nyugdíjnak, stb.) bizonyos hányadában vagy egészen kivételesen annak teljes összegében lehet megállapítani, mely a csendőrt megilletné abban az esetben, ha a tényleges szolgálatból történt kiválásakor szolgálatképtelenné vált volna.

A kivételes ellátás nem tévesztendő össze a *kegyelmi ellátással*. Kegyelmi ellátásoknak nevezzük ugyanis a nyugdíjtörvény határozmányaitól eltérő vagy nem szorosan azon alapuló azon nyugdíjakat és kegydíjakat, nevelési járulékat és végkielégítéseket, melyek csakis a minisztertanács hozzájárulásával kegyelmi úton engedélyezhetők az Államfő által. Ilyen kegyelmi ellátás csakis a volt állami s ezeknek a törvény értelmében egyébként igényjogosult hozzátartozói részére hozható javaslatba s nem lehet nagyobb összegű annál az ellátásnál, mely az illetőt a törvény által megkívánt feltételek fennforgása esetén megilletné.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A pesthidegkuti rabló-gyilkosság.

(Nyomozták: Novák István alhadnagy, Bordi Sándor, Farkas Ferenc, Király Mihály tiszthelyettesek, Gaál Aladár, Kozmér Gyula törzsrőrmesterek, Hajzer András, Lévai János, Benedek László őrmesterek és Havas János csendőr a pesthidegkuti, Siroki József törzsrőrmester és Révész Dénes őrmester a nagytétényi, valamint Barna Imre tiszthelyettes az ujszászi őrsről. Segédkeztek: Csiby József, Karap Ferenc, Somodi Zsigmond tiszthelyettesek és Seres János törzsrőrmester nyomozók, Kiss Károly törzsrőrmester és Szabó József őrmester fényképész és daktiloszkópusok, Nyáry Dezső őrmester rádiótávírársz és Lassu András őrmester gépkocsivezető a budapesti 1. nyomozó alosztálytól.)

1932 szeptember 19-én fél 8 óra tájban a pesthidegkuti őrsön megjelent Esch'er Anna, az ottani „Malomcsárda” mindenes cselédleánya s előadta, hogy gazdasszonyát, Jandák Józsefné kocsmárosost röviddel ezelőtt egy ismeretlen egyén pisztollyal lelőtte, továbbá, hogy menekülése közben az ismeretlen ötána is két lövést tett.

Bordi Sándor tiszthelyettes őrsparancsnok az eset tudomásulvétele után két járőrrel nyomban a helyszínre sietett, Jandáknét azonban már nem találta életben. Egyes szemtanuktól megtudta, hogy a tettes kerékpáron Solymár irányába menekült, ezért üldözésére alkalmi motorkerékpáron, illetve kerékpáron egy-egy csendőrt azonnal útba-írdított. Majd intézkedett a helyszín lezárása iránt, maga pedig visszament az őrsre s az esetet a cselédleánytól kapott felületes személyleírással a budapesti 1. nyomozó alosztálynak távbeszélőn bejelentette.

A nyomozó alosztály az őrs jelentését 8 óra 40 perckor vette. A helyszínelő készülség gépkocsin néhány perccel 10 óra előtt a helyszínére érkezett.

A nyomozás vezetését Novák István alhadnagy, szakparancsnok vette át. Megítélése szerint — az útviszonyokat és terepet figyelembe véve — 3 és fél óra alatt, tehát 11 óráig a tettes a legjobb esetben 40—45 km utat tehet meg. Ebből kiindulva arra az elhatározásra jutott, hogy fenti időpontig újabb tanúk kikérdezése (ellenőrzés), de különösen helyszínelés révén a tettesre addig beszerzett hiányos adatokat a lehető leggyorsabban kiegészíti s azo-

kat megfelelő sugarú körben az őrsök, illetve rendőrség tudomására hozza. Így mintegy gyűrűt von a menekülő tettes körül. Tervét tehát úgy állította össze, hogy időnyerés céljából a szerepeket megosztva teljesítette. Ennek megfelelően intézkedett, hogy a kikérdezéseket két tiszt-helyettes, a helyszínelést pedig a helyszínelő készülség tagjai azonnal kezdjék meg. Elrendelte továbbá, hogy a helyszínelő gépkocsi távbeszélő készülékét az út mellett húzódo állami vezetékre azonnal kapcsolják rá s azon a szomszédos őrsöktől — tekintve, hogy kevés csendőr állott rendelkezésre — megerősítést kérjenek. Ezen intézkedések megtétele után maga a legfontosabb szemtanu, a minde-nelány alapos kikérdezéséhez fogott.

Ez a munkamegosztás azt eredményezte, hogy 3/4 11 órakor a nyomozó alosztály helyszínelő gépkocsijának távbeszélő készülékén az érdekelt őrsöknek, a budapesti rendőrfőkapitányságnak, a belügyminisztérium központi rádió-állomásának és végül a csendőrségi „Nyomozati Értesítő”-nek a tettesről a következő — mint utólag kiderült, teljesen tökéletes — személyleírást lehetett leadni: „Középtermetű, munkáskülséjű, 30 év körüli, közepesen táplált, felfelé fésült, bozontos, feketehajú, kreol arcszínű, feltűnően kicsi angol bajuszú, szúrós tekintetű férfi. Különös ismeretjeljelei: jobbkezének középső ujja merev, nem tudja behajlítani. Jobblábra biceg, ezen lábfej befelé elferdülve. Ruházata: lefelé hajtott szélű, feketeszalagos szürke kaplap, esetleg sportsapka, egyéb ruházatára a tanúk bemon-dásai eltérőek, csupán a fekete fűzőscipőre egyezöek. A tettes kerékpáron menekült, mely feltűnően zörög; csomag-tartójára kisebbszerű barna kézitáska, egyesek szerint egy barna kampósbót is van felerősítve. A kerékpár táblája „Bpest” jelzést visel. A táblán lévő névre a tanúk

KI TUDTA?

A HANSA VÁROSOK: Lübeck, Bréma és Hamburg. A „Hansa” szóval már Ulfilas gót püspök (Kr. u. 310). bibliafordításában találkozunk. Eredetileg harcosok egyesületét jelentette. A középkorban több német város, kereskedelmük kölcsönös támogatása céljából szövetséget kötött és ezt Hansa-szövetségnek nevezték el. Az első szövetséget Lübeck Hamburggal kötötte 1241-ben. A „Hansa” fénykorát a XVI. és XVII. században élte. Riga, Stralsund, Danzig, Lübeck, Bréma, Hamburg, Brügge és Amsterdamon kívül több mint 100 gazdag, az Északi- és Keleti-tenger partján fekvő város tartozott a Hansa-szövetséghez. A jómódú kalmárok elhatalmasodtak, bel- és külpolitikai befolyásuk mindinkább megerősödött, olyannyira, hogy még a dán és svéd királyok választásába is beleszóltak. IV. Waldemár dán király 1361-ben megkísérelte az elhatalmasodott városok privilégiumait megnyírni, de nem sikerült neki. Nem kevesebb, mint 77 Hansa-várostól kapott emiatt dorgáló levelet, ezenkívül a dán kikötőket is bojkottálták, úgy hogy Waldemár jobbnak látta kibé-kielni velük és élvezett előjogaikat csorbítatlanul meghagyni. A harmuncéves háború (1618—1648) teljesen feldúlta az évszázadokig tartó közösséget. A „Hansa” pártokra szakadt. Azóta nem is sikerült többé a régi együttműködést felújítani. Csak Lübeck, Bréma és Hamburg, a régi gazdagság és dicsőség örökösei viselik még ma is a büszke „Hansa” nevet.

nem emlékeznek. A cselekményt 9 mm. Steyr gyártmányú ismétlőpisztollyal követte el."

A személyleírás leadása után ugyancsak a helyszínelő gépkocsi távbeszélőjén aziránt is intézkedés történt, hogy a szomszédos örsök körletüket razziaszerűen átkutassák, továbbá, hogy a gönyüi és budapesti közlekedési örsök a tettes legvalószínűbbnak vélt menekülési útját — a Budapest—wieni műutat — motorkerékpáros járőreik atján a legalaposabban ellenőrizzék s végül — a csendőrségi összekötőtszt útján — hogy a budapesti főkapitányságon a hasonló testi hibában szenvedő szokásos büntetettek ujjnyomatlapjai és fényképei a gyorsabb azonosítás, illetve az esetleges felismerés céljából kikerestessenek. E fényképeket Eschler Annának, mint az eset legközvetlenebb szemtanújának meg is mutatták, de ez nem járt eredménnyel.

A nyomozásvezető a „Nyomozókulcs”-ot is igénybe vette s a különös ismertetőjelek szerinti csoportosításban talált is egy hasonló személyleírású egyént. Ez a nyom sem bizonyult azonban helyesnek.

A helyszínelés, mely 5 és fél órát vett igénybe, a következőket eredményezte:

Az egyedülálló, bekerítetlen csárdaépület Pesthidegkut község nyugati szegélyétől mintegy 500 m-nyire, a Solymár felé vezető megyei út mellett, azzal párhuzamosan, az úttesttől 10 m-re északra, homlokzattal az úttest felé fekszik.

A legközelebbi lakott hely a solymári malom, mely a csárdától Nyugat—északnyugatra kb. 400 m-re ugyancsak a műút mellett fekszik.

Magát a szűkebb helyszínt a helyszínrajz szemlélteti.

A hulla az országútnak északi, az épület felé lejtő oldalán, az úttesttől 110 cm-re, fejjel az országút, lábaival

az épület felé, hanyatt fekszik. A fej kissé balra van fordítva. A száj környéke erősen véres, a szájban véres habképződvény van. A jobb szájugnál sérülés. Ugyanitt a kissé nyitott szájon át látható, hogy a felső fogsorban több fog meg van sérülve. A tarkón lövésí sérülésnek látszó sebhely. Ugy ekörül, mint a száj sérülése körül füstcsapadék, vagy beékelődött lőporszemcsék nem észlelhetők. A talaj az arc jobboldali részénél a szájjal egy magasságban tenyérnyi felületen vérral átitatott. A hullán levő kötött mellény s a kötény erősen véresek, utóbbinak mellrészén kisebb szakadás. A karok behajlítva és pedig a jobb a hastájon, a bal pedig a földön nyugszik. A kezek, különösen a tenyérnyi oldalon, véresek, de külsérelmi nyomok azokon nem észlelhetők. A körmök alatt látható bőrcsafatok nincsenek. A szoknya fel van csúszva, az alóla kilátszó nadrág vérfoltos. A harisnyák mindkét térdén erősen véresek. Az áldozat lábain gumitalpú „Dorco” cipő van, a cipő hossza 26 cm, talpszélessége 8 cm, sarokhossza 6.3 cm, sarokszélessége 5 cm. A cipőtalpon — amennyire szabad szemmel kivehető — bevérződések nem látható, mert mindkét talp poros. A hulla nyaka és lábfejei jól mozgathatók, a combok belső felületei még melegek.

Az országút és az épület közötti szabad térségen a helyszínrajzon megjelölt helyeken csepegési vérnyomok. Ezek alakjából azonban véréző egyén helyváltoztatásának irányára a homokba való beszűrődésük miatt következtetni nem lehet. Ugyancsak a térségen, a homlokzati bejárat előtt 2 m-nyire a poros talajban az épülettel csaknem párhuzamosan 22 cm hosszúságban kerékpárgumitól származó benyomat látható, melynek elmosódott folytatása délnyugati irányban egy körakásnál a solymári útra vezet.

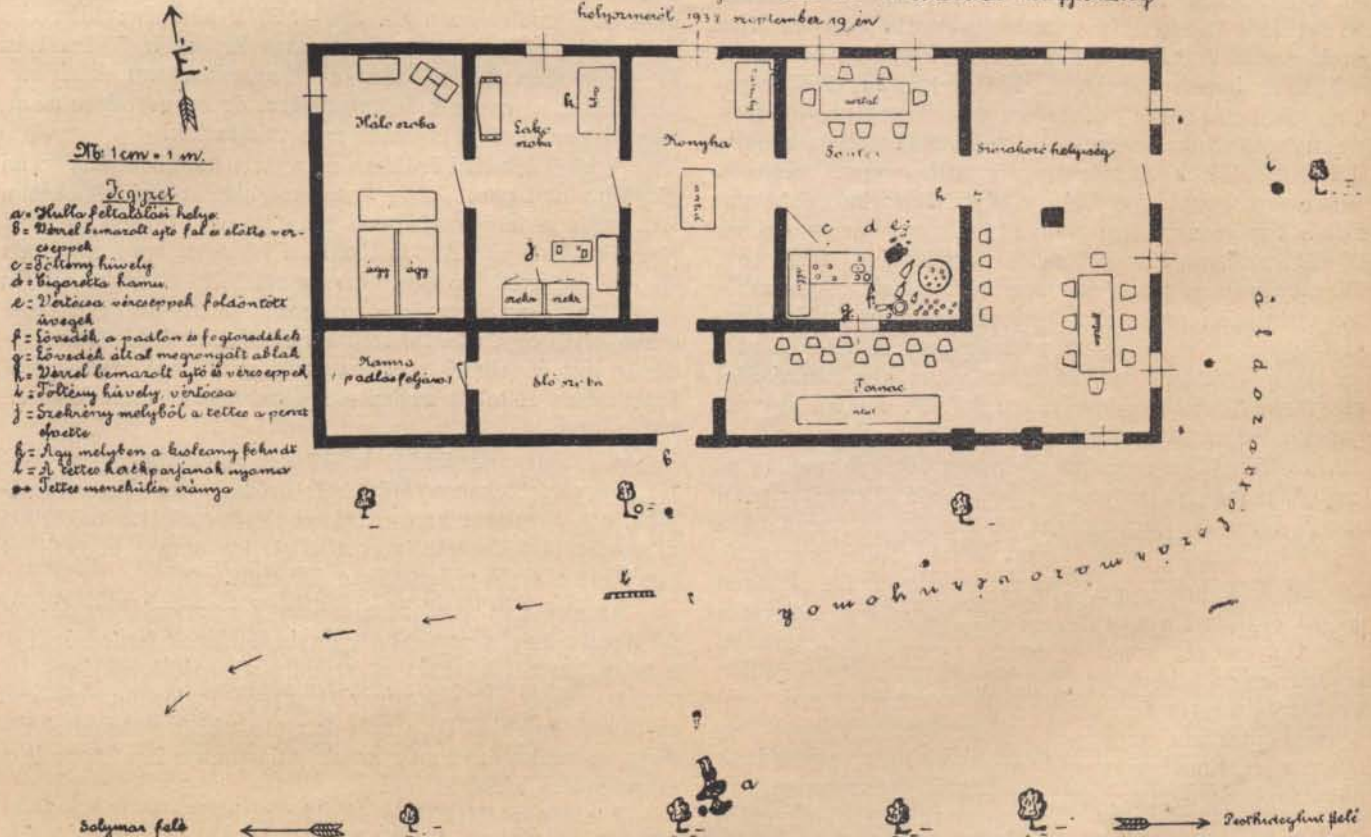
Az épület felé állva, a homlokzati ajtó bal alsó kereté-

1. A hulla budapesti r. csendőrségi felvétele

1. nyomoz. alosztály

Helyszínrajz

Dandák Dózsaferi szül. Szamos örséből pesthidegkuti lakos veretlenül elkövetett rablógyilkosság helyszínrajza, 1932. szeptember 19. évi

A helyszín I.

A helyszín II.

től, illetve a faltól merőleges irányban 25 cm-re a talajon kisebb, tenyérynyi nagyságú vérfolt. A bal ajtófélfán, a kilincstől lefelé s ugyanezen ajtófélfától közvetlenül balra az épület falán véres elmázolódások láthatók. E bejáratnak kettős ajtaja van. Kívülről egy kb. 1 m magas lécekből készült rácsos ajtócska, mely ki van tárva. Rajta vérnyomok nem észlelhetők. A belső ajtó be van téve, a kilincs nyomásra nyílik. Az előszobában és a konyhában vér vagy egyéb nyomok nem láthatók. A konyhából jobbra a söntés nyílik. Ajtaja a söntés felé tárva van. A söntés berendezését, illetve annak elhelyezését a helyszínrajz szemlélteti. A konyhából jövet az ajtó jobb sarkától 125 cm-nyire a kimérőasztal előtti harmadik, a tornác felőli ablaktól számítva a tizenegyedik padlódeszka közepén egy 9 mm-es kilőtt H. 1915. gyári jeggyel ellátott töltényhüvely fekszik, melyen édeskés salétromszag érezhető. A helyiségben nincs lőporfüstszag. A kimérőasztal szabadon álló, asztalfelőli sarkától 30 cm-nyire a második deszka közepén friss cigarettahamu. A kimérőasztalon üres, kimosott borosüvegek. Elöl, majdnem a szabadon álló sarkon egy 2 dl-es pohár, melyben kb. 1 és $\frac{1}{4}$ dl fröccs van. A poháron halvány ujjnyomok láthatók, amelyek azonnal biztosítottak, a hullá és a kiszolgáló leány kezéről pedig ujjlenyomat vétetett. A kimérőasztal szabadon álló asztal felőli sarka előtt, valamint a kimérőasztal hossz tengelyével egy magasságban, végül a kimérőasztal szabadon álló tornácablak felőli sarkánál vértócsák, illetve fetrengési vérnyomok. A kimérőasztal asztalfelőli sarka előtt lévő vértócsa két szélén, egymástól 30 cm-nyire két 4—4 párhuzamos csíkból álló vérnyom látható, melyek nyilvánvalóan véres ujjak húzásától származnak. E vértócsa kimérőasztal felőli oldalán egy véres tenyér lenyomata vehető ki a padlón.

A vértócsától a szórakozó helyiség felé a padlón az áldozatnál már leírt méreteknél megfelelő „Dorco” cipőtől származó véres cipőtalp-nyomok láthatók. A tornác felé néző ablak balsarka mellett egy lábakon álló mosogatódézsza van, melynek a söntés kimérőasztala felőli lábánál három feldöntött szódásüveg és egy borosüveg fekszik a padlón. A kimérőasztal tornácablak felőli szabad sarkától merőlegesen az ablak alatti fal felé 40 cm-nyire a padlón egy 9 mm-es acélburkolatú, hegyénél eltorzult, kissé rozsdás pisztolylövedék fekszik. Körülötte rendszertelenül fogtöredékek. A tornácsfelőli söntésablak jobb ráámájának felső szegélyén a padlótól 127 cm függőleges magasságban lövéstől származó szakítás. Ugyanezen ablak jobb üvegtáblája be van zúzva (vázrajz: g.). A söntésnek a szórakozóhelyiségbe nyíló ajtaja nyitva van, jobb félfáján derék-

magasságban véres mázolás nyomok (vázrajz: h.). A szórakozóhelyiség kelet felé néző, kertfelőli ajtajának küszöbén csepegéstől származó vérnyomok. Ugyanezen ajtó déli sarkától keletre 150 cm-nyire az udvar talaján kisebb vértócsa s emellett egy 9 mm-es kilőtt H. 1915 gyári jeggyel ellátott töltényhüvely (vázrajz: i.). A szórakozóhelyiségnek az előszoba felé elnyúló, keskenyebb, tornácszerű részén a söntésbe nyíló ablak előtt a padlón kitért üvegcserpek hevernek. E helyiség utcafelőli üvegfalán, valamint köfalain lövedék becsapódásából eredő elváltozások nem fedezhetők fel.

A konyhából nyugatra nyíló lakószobának előszoba felőli falánál két szekrény áll. Ezek közül a helyszínrajzon j-vel jelölt fehéreműs szekrény mindkét ajtaja ki van tárva. A szekrény legfelső polcán egy feketére fényezett fakazetta van. E polcon a tárgyak rendetlen összevisszaságban hevernek. A szekrényből — bementés szerint — különböző címletekben kb. 200—250 P készpénz hiányzik. A szekrényajtókon, valamint a szekrényben levő kazettán és egyéb sima felületű tárgyakon argenteráttal kísérletezés történt ujjnyomok felkutatására, de azonosításra alkalmas, használható ujjnyomok nem találtak.

A késő délutáni órákban megejtett hullaboncolás során megállapítást nyert, hogy Jandákné halálát elvérzés okozta. Ezt pedig a jobb szájugnál behatolt és a tarkón távozott lövedék idézte elő. Azt is tisztázni lehetett, hogy a sértett életét kétségkívül a helyszínen megtalált lövedék oltotta ki. A lövedéken ugyanis a huzagoktól származó bemélyedéseken kívül egy, azoktól teljesen elütő, éles harántbemélyedés is volt észlelhető, mely egyezett az áldozat felső műfogsorában feltalált acélcapon (krampon) mutatkozó elváltozással.

A lövedék egyébként is érdekes pályát tett meg. Átjárta a sértett koponyáját, belefűrődött az ablak ráámájába, ott gurulatot kapva, irányt változtatott s miközben az ablaktáblát bezúzta, visszahullott kb. arra a helyre, hol a sértett a lövés pillanatában állhatott.

Az első nap azzal zárult, hogy a nyomozásvezető, nem feledkezve meg a napisajtó igénybevételének fontosságáról, a tettes személyleírását a csendőrség sajtóirodájának jelentette, mely azt a Magyar Országos Tudósítón keresztül az összes lapokkal és a szórakoztató rádióval azonnal közölte. A közleményt még aznap valamennyi lap hozta és a szórakoztató rádió is leadta.

A másnap délelőtt és délután az időközben felkutatott újabb és újabb tanúk kikérdezésével és a szakértők véleményének kikérésével telt el. A helyszínelés eredményéből,

a tanuk előadásából és a szakértőktől nyert véleményekből a cselekmény előzményei, illetve annak lefolyása az alábbiak szerint volt feltételezhető:

Az u. n. „Malom”-csárda bérlője Jandák József Ganzgyári művezető. Helyette azonban, mivel állásban van, a felesége vezette az üzletet, kivel igen harmonikus családi életet élt. Jandák hétköznapokon 6 órakor szokott munkahelyére hazulról elindulni s onnan 15—16 órakor lakására visszatérni. Távolléte alatt csupán a felesége és a minden leány szoktak a csárdában tartózkodni. Jandákné, mivel gyermeke nem volt, minden idejét a vendégek kiszolgálásának szentelhetette. A csárda különösen vasár- és ünnepnapokon meglehetősen forgalmas, mert ilyenkor a kirándulók egész tömege keresi fel. Ilyen mozgalmas napokon azonban az otthon levő férj, sőt néha egy-két kiségitő pincér is segített Jandáknénak a forgalmat lebonyolítani. A meggyilkolt kocsmárosné szíves modora, mindenkivel szemben tanusított nyájassága, jószívúsége, de különösen szolid árai miatt közbecsülésnek és szeretetnek örvendett.

A cselekményt megelőző nap is sok vendég fordult meg a csárdában, kik közül két nő és egy férfi — Jandákék személyes jóismerősei — a vasárnapról hétfőre hajló éjszakát is ott töltötték. A három vendég és a csárdabeliek a gyilkosság napján 5 órakor keltek fel. Jandák és a vendégek már éppen útra kelni készültek Budapestre, amikor egy ismeretlen kerékpáros érkezett a csárdához. Kerékpárját a főbejárat melletti falhoz támasztva bebicegett a söntésbe, hol Jandáknétól zöldpaprikát, kenyeret és egy pohár pálinkát kért. Miközben ezeket az asztal mellett ülve fogyasztotta, Eschler Anna mindenleánytól, ki éppen ott sepergetett, a bérlő vagyoni és családi viszonyai iránt kezdett érdeklődni. A párbeszédet a távozni készülő Jandák meghallván, kihívta a cselédlányt s megtiltotta neki, hogy jövőben idegeneknek bármiféle ilyenmű felvilágosítást adjon. Jandák ezután a vendégekkel együtt, feleségét, a mindenleányt, annak 9 éves hugát és az ismeretlen visszahagyva, eltávozott.

Jandákné a söntésbe ment, hol az ismeretlen 2 dl bort kért tőle s annak fogyasztása közben elmesélte, hogy a feleségétől különváltan él, illetve hogy a felesége őt elhagyta. Majd kiment a csárda elé s kerékpárját azon indokolással, hogy el ne lopják, az épület végéhez tolt. Míg távol volt, Jandákné a cseléd előtt odanyilatkozott, hogy neki ez a „pasas” gyanusnak látszik s meghagyta a leánynak, hogy ha ő kimenne, kísérje figyelemmel az idegent, míg el nem távozik. Röviddel ezután az ismeretlen visszajött, de alig tartózkodott bent néhány percig, újból eltávozott s huzamosabb időt az árnyékszéken töltött.

Innen ismét a söntésbe tért vissza, majd kiment a csárda előtti szabad térségre, hol, mintha keresett volna valakit, széjjelnézett, majd visszatérve, Jandáknétól újabb 2 dl bort kért. A kimérőasztal elé állva, a kiszolgált italból néhány kortyot ivott s a poharat a kimérőasztalra helyezte. Jandákné eközben a kimérőasztal mögött az üvegek rendezésével foglalatzkodott. Ekkor az ismeretlen a zsebéből hirtelen pisztolyt vett elő s azt a kocsmárosnéra szegezte. Ez rákiáltott: „Mit akar azzal a pisztollyal!” Az ismeretlen azonban anélkül, hogy válaszolt volna, a pisztolyt elsütötte. Jandákné összerogyott.

A cselédleány, ki a jelenetet közvetlen közelből végignézte, sikoltozva kiszaladt. Az ismeretlen üldözőbe vette, sőt utána is lőtt, de lövései célt tévesztettek s Eschler Anna elmenekült.

A tettes ezután a szórakozóhelyiségen, a söntésen

és a konyhán keresztül beszaladt a Jandákék magánlakásába, hol a mindenleány 9 éves Mária nevű huga még az ágyban feküdt s ott a szekrényekben kutatni kezdett. A fehérneműs szekrényből különböző címletekben mintegy 200—250 pengőnyi összeget magához véve, kirohant a csárdából, felugrott a kerékpárjára és Solymár felé elmenekült.

Ebben a szekrényben, sőt ugyanazon a polcon, ahonnan a tettes a pénzt elrabolta, még 820 P készpénz volt egy zsákokcscában, ez azonban sértetlenül visszamaradt, mert a tettes nem vette észre.

Jandákné közben magához tért, feltápászkodott és ugyanazon az úton, ahol megelőzően a cselédleány elmenekült, vérnyomokat hagyva maga után, kitámolygott az udvarra. A csárda homlokzati főbejárata elé érve azonban ismét összerogyott s itt találták őt a mindenleány segélykiáltásaira a csárdához siető Figura József és Thaller István útkaparók. Ezek segítségével újra felkapaszkodott, az országút felé támolygott, de mielőtt oda ért volna, visszahanyatlott s meghalt.

Mint már említve volt, a tettes kerékpárgumijának nyoma a csárda előtti homokos talajban visszamaradt. Ezt a helyszínelő gépkocsin kiszállott fényképész lefényképezte. A nyomozásvezető alhadnagy a fénykép alapján dr. *Dorogi Istvántól*, a dorogi gumigyár tulajdonosától, aki szakértőként felkérte, szakértői véleményt kért a következőkre:

1. Megállapítható-e a futófelület benyomatrajzából a kerékpár külső gumijának gyártmánya?

2. Kivehetők-e a benyomatból olyan sajátosságok, (foltozás, kopás, stb.), melyek azonosításra alkalmasak?

A szakértő az 1. pontra határozott véleményt adni nem tudott, mivel hasonlórájú külső kerékpárgumit több gyár is hoz forgalomba. A 2. pontra vonatkozólag közölte, hogy jellegzetességek nem észlelhetők ugyan, de kétségtelenül megállapítható, hogy a belső gumi sérült, illetve, hogy a kerékpár levegő nélküli belső gumival futott.

Fenti megállapítást azon kísérletek eredményezték, melyeket a szakértő hasonló futófelületrajzu, de különböző gyártmányú, szabványosan felfújt gumibroncsokkal végzett. Ezek jóval keskenyebb nyomokat idéztek elő, mint a helyszínen talált benyomat. A szakértőnek ezt a megállapítását különösképpen megerősítette továbbá az is, hogy szabványosan felfújt gumikkal való kísérletezéseknél a futófelület szélein levő recélődés semmi nyomot nem hagyott (nem is hagyhatott) a talajban, míg ezzel szemben a helyszíni benyomaton ez a recélődés élesen szembeötlő.

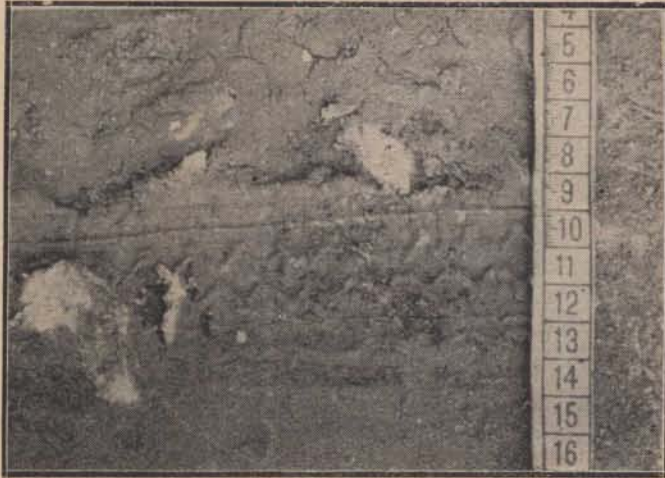
A szakértői véleményt mindenben fedte Schreiber Mátyás solymári lakatosnak és három tanoncának előadása, kik a menekülő tettes kerékpárjának akáctővistől átszúrt belső gumiját kijavították.

A tettes menekülési útja úgyszólván lépésről-lépésre megállapítást nyert. Látták őt Solymáron, a solymári vasútállomáson, a Budapest—wieni műúton, a „Szarvas” csárdánál s az óbudai vámháznál. Innen azonban nyoma veszett.

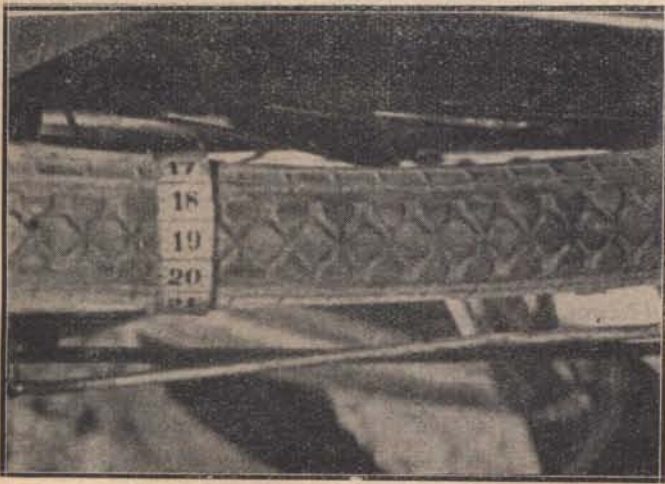
Fenti adatokból a késő délutáni órákban a tettest illetően, a már ismertetett személyleíráson kívül a következő kép alakult ki:

1. A cselekmény elkövetésére haszonlesési hajlam vezette (pénz elrablása).

2. A csárdabeli viszonyokkal csak kevésbé volt ismerős s csupán hézagos helyi ismerettel rendelkezett (érdeklődés a cselédleánytól, mindkét szekrény feldúlása, 820 P készpénz visszahagyása).

A kerékpárgumi.

Gyanúsított kerékpárgumijának lenyomata a poros úton.

3. Kegyetlen, bátor és elszánt egyén (áldozat agyonlövése, cselédleány utáni lövöldözés, ennek elmenekülése után bátorság a lakásba behatolni s ott pénz után kutatni).

4. Jó lövő, a pisztoly szerkezetével ismerős, annak kezelésében jártas. (Leszerelt katona? Orvvadász?)

5. Steyr-pisztolynak és ehhez való tölténynek volt vagy van birtokában, ha ugyan azokat időközben már el nem rejtette.

6. Erősen zörgő, sérült, de kijavított gumijú és csomagtartóval ellátott kerékpárral rendelkezik, illetve rendelkezett.

7. Kb. 200—250 P különböző címletű készpénze lehet.

8. Egy kisebbszerű, kopott, barna kézitáska és egy barna kampósbot volt, vagy van nála.

9. A cselekmény külsérelmi nyomokban nem nyilvánul meg rajta. Lábbelijének talpán esetleg vérnyomok lehetnek, amennyiben vérbe beléphetett.

10. Családi körülményeinél figyelembeveendő, hogy nem él-e különváltan a feleségétől (tettes beszélgetése Jandáknéval).

11. Dohányos.

Csaknem ezzel egyidőben (20-án 19 óra körül) Budapesten az egyik budai kifőzésben Bozzai György soffőr a rádió közölt személyleírás alapján felismerte a tettest, Éder Józsefet, kit ennek alapján el is fogott. A személymotoszórán 103 P 69 f. készpénzt, nejének küldött 15 P 10 f.-ről szóló postai feladóvevényt, egy szétszedett állapot-

ban levő 9 mm-es Steyr-pisztolyt és 7 darab ehhez való töltényt találtak nála, melyek ugyanazon gyári jelzést viseltek, mint a helyszínen talált, kilőtt töltényhüvelyek. Sógorától előkerült a kampósbotja és a kerékpárja, csupán barna kézitáskája és a cselekmény elkövetésekor rajta volt barnás kabátja nem került meg. Ezeket állítása szerint szegedi útján ellopták tőle.

Éder a bűncselekmény gyanuja ellen határozottan tiltakozott, ezért szükségesnek mutatkozott Jandákkal és Eschler Annával való szembesítése, valamint ujjnyomatának a helyszíni ujjnyommal való azonosítása. A két tanu Édert 43, legkülönbözőbb ruházatú és kinezésű egyén között rögtön és határozottan felismerte, a bűnügyi nyilván tartóban pedig megállapítást nyert, hogy a helyszíni ujjnyom Édertől származik.

Hiába volt azonban a felismerés, hiába találták meg nála a pisztolyt, a töltényeket, a botot, a kerékpárt, az elrabolt pénzt és a postai feladóvevényt, hiába állapította meg a szakértő, hogy a kerékpár gumija a helyszínen talált kerékpárgumi-nyommal teljesen azonos futófelület-rajzot mutat, a gyanúsított tagadott. Azt állította, hogy sohasem járt a helyszínen, sőt azt sem tudja, merre van Pesthidegkut. Azt adta elő, hogy a pisztolyt a Margit-híd alatt találta, a pénzt Szegeden, Szekszárdon és Cegléden koldulta össze, hova 15-én indult el s útjáról 18-án éjjel ¼ 24 órakor tért vissza. Szeptember 25-ig volt a pesthidegkuti örs őrizetében s dacára az elébetárt csaknem kétségtelen bizonyítékoknak, (azonosított ujjnyom, azonosított kerékpárnyom, teljesen megdöntött aibi, az elkövetési eszköz és a bűncselekményből származó haszon birtoklása, a felismert kampós bot és kerékpár, melynek csomagtartóján még a kézitáska felerősítésére szolgált zsineg is rajta volt, végül azon körülmény, hogy 53 tanu kétségtelenül felismerte) megmaradt tagadása mellett. Védekezése azonban főleg abban merült ki, hogy mindezt hangoztatta: „Én nem tettem, ártatlan vagyok!”

Durva, konok, elvetemült lelkéhez sem szép szóval, sem a kikérdezés taktikájával, sem pedig lélektani ráhatással nem lehet hozzáférközni.

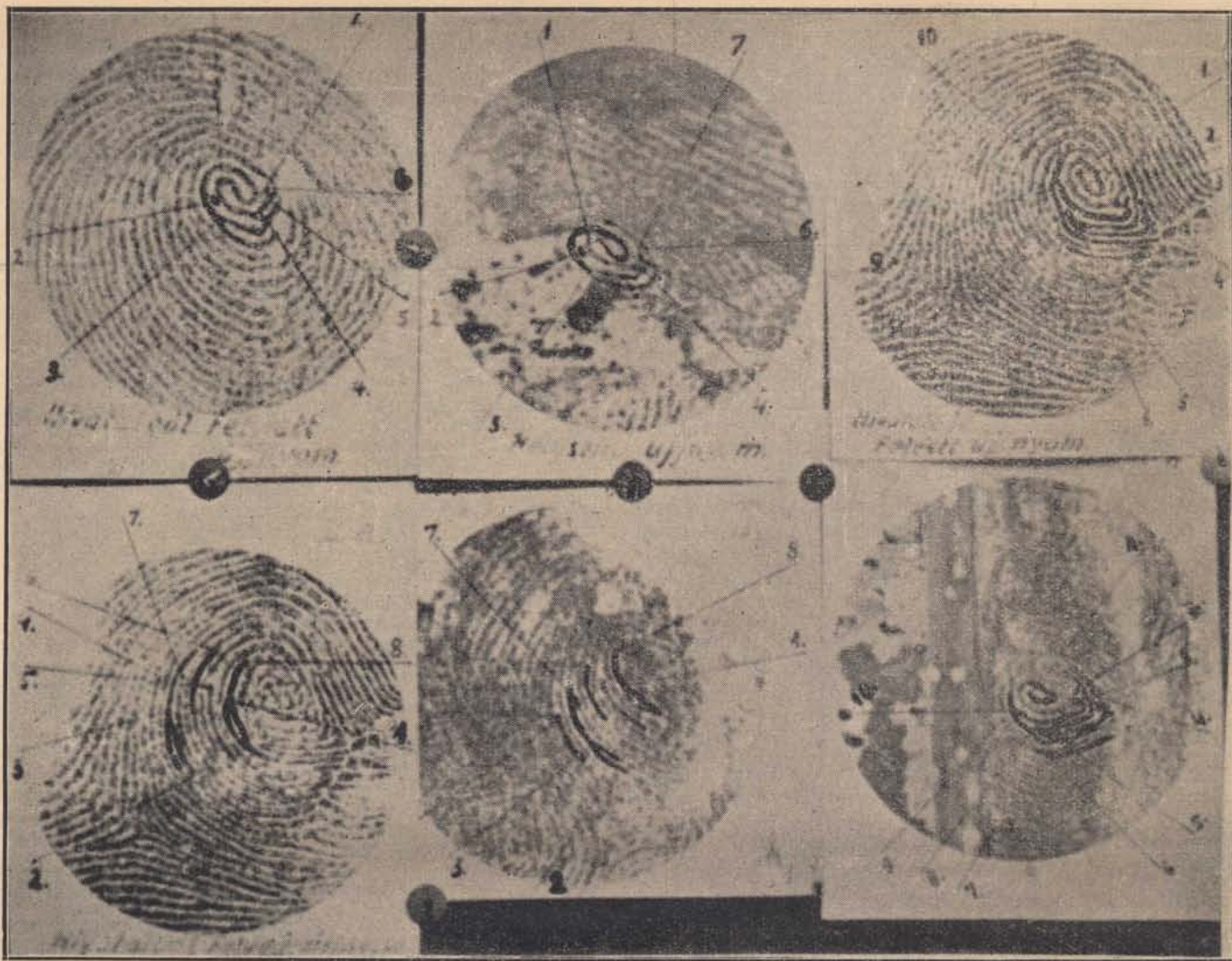
A főtárgyás során is tagadott. Tagadásával szemben azonban a bíróság teljes egészében elfogadta a nyomozás során összegyűjtött bizonyítékokat s ezek alapján kötélt általi halálra ítélte, sőt kegyelemre sem ajánlotta.

Éder az ítélet végrehajtása előtt mégis összeroppant. Cselekményét beismerte s pontosan megjelölte a helyet, ahol a nyomozás során a legszorgosabb kutatás dacára fel nem talált kézitáskáját elrejtette. Ez az általa megjelölt helyen a halálos ítélet végrehajtása után tényleg elő is került. Benne volt a barna kabát is.

*

A leírt nyomozás különösebb jelentőségű, mert azon kevesek közül való, amikor a bíróság a tettes tagadása dacára, csupán a nyomozás eredményezte bizonyítékokra támaszkodva, halálos ítéletet hozott. Ez egyúttal bizonyíték arra is, hogy a lelkiismeretes helyszínelés és a legapróbb részletekre kiterjedő adatgyűjtés milyen döntő fontosságú bizonyítékokat eredményezett s hogy a tettes beismerése az eredménynek nagyon lényeges, de nem elengedhetetlen feltétele.

A legfontosabb bizonyíték ugyanis kétségkívül a helyszínelésnek, illetve a nyomozó alosztálybeli daktiloszkópus szakszerű munkájának köszönhető, mert a poháron felfedezett ujjnyom és az Éderri felvett ujjnyomat azonossága, valamint az azonosítást végző Már és dr. Antal Országos Bűnügyi Nyilvántartó-hivatalbeli daktiloszkópus tisztviselő határozott véleménye tette kétségtelenné Édernek a helyszínen való megfordulását.

Az a tény, hogy egyes tanuknak a tettes ruházatára vonatkozó előadása eltérő volt, nem írható a tanuk megfigyelőképességének a rovására, mert a nyomozás során megállapítást nyert, hogy Éder a külsejét folytonosan változtatta. Egyszer szürke kalapban, máskor sportsapkában, sőt hajadonfővel is mutatkozott. Egyízben kabátot is változtatott. Azt a kabátját, amelyben a gyilkosságot elkövette, kicserélte a kézitáskájában levő másik kabátjával és így Solymáron már ebben a kabátban látták a tanuk.

Nem hallgathatjuk el azonban tanulság okából a nyomozásba becsúszott „szápséghibákat” sem. Említettük, hogy a helyszínre elsőnek érkező pesthidegkúti őrsparancsnok a menekülő gyanúsított üldözésére — nagyon helyesen — alkalmi motorkerékpáron, illetve kerékpáron azonnal csendőröket küldött. Ha ezek a kiküldött csendőrök nem robognak megállás nélkül keresztül Solymáron, hanem a községben megállva többektől érdeklődnek, vagy a lakosságot riadószzerűen értesítik a gyilkosságról és a tettes jellegzetes kinézéséről, Éder már itt kézrekerült volna. Kiderült ugyanis, hogy a gyilkos később ért Solymárra, mint az öt üldöző csendőrök, sőt ott kerékpárjának kijavítása végett huzamosabb időt is töltött.

Hiba volt az is, hogy az egyik szembesítésnél az elfogott tettet hús más egyén közé állítva ugyan, de — megbilincselve mutatták be az egyik tanunak felismerés végett. Ezt a hibát a gyanúsított azonnal fel is használta a védekezésében.

Igen súlyos következménnyel járhatott volna továbbá, ha nincsen véletlenül oly számos és nyomós bizonyíték, a következő eljárás is: az egyik járőr felszólította *Schreiber* lakatost, hogy a kerékpár gumiabroncsán mutassa meg, melyik ragasztási folt származik tőle. A lakatos megmutatta, de egyszersmind le is fejtette a foltot. Ezáltal az egyik igen fontos bűnjel teljesen elvesztette bizonyító erejét.

Éder előéletét vizsgálva kitűnt, hogy katonaviselt ember, hogy orvvadász, ami igazolta, hogy a nyomozáshoz vezetőnek az elkövetési eszközökből s használati módjából levont következtetése teljes mértékben helyes volt.

Szokatlan az is, hogy a tettes áldozata előtt úgyszólván a cselekmény elkövetésével egyidőben magánviszonyairól őszintén, a valóságnak megfelelően nyilatkozott.

Végül rá kell mutatnunk arra, hogy a sajtó milyen kitűnő szolgálatokat tehet a nyomozásnak azáltal, hogy a híryanagot közli és ezúton a nagy közönséget is bekapcsolja a nyomozás munkájába. A bűnügy krónika számos olyan esetet tartalmaz, melyeknél az elért siker elsősorban a sajtónak volt köszönhető.

A nyomozás közben előfordult tévedésekre nem azért mutattunk rá, hogy egy egyébként kifogástalan és szép, minden elismerésre érdemes nyomozómunkában mindenáron hibát találjunk és egyesek ténykedését bíráljuk, hanem azért, mert régi igazság az, hogy hibákból — ha beismerjük —, többet tanulhatunk, mint a sikerekből.

Kegyeleti staféta.

Minden év október hatodikán atléták futnak végig Budapest utcáin s a küzdelem végén odahelyezik a kegyelet koszorúját a Hősök Emlékkövére, így fonódik egybe a hazafias kegyelet és a sport. Méltóbb, kifejezőbb megemlékezést ennél nem is kaphatnak hőseink, mert a háború és a sport lényege azonos: a küzdelem. Egyik nemes vetélkedés a bajnoki babérokért, másik küzdelem a legszentebb célokért s az a hős és a bajnok, aki leginkább ember a talpán, aki megkülönböztetetten férfi a legkülönb férfiak között is.

Évek óta büszkeséggel látjuk képviselve a kegyeletnek ebben a szimboliztikus vetélkedésében a csendőrséget is s fokozza örömléte, hogy sportoló bajtársaink az atléták sorában évről-évre méltóbb helyet vívnak ki a csendőrség számára.

A most lezajlott versenyekre az előkészületek a salgótarjáni gy. tanalosztálynál vitéz Zsengellér József százados vezetése alatt történtek, a m. kir. csendőrség felügyelőjének rendelkezésére és irányelvéi szerint. A szolgálati érdekekre való tekintettel az előkészületekre aránylag rövid idő állott rendelkezésre, annál dicséretreméltóbb tehát az elért szép eredmény. A csendőrség csapatát csak a legnagyobb budapesti sportegyesületek csapatai előzték meg s tekintve, hogy 77 csapat indult, a csendőrség csapata által elért 11. helyezés igen szép és előkelő. Ennél jobb helyezést a sporttal rendszeresen foglalkozó, legjobb nevű atlétákat indító egyesületek küzdelmében a legvérmesebb reményekkel sem remélhettünk. A nagy vetélkedés jellemzéséül elég annyit megemlítenünk, hogy a sportok terén mindig s mindenben kiváló Ludovika Akadémia csapata a 44. helyre érkezett be, ehhez kell arányítani a mi 11. helyezésünket is, amellyel egyébként az összes fegyveres testületeket megelőztük.

A verseny a Vérmező északi végén kezdődött s cél volt a Hősök Emlékköve. A versenyt megelőző délelőtt vitéz Szinay Béla tábornok úr, a m. kir. csendőrség felügyelője, a Bösörmeényi úti laktanyában megsejmelte a csapatot s buzdító beszédet intézett hozzájuk, a versenyen pedig Monostori Erreth Aladár és Rományai lovag Czögler Gusztáv tábornok urak, valamint a Budapesten állomásozó csendőrtisztek és altisztek népes küldöttségei képviselték a csendőrséget.

A verseny után a csapat tagjai a célnál gyülekeztek s a helyezéért járó ezüstérmeket Monostori Erreth Aladár tábornok úr adta át a staféta minden tagjának, elismerését fejezve ki a kiváló eredményért, Tábornok felügyelő úr pedig 2—2 napi szabadságot engedélyezett számukra.

A futókat Budapest népe nagy tömegekben várta s nézte a verseny útvonalán és a célnál. Az ünnepi beszédet dr. Szilágyi Lajos mondta, majd megafonon hirdették ki az eredményt s a Himnusz hangjai mellett oszlott

szét a kegyeleti staféta versenyzőinek és nézőinek tömege.

Fiatallagénységünknek példaképpen szolgálhatnak a dicsőséggel szerepelt stafétánk tagjai, akik szolgálati feladataik végzése mellett a testedzésben is olyan kitartást mutattak, amely alkalmassá és méltóvá tette őket arra, hogy országos jelentőségű s a legkiválóbb atlétáinkat tömörítő versenyben nemcsak joggal indulhattak, nemcsak szegyet nem vallottak, de elismerést vívtak ki maguknak és testületüknek egyaránt.

A csapat tagjainak neveit a csapatról mai számunkban közölt képünk alatt soroljuk fel.

—:—

Oktober 6-ának megünneplése a budapesti csendőrlaktanyában. Október 6-án egyenyed 13 órakor a Bösörmeényi úti laktanyában állomásozó összes legénység összegyűlt a lovasalosztály tantermében. A gyülekezés célja volt: kegyelettel adózni a nemzet 13 aradi vértanújának. *Milvius Attila* százados rövid történelmi visszapillantás keretében kegyelettel emlékezett meg azokról a mártirokról, akik életüket áldozták a hazaszeretet oltárán s akiknek megszentelt porából fakadt ki és fog kivirágogni a régi Nagymagyarország. A meleg ünnepség a magyar Hísekegy elmondásával ért véget.

Oktober hatodikának megünneplése Szombathelyen. A szombathelyi csendőraltiszti olvasókör tényleges csendőraltisztszjei rendezés és nyugállományú csendőraltiszti pártoló tagjai október 6-án összejövetel keretében ünnepelték meg az aradi vértanúk halálának évfordulóját, mely alkalommal *Kiss Rafael* th., az őrsparancsnokképző iskolaparancsnokság segédoktatója, méltatta a nap jelentőségét. Történelmi multunk nevezetesebb eseményeinek felsorolása után az 1848—49-iki magyar szabadságharc keletkezésének okait, leforgását, hazánk sorsát és a tizenhárom hős tábornok-vertanu hazaszeretét ismertette az előadó. Az ünnepélyt a magyar Hísekegy elmondásával fejezték be. Az ünnepély után *Rohonci Imre* őrnagy, elnök, *Kiss Rafael* tiszthelyettesnek elismerését és bajtársai nevében köszönetét fejezte ki a kifogástalanul összeállított és szépen előadott méltatásért.

A csendőrség szereplése a miskolci vegyesdandár sportversenyén. A miskolci 7. vegyesdandár sportversenyén, mely 1932 szeptember 23-tól 28-ig bonyolítottatott le, a miskolci 7. csendőrkörület is résztvett. A csendőrtisztek és legénység eredményei a következők voltak: **Pisztoly.** *Zsiedegh Ferenc* százados 3-ik helyezés, 170 egységgel (22 résztvevő közül). **Kisöblő puská.** *Kovács Ignác* hadnagy 9-ik helyezés, 378 egységgel és *Horváth Károly* g. hadnagy 11-ik helyezés, 361 egységgel (26 résztvevő közül). **Evezés.** **Egyes kormányos nélkül:** vitéz *Csoőr Dezső* g. szds 1-ső (5 résztvevő közül). **Tennisz.** Férfi egyes: *Dr. Regéczy Nagy Lajos* ezredorvos 3-ik helyezés (12 résztvevő közül). **Hadi puská:** *Komló Sándor* őrm. 7-ik helyezés, 126 egységgel és *Dinnyés Ferenc* prb. cs. 12-ik helyezés, 116 egységgel (28 résztvevő közül). **Atlétika.** 100 m síkfutás: *Tóth Károly* prb. cs. 2-ik helyezés, idő 11.6 mp. *Winkler Géza* prb. cs. 5-ik helyezés, 12.2 mp. 800 m síkfutás: *Rück Pál* prb. cs. 4-ik helyezés, idő 2 p 18.4 mp. *Czagány Sándor* prb. cs. 6-ik helyezés, idő 2 p 19.4 mp. 4x100 m staféta: 1. VII. csendőrkörület A. csapata, idő 46.7 mp. (Molnár—Tari—Winkler—Tót prb. cs.-ök). 3-ik VII. csendőrkörület B. csapata (Vida—Máté—Kurucz prb. cs., Forgó cs.), idő 48.6 mp. A két egyéni atlétikai számban selejtező mérkőzések után alakulatonként a döntőben 3—3 fő indulhatott. Díjazva a 6 első helyezett lett. 100 m-en *Tari prb. cs.*, egyik legjobb 100-as, a hibás start miatt állva maradt s nem futotta le a távot. 4x100-as stafétában a 3 legjobb csapat indult. Más atlétikai és terepsportversenyszámok nem voltak. Szép eredménnyel szerepelt miskolci bajtársaink csoportképét mai számunkban közöljük.

Többeknek. Egyes örsök, de csendőregyének is, a csendőrségi zsebkönyv 1933. évi kiadására vonatkozó megrendeléseket közvetlenül a szerkesztőséghez intézték. Közöljük, hogy a zsebkönyvre csak a gazdasági hivatalok útján fogadunk el megrendeléseket, azért azokat, akik közvetlenül nálunk rendeltek meg a zsebkönyvet, ezúton értesítjük, hogy megrendeléseiket nem vesszük figyelembe. Pótmegrendeléseket november elsejéig még kivételesen elfogadunk, de szintén csak a gazdasági hivatalok útján.

Ezredünnepelely. A volt szabadkai 86. gy. e. egykori tisztjei, altisztjei és legénysége 1932 október 13-án Budapesten ezredünnepelelyt rendeztek. A meghalt hősök emlékére a Ferencendiek templomában d. e. 10 órakor gyászmise, utána a Tiszti Kaszinóban díszkönyvtelés volt. Az ünnepelely a Tiszti Kaszinó vendéglőjének éttermében bajtársi ebéddel fejeződött be.

Erdélyért. Mult számunkban közölt felhívásunkra Kelemen Miklós alhadnagy, a szekszárdi gyalogtanalosztály szolgálatvezetője 20 pengőt küldött be hozzánk az „Erdélyi föld sorsa” című kiadványnak egy magyar- és egy angolnyelvű példányáért. Az összeget az Erdélyi Férfiak Egyesületének titkárságához juttattuk azzal, hogy az angolnyelvű kiadványnak külföldre juttatását Kelemen alhadnagy az egyesületre bízta.

Lefegyvereztek egy járőrt. Nyiradony községben október 3-án táncmuláság volt. Éjjel 1 órakor a táncmuláságon résztvevő legények összeverekedtek. Derda István törzsőrmester és Adám Antal csendőrből állott nyiradonyi őrsbeli járőr, a verekedésről tudomást szerezve, megjelent a helyszínen, hogy rendet csináljon. A legények azonban a táncmuláság színhelyének udvarán megtámadták és rövid tusakodás után lefegyverezték a járőrt, majd mindkét csendőrt erősen megverték. A csendőrök fegyver nélkül menekültek a csendőrlaktanyába segítségért. Adám csendőrt, kinek sebesülése súlyos, de nem életveszélyes, mentőautón a debreceni honvédkórházba szállították, Derda törzsőrmesternek a bántalmazás folytán elszennvedett sérülései könnyebb természetűek. A járőr fegyvert nem használt. A két tettes, névszerint Mészáros László és Mészáros György nyiradonyi lakosok szökésben vannak. A járőr két puskáját, valamint az egyik kardot még nem sikerült megtalálni. A lefegyverzett csendőrök ellen a debreceni kerületi parancsnokság szigorú eljárást indított. Szégyeljük magunkat.

A m. kir. honvédség főparancsnokának dicsérete. A m. kir. honvédség főparancsnoka a csendőrség felügyelőjéhez az alábbi rendeletet intézte: „1932 szeptember 14-én Budapestről Győrbe utazásom közben gépkocsi működési zavar következtében elakadtam. Az útvonalon közbiztonsági szolgálatot teljesítő csendőrrörök a legnagyobb előzékenységgel és ügyességgel voltak segítségemre. Különösen az egyik budapesti motorkerékpáros járőr gyorsan bérautót szerzett, az egyik gönyüi motorkerékpáros járőr pedig motorkerékpáron beszállított Győrbe. — Kérem az érdekelt járőrök tagjainak köszönetemet kifejezni. Vitéz Kárpáthy Kamilló gyalogsági tábornok sk.” Az érdekelt járőröknek ügyes fellépésükért a csendőrség felügyelője is elismerését fejezte ki.

Dicséretetek. A m. kir. csendőrség felügyelője dicsérető okirattal látta el: Bertók Pál, Hebők János, Strobl György, Tolnai Dávid, Nádas Jeremiás és Szűcs István th.-t, mert 1932. évben a Tisza és Maros folyók áradása alkalmával az árvíz által veszélyeztetett területeken a közbiztonsági szolgálat erélyes és buzgó teljesítése, valamint a védelmi munkálatoknál kifejtett fáradhatatlan tevékenysége által példás magatartást tanusított.

A székesfehérvári II. kerület parancsnoka dicsérető okirattal látta el Lukács Sámuel törm.-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén járőrvetetői minőségben kifejtett s az átlagon felülemelkedő igen buzgó és eredményes tevékenységéért; nyilvánosan megdicsérete: Somlyós (Simolák) István, Cseter János és Ács József törm.-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért.

A szombathelyi III. kerület parancsnoka dicsérető okirattal látta el Molnár István I. törm.-t, mert többévi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban nagy szorgalommal, fáradságot nem ismerő odaadással igen jól működik s mint őrsparancsnokhelyettes, alárendeltjeinek mintaképpül szolgál; Pilipár Ferenc törm.-t, mert többévi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban nagy szorgalommal, fáradságot nem ismerő odaadással igen jól szakértelemmel eredményesen működik; Mészáros István th.-t, mert, mint őrsparancsnokhelyettes, különösen a mozgalmas kapuvári őrsön kötelességéértől áthatva kiváló szorgalommal, fáradságot nem ismerő kitartással eredményesen működik, őrsparancsnokát a szolgálat terén, alárendeltjeit pedig az oktatásban és hazafias szellemben való nevelésben odaadóan támogatja; Kis Rafael, Pusztai Kálmán, Nagy József th.-eket, mert 11 évi csendőrségi szolgálatuk alatt mintaszerű magatartásukkal, fegyelmeztségükkel és kötelesség-

érzetükkel bajtársaiknak és alárendeltjeiknek követendő példát mutattak, az utóbbi időben pedig, mint őrsparancsnokképző iskolaparancsnokság segédkedőit, a hallgatók elméleti és gyakorlati kiképzése terén odaadó szorgalommal és kiváló eredménnyel működnek, előjáróikat hathatósan támogatják és alárendeltjeiket kiválóan befolyásolják. — Nyilvánosan megdicsérete: Vörös István törm.-t, mert többévi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot fáradhatatlan szorgalommal, körültekintően és eredménnyel látta el, őrsparancsnokát nagy szorgalommal és odaadással támogatja; Böröndi Gyula törm.-t, mert többévi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén odaadó szorgalommal, nagy buzgalommal és eredményesen működött; Czár József törm.-t, mert többévi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, valamint az osztály gazdasági hivatalában, mint segédmunkás, köteleit odaadással, nagy szorgalommal és szakértelemmel látta el; Szili Ferenc őrm.-t, mert többévi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén fáradhatatlan szorgalommal, öntevékenységgel és szép eredménnyel működött.

A szegedi V. kerület parancsnoka dicsérető okirattal látta el: Pópity Tamás, Nagymélykúti Vince, Laczkó Péter, Köteles Zsigmond th.-t, Dudás István, Török József III., Szabó József V. és Pintér József törm.-t 1932. évben a Tisza, Maros és Körös folyók áradása alkalmával a védelmi munkálatokban kifejtett példás magatartásáért és kiváló munkásságáért; Bikit János és Vass Lajos alhdgy.-ot, mert egy rablás és szándékos emberölés büntetésében a nyomozást kimagasló szorgalommal, szakértelemmel vezette, miáltal tettest kiderítette és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; Blahó József th.-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért, alárendeltjeinek helyes neveléséért és igen jó magaviseletéért; Tószegi János és Csedő Péter g. th.-t a gazdasági és számviteli szolgálat igen pontos és eredményes ellátásáért; Palotai Lajos th., Less József, Racskó József, Técsi János és Németh Péter törm.-t hosszas csendőrségi szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért és jó magaviseletéért; Juhász Nagy János g. th.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén eredményes tevékenységet fejtett ki s főleg 8 év óta mint gazdasági hivatali segédmunkás a gazdasági és számviteli szolgálatot igen jó eredménnyel látta el; Jankó Imre, Bak András és Nagy Sándor III. th., Horváth Imre, Spitz Sándor, Mészáros János II. törm.-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért és igen jó magaviseletéért. Iván János és Zalai Mihály g. th.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, főleg mint gazdasági hivatali segédmunkás, a gazdasági és számviteli szolgálatot nagy szorgalommal, kiváló szakértelemmel, lelkiismeretes pontossággal látta el, előjáróit hathatósan támogatta és igen jó magaviseletet tanusított. Anzsal Lajos törm.-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért és igen jó magaviseletéért. — Nyilvánosan megdicsérete: Czene János, Szállás András törm., Valkovszky György, Kozma Imre és Portik János őrm.-t, valamint Piros István cs.-t 1932. évben a Tisza, Maros és Körös folyók áradása alkalmával a védelmi munkálatokban kifejtett példás magatartásáért és kiváló munkásságáért; Papp István, Lakó Antal, Hajdu Sándor, Dékány Sándor, Fehér Mihály, Jenei János, Faragó Máttyás, Lengyel József, Hegedüs Mihály, Szentmihályi Pál, Veselicz Mihály és Kőszegi Antal törm.-t hosszas csendőrségi szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért és igen jó magaviseletéért. Lavicza József, Janzso János törm. és Butor József őrm.-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért és igen jó magaviseletéért.

A debreceni VI. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérete: Málnási (Marinkás) János th.-t, mert folyó évben a m. kir. postakincstár és magánosok kárára elkövetett betöréses lopási esetek kiderítése iránt éjjeli időben oly gyorsan, szakszerűen és leleményesen intézkedett, hogy a tettes rövid időn belül elfogott és a bűnjelek biztosítottak; Nagy Imre és Tóth Miklós őrm.-t, mert folyó évben a m. kir. postakincstár kárára elkövetett betöréses lopási eset nyomozását éjjeli időben leleményesen és szakszerűen teljesítették a tettest rövid időn belül elfogták és a bűnjeleket biztosították.

Előléptek. A budapesti I. kerületben őrmesterré: Takács Mihály és Horváth István II. csendőrök. — A szombathelyi III. kerületben törzsrőmesterré: Kiss Balázs őrmester; őrmesterré: Hompó József és Unger Mihály csendőr. — A szegedi V. kerületben törzsrőmesterré: Kovács István VI. őrmester; őrmesterré: Gonda Pál, Pangert Péter, Gombkötő Pál, Gortva Pál, Nyilas Imre, Hodoniczki Márton, Szalka (Szvetnik) János, Kovács Mihály II. és Tóth Ferenc csendőrök.

A budapesti helyőrség párbajtőrversenye. A budapesti helyőrségi versenyek során szeptember 28-án a Honvédtisztí Vivó Club helyiségeiben a párbajtőrversenyt bonyolították le. A versenyben 1. *Idrányi Ferenc* fhgdy. (1. huszárezred) 8 ponttal, 2. *vitéz Baky László* csendőrszázados 7 ponttal, 3. *Joós Miklós* fhgdy. (Sportoktatói tanfolyam) 6 ponttal, 4. *Maszlay Lajos* fhgdy. (Ludovika Akadémia) 5 ponttal, 5. *Pörtl Károly* szds. (folyamórség) 2 ponttal, 6. *Bucskó Jenő* szds. (Ludovika Akadémia) 2 ponttal.

A Kihágások Kézikönyvének leszállított ára. A *Kihágások Kézikönyvének* a csendőrség részére készült második, teljesen átdolgozott és lényegesen bővített kiadásának eddigi 10 pengő kedvezményes árát a szerző, tekintettel a kedvezőtlen gazdasági viszonyokra, teljes vászonkötésben 6 pengőre, félkemény borítéklappal pedig 5 pengőre szállította le. Ez a leszállítás negyven, illetőleg ötvenszázalékos árengedményt jelent és lehetővé teszi, hogy a csendőrségi szolgálatban jól bevált, 592 oldalas könyvet minden csendőr féláron megszerezze. A könyvet a szerző félkemény borítéklappal csak az esetben szállítja, ha elegendő megrendelő lesz. 50 fillér postaköltség külön fizetendő. Megrendelhető Tuszádi Élthes Gyula dr. szerzőnél 2 pengős havi részletekben is. (Budapest, VII., Szentkirályi-utca 35. III. 8.) Befizetési lapokat küld.

Főiskolát végzett úrileány korrepetálást vállal. Németül és franciául beszél. Cím: X., Belső Jászberényi-út 1. II. 37.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Simon Lajos th. Herceg Matilddal Pestszentlőrincen, Szeles Ferenc th. Bodroki Eszterrel Tatán és Halász Sándor törm. Berkó Máriával Kőteleken; a pécsi IV. kerületben: Gyurkovics Imre th. Takács Gizella Margittal Fonyódon, Papp János IV. th. Körmendi Gizellával Kaposváron; a szegedi V. kerületben: Holner János törm. Borbás Veronával Szegeden.

Halálozás. *Lukács Lajos* törm. szeptember 2-én 4 órakor Ózdon, leendő apósa lakásán szívburokgyulladásban meghalt.

Az elhaltat kívánságára Mezőnagymihály községbe szállították és 28-án 16 órakor eltemették.

Öngyilkosság. *Kiss József* tiszthelyettes október 3-án 5 óra 25 perckor — Szombathelyre való útbaindulása előtt — az iváni őrlaktanya konyhakejtjében szolgálati fegyverével mellbelötte magát és a helyszínen pár perc múlva meghalt. Cselekményét azért követte el, mert a legfelsőbb honvédtörvénytörvények 1 havi súlyosított fogházra, továbbá lefokozásra és elbocsátásra ítélte.

Csendőrségi Közlöny 19. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. *Adományoztatott: a II. osztályú tiszti szolgálati jel Kjoszka Agoston* alez.-nek; *a III. osztályú tiszti szolgálati jel Mátray Ferenc, Gyulai Ödön és Egyri László* szds.-nak. *Okiratilag megdícsértetett Halasi Károly dr.* törzsállatorvos a csendőrség állategészségügyi szolgálatára terén teljesített igen eredményes és hasznos teljesítményeiért. — *Athelyeztetettek: Kirchner Boldizsár* szds. szárnyparancsnoknak Kiskunhalasra; *Bajor (Gerzsabek) Kálmán* szds. osztálysegédtisztnek Szentesre; *Fegyvermeky (Kubata) Alfonz* szds. ideiglenes szárnyparancsnoknak Egerbe és *Liscsinszky Béla* szds. ideiglenes szárnyparancsnoknak Ceglédre. — *Kinevezetett: dr. Erdős Barnabás* szds. osztálysegédtiszt Egerben. — *Szolgálaton kívüli viszonyba helyeztetett: Czégényi István* volt szds. — *A végleges nyugállományba helyeztetettek: Négyess István, Berkes József II., Fitos József III., Krausz Lajos, Grünvaltszki Károly V., Csizsár Elek, Karczagi Károly VII.* kerületbeli alhdgy. és *Péterfi József V.* kerületbeli th. — *Az ideiglenes nyugállományba helyeztetettek: Kastal Péter II., Balkovics Gyula I., Hiri József III., Sándor Imre III. és Demeter Dániel I.—I. ker.-beli th.* — *Az ideiglenes nyugállományban meghagyottak: Friderics József II., Osbáth Gyula II. és Nagy János II.—VII. kerületbeli th.* Várakozási illetménnyel szabadságot tartott: *Horváth Károly III.—IV. kerületbeli alhdgy.* — Nemesség elismerése: *Panajott Rezső Rudolf Mihály* szds. magyar nemessége és a „Szamosfalvi” előnév használatához való joga igazolva van. — *Heczler József* szds. családi nevét *Horkay*-ra, *Nuridsány Zoltán* g. szds. „*Nuridházy*”-ra, *Aladiés József* törm. „*Szücs*”-re, *Flesz Antal* törm. „*Füzes*”-re, *Schütz József* örm. „*Szücs*”-re, *Winter György* prb. cs. „*Viola*” névre, *Hulmann Pál* prb. cs. „*Halmos*”-ra, *Veszélics Mihály* törm. „*Vadász*”-ra, *Kremm János* prb. cs. „*Hajnal*”-ra, *Csesznok Lukács* prb. cs. „*Császár*”-ra, *Lohner Ignác* prb. cs. „*László*”-ra, *Völler Mihály* th. „*Vadász*”-ra, *Mravik Péter* törm. „*Madarász*”-ra, *Schmoll István* törm. „*Székelly*”-re, *Néki Ernő* g. th. „*Nyéki*”-re és *Kugler István* prb. cs. „*Kemény*”-re változtatta. — *Szabályrendeletek:* Az 1932—33. fűtési időszak fűtési átalányának megállapítására vonatkozó rendelet helyesbítése. — „*Die Kerker von Budapest*” című sajtótermék terjesztésének letiltása. — Állatvásárokra felhajtott állatok marhalevélkötelezettségére vonatkozó rendelkezések módosítása. — Engedély alapján behozott külföldi széneműek fűtés céljaira való felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozása. — A fűtésre használatos széneműek minőségének kötelező megjelölése és minőség szerinti tárolása. — Kokszfűtéses központi fűtőberendezésekben a kokszt felhasználásának korlátozása.

500 pengőt kap

visszafizetve 1936 november 1-én az, aki heti 2 pengős takarékosági befizetéssel belép f. évi november hó 1-én kezdődő XVIII-ik takarékosági évtársulatunkba.

Kérjen díjmentes felvilágosítást és a belépéshez szükséges nyomtatványok díjmentes megküldését.

Budapest Székesfővárosi Takarékszövetkezet
Budapest, VI., Teréz-körút 23., I. emelet

REFORM

Ruházati Rt. Budapest, VI., Vilmos császár-út 5.

Kész női, férfi és gyermekkabátok, öltönyök, női ruhák, fehéreművek, szövet, selyem, belés- és divatárú, ágysz és asztalnemű, paplanok, takarók, szőnyeg, kötött- és szövöttárú.

Vidéki rendeléseket aznap e. intézünk! Kedvező fizetési feltételek! Kérjen árjegyzéket!

Járőrszolgálatba vigyen magával Weiss Manfréd konzervet!

A konzervfajtákat, azok árát és megrendelési nyomtatványokat lásd „Csendőrségi Lapok” I. évi márc. 1., márc. 15. és máj. 1. számokban, illetve azok mellékleteiben.

Weiss Manfréd Első Magy. Konzerv és Ércáruvgyár Rt. Bpest, IX., Máriássy-u. 1.

Ki tud róla? Szentandrassy Lajos nyugállományú lovas-csendőrtiszthelyettest hagyatéki ügyben keresi az édesanyja. Nevezett körülbelül 1906. év óta szolgált a testületnél. Aki tudja, hol lakik, értesítse *ö.zv.* Szentandrassy Lajosné Hidvérgárdó, Abauj Torna megye.

Kérem. Javitás Károly tiszthelyettes (Ónod) kéri, hogy az 1931—32. évben őrsparancsnokképző tanfolyamot végzett bajtársai közül az, aki véletlenül elvitte „Szut”-ját, címére küldje meg.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utányomtatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda Igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 11.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jellegűl legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jellegűt nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőrség Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösztörményi-út 21. szám.”

Az igazság enyém. 1. Lapunk 1929. évi 16. számában — 476. oldal — közölt 82. lekszikonválaszunkat olvassa el. 2. Az őrsparancsnok határozza meg. 3. Lapunk 1930. évi 14.

számában — 447. oldalon — közölt 88. lekszikonválaszunkat olvassa el. 4. Fennáll. 5. Járőrvezetői tanfolyamokba az 1925. január 1. után felvetteket vezénylik. 6. Az állományparancs az irányadó.

Érdekel. Szörnyű merénylet a magyar nyelv ellen, amit ön a neve szótárolásával, illetve a szótárolók értelmezésével elkövetett. Vicclapnak is csemege volna ez a példátlanul humoros névbölcsgatás. Neve nem magyar, hanem szláv eredetű s a hasonló nevek közül leginkább a lengyelhez hasonló. Azzal az indoklással sem kérhet ipsisilonos magyar nevet, hogy a mostani idegen hangzású neve ipsisilonnal végződik, mert a lengyeleknél az ilyen név nem jelent nemességet, sőt ott éppen a nemesek írják a nevüket egyszerű i-vel. A magyarban is sok „i” végződésű nemesi név található, 1848 előtt pedig az y-os név igen ritka volt, pedig a nemesség akkoriban élte virágkorát. Ilyen kérvényt tehát ne is terjesszen fel, kedvező elintézésre a levelében tárgyalt érdemek sem nyújthatnának alapot. Hollódy alezredes úrnak mult számunkhoz mellékelt gyűjteményében bőven talál szép és jó magyar nevet, válasszon azok közül.

1905. Elfogyott.

Kölcson. Felháborító eset. Mint látjuk, előjárói minden lehető módot igénybevettek, hogy önt a követeléséhez juttassák, a még erősebb közbelépésre pedig a törvényes eszközök hiányoznak. Ha magánvagyonra az illetőnek nincs, akkor polgári peres úton ne próbálkozzék, mert a perköltségeket is önként kellene megfizetnie. Mint utolsó kísérletet, megpróbálhatja szolgálati úton eljuttatni az ügyet a belügyminiszter úrhoz (VII. b. osztály) azzal a kéréssel, hogy onnan gyakoroljanak nyomást vele szemben, bár a nyugdíjból való levonásra, vagy egyéb ilyen érdemleges intézkedésre a belügyminiszter úrnak sincsen törvényes lehetősége. Előfordult azonban, hogy ennek a magas helyről jött nyomásnak az érdekelt engedett. Megérdemelné az illető, hogy kiírjuk a nevét, olyan csunyán és bajtársiatlanul járt el önmel szemben.

Kisterenyé. A belépés, tehát az eskütétel napja számít s így a megszakítás megvan. Szerezze be lehetőleg arravonatkozóan az okmányoszerű vagy legalább jegyzőkönyvi igazolást, hogy a jelentkezés és a felvétel tudtuladása mikor történt. Ha csak jegyzőkönyvvel tudja igazolni, a jegyzőkönyvet hatóság hitelesítéssel lássa el, nyugdíjaztatása után pedig kegyelmi úton kérje a beszámítást azzal az indoklással, hogy ön idejében jelentkezett, fel is vették, de a behívása önhibáján kívül 30 napon túl történt. Remélheti, hogy megkapja.

P. K. törm., Szikszó. Nem látunk okot a túlzott sietésre, tehát a levélválaszra. Amit nekünk megírt, azt nyugodtan jelentheti szolgálati úton. Csak azt nem értjük, miért nem jelentette már annak idején, a kivizsgálásnál, hiszen a 16.000 pengő, amennyit a menyasszonya örökölné, akkor is nagyon tekintélyes érték, ha az ön 700 pengője benne is van. A családtól kérjen nyilatkozatot a befizetés igazolására, az aláírást pedig hitelesítse a községi előjárósággal. Kérését még jobban alátámaszthatná, ha a telekkönyvi átírást is igazolná, mert így a nyilatkozat hitele nagyobb lesz. Hivatkozzék arra is, hogy életbiztosítása van, az is takarékoskodás. Ismételjük azonban: nem értjük, miért nem jelentette mindezeket a kivizsgálás alkalmával? Nem utólag jutottak eszébe?

Bukott, 1921. XII. 3-tól 1922. VI. 16-ig.

Nagyszalonta. 1. A nősülési kérvényt csak akkor lehet beadni, amikor az előírt feltételek megvannak. Az idő előtt beadott kérvényt az őrsparancsnok nem továbbítja, hanem visszadja. Ellenkező eset nem fordulhat elő. 2. Lehet, hogy a jövő év tavaszán lesznek a pénzügyőrséghez felvételek. A pályázati hirdetésny a Budapesti Közlönyben jelenik meg, kísérje a hivatalos lapot figyelemmel (a községi előjáróság kapja). A pénzügyőrségnél nem veszik figyelembe a csendőrségi szolgálatot, a 3—4 hónapos ujonctanfolyamot tehát önként is el kellene végeznie. A sikeres vizsga után II. oszt. vi-

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tisztagyapút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belüli milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az elsőkézből minden közvetítő drágításától mentesen, a posztógyártól közvetlenül történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, mértékszabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételt okirattal elismerésben részesült állandó szerződéses felruházója. Tekintse meg örsére küldött mintáinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módozatokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország katolikus kézben levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenke-út 117. Üzemből 1922 óta 300 munkásal.

gyázóvá nevezik ki, fizetése havi 87 pengő és laktanyaszerű elhelyezés, ezen felül évenként 180 pengő ruhapénz. Nőülni csak 10 évi szolgálat után, fővigyázói rangban lehet, a 10 évbe azonban a katonai és csendőrségi szolgálatot is beszámítják. Fővigyázó legjobb esetben 5 év alatt lehet. Ezek után ön tudja legjobban, érdemes-e foglalkoznia a kérdéssel vagy sem, mi ezt nem tudhatjuk.

Ipolytárnócai örs. A fényképpályázat keretében kellett volna beküldeni, akkor talán közölhető is lett volna a technikaiilag egyébként nem kifogástalan kép. A fogás különben igen szép, sokan kedvet kapnának a halászatásra, ha látnák.

Cserkészs. Az Országzászlót 1928. augusztus 20-án avatták fel a Szabadság-téren.

M. G., Zsáka. 1. A Cs—20. utasítás nem intézkedik arra az esetre, hogy a tanfolyam közben örsre beosztott próbacsendőrök milyen napibetétet fizesse nek, mert régen a próbacsendőrök előbb egyhuzamban elvégezték a tanfolyamot s azután végleges beosztást kaptak valamelyik örsre és a közgazdálkodásnak részes tagjai lettek. Mivel a tanfolyam közben az örsökre kivézényelt próbacsendőrök a közgazdálkodásnak nem tagjai, tulajdonképpen a felemelt napibetétet kellene fizetniük, méltányosnak látjuk azonban, hogy a közgazdálkodások próbacsendőrökkel szemben ne éljenek e jogukkal. Ha azonban a gazdálkodás követeli, a próbacsendőrnek meg kell fizetnie a 20 százalékos többletet. 2. Valószínűleg azt akarja tudni, hogy az illető a cséplőgéppel szabadon rendelkezhetik, vagyis, hogy tulajdonában van-e a gép addig, amíg a vételárát ki nem fizette. Ezzel kapcsolatban olvassa el a folyó évi 14. számunk 456. oldalán közölt 136. lekszikonzalásunkat. 3. Ha a Szut. 16. mellékletét megnézi, látja, hogy a minősítést a félhasában túl lelet vinni.

Veszprémi örs. Közöljük vele, hogy örsfőzőnők álláskeresésének a közlését beszüntettük. Hosszú időn át mindent megtettünk, hogy ezen az úton egyeseket kenyérhez, közgazdálkodásokat viszont megfelelő örsfőzőnőkhöz juttassunk. A jelentkezők adatait meglehetősen nagy számban adtuk közre, azután pedig kihirdettük, hogy az állást kereső örsfőzőnőről előjegyzést vezetünk s a közgazdálkodásoknak szívesen adunk címetek. Eltekintve azonban attól, hogy így lassankint valóságga cselédszerzői forgalmat hoztunk be a mégis csak más célú szerkesztésbe, gyakorlati eredménye sem volt ennek a tisztán emberi jóindulatból vállalt közvetítésnek, tehát beszüntettük.

K. I. törm., Bagamér. Akár egyenruhában, akár polgári ruhában van, ez a megszólítás: „Nagyméltóságod”.

Tisztpart. Multkori 3. kérdésére: Neve régi magyar nemesi név. Erdélyben futásvalvi, nagybaconi és kövendi előnevekkel ma is élnek ilyen nevű családok. Ha kéréne, se változtatná meg a belügyminiszter úr.

Siómenti örs. Olvassa el lapunk folyó évi 16. számában közölt 145. lekszikonzalásunkat és a folyó évi 19. számunkban „1908-as” jellegre küldött üzenetünket. Ezek lényege: a visszavont körözéseket nem kell nyilvántartani, vagyis ezeket a megszüntetéseket nem kell átvezetni, a B. K. L. végén közölt adathelyesbítéseket azonban igen. Úgyszintén alá kell húzni az örskörletbe való körözött egyének neveit s róluk figyelőlapot kell felfektetni. Ez a kérdés a közeljövőben rendeleti úton is rendezést nyer.

Tátra. 1. Választ a lekszikonz-rovatban fog kapni. 2. Még a szerződöttettt orvos sem köteles a családtagokat díjtalanul megvizsgálni és kezelni. A szerződöttettt orvosok igen csekély díjazást kapnak, annak ellenében a családtagok gyógykezelését nem vállalhatják, a kincstárnak viszont nincs arra lehetősége, hogy nagyobb díjazást adjon s így a családtagok ingyenes gyógykezelését is biztosítsa. Ha pedig még nem is a szerződöttettt orvosról van szó, az nemcsak a családtagokat, de magát a csendőrt sem köteles díjtalanul megvizsgálni és gyógykezelni. 3. A laktanyát nem lehet tereptárgynak beírni, csak az állomáshelyet, bár voltaképpen ez sem tereptárgy, hanem a helyi ügyelet önmagától értetődő területe. A kispihenőt a Szut. 288. pontjával kapcsolatban is tetszés szerinti időben és helyen tarthatja meg a járó, csak az előírt nagypihenőt kell a laktanyában megtartani. 4. Az említett szolgálatokkal kapcsolatban nagypihenő illetékes. Ha olyan volt a szolgálati parancs, hogy a pihenő megtartása nélkül vonuljon be járó, akkor a Szut. 289. pontja alapján az illetékes pihenőt a laktanyában töltik, ha ellenben a nagypihenőt már szolgálat közben megtartották, akkor a bevonulás után csak a tisztogatásra, átöltözésre és étkezésre szükséges időt engedélyezheti az örsparancsnok, egyébként aztán a járó tagjainak a napirendszerinti foglalkozáson részt kell venniük. Természetesen több idő kell a járó átöltözésére, étkezésére és a tisztogatásra, ha hideg, esős éjszakai szolgálat után átázza és sárosan, mintha szép nyári éjszakai szolgálat után vonul be.

99. tusaborító. A kórházano'ási költségeket legújabban a folyó évi 13. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 100.378—VI. b. 1932. sz. B. M. körrendelet szabályozza: A nőtlenektől a gazdasági hivatal összesen 1.50 P-t von le, ebből 50 fillér a közgazdálkodást illeti. Ezenfelül a zsoldjával szabadon rendelkezik.

M. A. törm., Kiskunfélegyháza. Az illetékszabályzat 10. §-a a végleges nyugállományba helyezett és a tényleges szolgálatba visszavett csendőrök áthelyezési költségeire vonatkozik. Ön azonban csak ideiglenes nyugállományban volt s ha a régi örsére kellett volna szolgálatátételre bevonulnia, áthelyezési költségekre nem is támaszthatna igényt. Így azonban ez az igénye jogos, mert nem a régi, hanem más örsre kellett most bevonulnia, ez tehát áthelyezésnek tekinthető. Kérje az illetékes gazdasági hivataltól az átköltözködési illetmények folyósítását s ha a gazdasági hivatal ezt megtagadná, szolgálati úton terjessze fel az ügyet döntés végett a belügyminiszter úrhoz (VII. b. osztály).

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — —	15.— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — —	17.— "
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — —	18.— "
Ugyanaz extra finomban — — — — —	22.— 25.— "
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt	7.60

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelle.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

PUCH és eredeti
STEYR WAFFENRAD

kerékpárok a csendőrség részére legalkalmasabbak

PUCH MŰVEK RT. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

555. Az igazságügyminisztériumban elintézés alatt álló ügy. Legjobb, ha személyesen érdeklődik. Hivatkozzék ott a folyó évi április 23-án kelt 145.660—VI. c. 1932. sz. belügyminiszteri átiratra.

Bihari. Az alapszabályokat kellene ismernünk, hogy a kérdésben véleményt tudjunk mondani. Bármennyire úgy látjuk is, hogy Ön a kérdést komolyan és — amennyire a leveleiből megítéljük — helyesen fogja fel, mégsem alkothattunk magunknak ítéletet egy tagnak egyoldalú információja alapján. Különböztetnem szeretjük a dolgot: az alapszabályok bizonyára módosítást adnak arra, hogy a többség reakcióját a maga akaratát a vezetőségre: miért nem veti fel ezeket a kérdéseket a közgyűlésen, kérve, hogy bocsássák szavazás alá az indítványát? Ha a többség Ön mellett van és ha a vezetőséget leszavazza, akkor a vezetők lemondanak a tisztségükről s ezzel lehetőséget adnak olyan új vezetőség megválasztására, amely az Ön és bajtársai elvei szerint vezeti a kört. Ha azonban a többség nincs az Ön véleményén és a vezetőség intézkedéseit jóváhagyja, akkor nem marad más hátra, mint ezt tudomásul venni és belenyugodni. Ismétlünk azonban: az alapszabályok ismerete nélkül csak ilyen általános választ adhatunk. Ha csak lehet, kerüljék el az előjáróknak a dologba való bevonását: nem jó fényt vetne az altiszti karra, hogy még ilyen legsajátabb ügyét sem képes önállóan elintézni.

Osztályság Székesfehérvár. Kormányzó Úr Ö Főméltóságárcsképe beszerezhető *Brunhuber Béla* fényképésznél (Budapest, VIII., Baross-utca 61.) 30x40 cm nagyságban keret nélkül 8 pengő, tujafa-kerettel 43x57 cm nagyságban 16 pengő. *Vitéz Szinay Béla* tábornok úr arcsképe kapható *Goszléth István* fényképésznél (Budapest, VII., Gizella-út 46.) keret nélkül 21x27 cm nagyságban 6 pengő.

N. II. törm., Kenézli. Nem közölhetjük egyik felvételt sem, mert éppen azt, amiért közölni szeretnénk, t. i. a történelmi nevezetességű fákat, eltakarják Önök, akik mind eléje álltak. A felvételek különben nagyon jók; ha olyan jó fényképészek van, csináltassanak vele néhány felvételt a csendőrelételekből és a csendőrszolgálatból s küldjék be azokat. Ha jók lesznek, szívesen közöljük majd és a költségeket is megtérítjük.

Szamos. 1. Mult évi 5. számunkban „Honvagy” jelige alatt részletes tájékoztatást adtunk arról, hogyan lehet az úgynevezett utóállamok hadseregeinek a nyilvántartásából a törlést kieszaközölni. 2. 4. Választ a lexikon rovatban fog kapni. 3. A gazdasági hivataltól kérje a költségek visszatérítését a tömegvagyonra terhére. Az őrsparancsnoknak igazolnia kell, hogy az összeget tényleg csizmafejelésre költötte.

Érdekel. Olvassa el lapunk mult évi 5. számában — 134. oldalon — „Tiszapart” jeligére küldött üzenetünket, ott az igénybevehető szabadságok tartamát részletesen ismertettük.

Fukar takarékoság. Kívánságára ideírjuk az esetet. Tehát önök, a miskolci honvédkórhazban ápoló csendőrök elhatározták, hogy bajtársias részvétük kifejezéséül koszorút küldenek a szolgálatban elesett Papp Arzén tisztheyettes, volt szirmabesenyői őrsparancsnok koporsójára. Fejenkint 1 pengő jutott mindenkire a koszorú árából, amit az összes bajtársak készséggel megfizettek, csupán egy bajtársuk nem akarta az egy pengőt megfizetni, azzal az indoklással, hogy ő a koszorú költségeihez nem hajlandó hozzájárulni. Nem vagyunk ugyan barátai az ilyen spontán koszorúküldésnek, mert elégnak tartunk a csendőrség részéről egy-két hivatalos koszorút, az önként adakozók részéről pedig helyesebbnek látjuk a jótékony célra való koszorúmegváltást, az adott viszonyok között azonban az illető őrmester eljárását sem szépen, sem pedig bajtársiasnak nem tartjuk. Az Ön kérésének, hogy az illető őrmester nevét itt kiírjuk, természetesen nem tehetünk eleget, de nem is szükséges, mert ha elolvassa e sorokat, név nélkül is magára ismer.

Kéziratok.

K. S., Bakóca. Kivonatosan közölni fogjuk.

Egy nyomozó. Közölni fogjuk.

M. J. őrm., Nógrádludány. Elég jó kis leírás, de közölni mégsem lehet. Szegényebb sorsból közenk került bajtársaink érzékenységét nem szabad bántani, az pedig, hogy a járőr nem tudott a cigányok után a cseh „határon” átmenni, elég szomorú dolog. Reméljük azonban, hogy minél hamarabb át fog menni.

Maros. Nem értjük a történetet. Ha az illető csendőr olyan szépen zongorázott, akkor kellett volna lennie annyi társadalmi jártasságának is, hogy el ne kövesse azokat az illetlenségeket. Valahogy hiányzik az egészek a megoldása, a befejezése, mert így, ahogy van, lapos. Nem közölhető.

R. M. cs., Gomba. Nem sikerült annyira, hogy közölhető lenne, de tehetség nyomait mutatja. Küldjön be többet, mert egy költeményből még nem tudunk határozott véleményt adni.

SS. Kissé erőltetett összefoglalása a címben jelzett anyagnak. Egyébként az egészek a főtörténete már megjelent a Csendőrségi Lapokban. Nem közölhető.

Emlékezzünk. Frázisok és szépen hangzó mondatok halmaza tartalom nélkül. Nem egyéni stílus: típusai az irodalomnak, akik oldalakat tudnak teleírni fellegekben járó mondatokkal, anélkül, hogy mondanának valamit. Aztán az ilyen általánosságokat nehéz ellenőrizni is, hogy mi került ki belőlük az Ön tollából s mi esetleg a másé. Aktualitását is veszítette, nem közölhető.

—th—n. Tulajdonképpen tanulságos nyomozási szemelvények, mint ilyenek azonban a Csendőrségi Lapok igényeit nem elégítik ki, mert a leírás érdekessége s nem szakszerűsége törekedett, ami egyébként — ennyi idő múlva — nehéz is volna. Így, ahogy vannak, napilapba valók, nem közbiztonsági szaklapba.

Ne várjon tavaszig!

Hanem már **most igényeljen** hosszulejartatú kamatmentes

BIB kölcsönt, hogy **családi házáat**

mielőbb felépíttesse vagy terhes tartozását átválthassa.

Díjtalan felvilágosítás: nyit:

Személyesen 9—5-ig, vidékieknek levélben:

Budapesti Ingatlan Bank Rt.

VII., Rákóczi-út 10. — Telefon: 34—6—05, 34—1—33.

Alapítva 1906-ban.

Alapítva 1906-ban.

Csendőrségi nyomtatványok!

Férfi, női és gyermekpulloverek nagy választékban kaphatók. Árjegyzéket kívánatra postán küldök

ELITE

divat- és egyenruházati, felszerelési cikkek áruháza

(CÉGTULAJDONOS: ALMÁSI ISTVÁN)

Budapest, VI., Nagymező-utca 38.

Telefon: 214—83. — Postata. cseksz.: 16.909.

Argentoratpor és folt papír!

Ha írógépet vásárol, javított, vagy cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 12. szám.

A holtak regimentje.

írta: RAKÁTS LAJOS.

(6)

A viszonylagos csendben csak a mi két ágyúnk szorgalmas működése hangzott. Tényleg úgy festett a völgyben a magányos két ágyú, mint két dühös komondor, amely kertek alatt idegeneket sejt. A jobboldalunkon lévő német rajvonl mintha kihalt volna, olyan csendes volt. Hallgattak a Hégen környékén felállított német tarackok is. Valami lógott a levegőben.

Mellettünk két hórihorgas bosnyák gépfegyver-rakaszokkal megrakottan, görnyedten kapaszkodott a dombtetőre. Egy bosnyák főhadnagy szerb és német keveréknyelven nógatta sebesebb mozgásra őket. Ideges mozgolódás volt érezhető a gépfegyverosztág körül. A két géppuskának keresték a legalkalmasabb kilövési pontot a domb baloldalán s oldalozó lövésre állították be a fegyvereket.

A zászlóalj balszárnyán egy-két magányos puska-lövés hangzott szórványosan, de egyszerre minden átmenet nélkül ropogni kezdett a rajvonl és élesen kerepelni kezdett a bosnyák géppuska.

— Megindult a román támadás — ugrottunk fel és mindenki a rajvonlához sietett.

— Marusán! — szedje össze a gyülekezőket — fordult Sándor főhadnagy a csendőrmester felé, aki tisztelegve sietett teljesíteni a parancsot.

— Főhadnagy úr, a telefonhoz! — jött hozzánk az egyik telefonista s a főhadnaggal együtt távozott. Gyors parancsszavak, lázas lőtás-futás a domb körül. A völgyben álló két hegyiágyú még sűrűbben szórta a lövedékeit, lövés lövésbe olvadt. Futólépésben vezették a bosnyákok a domb mögött élő golyórakaszokkal megterhelt apró lovaikat, valóságos barrikád támadt a két géppuska mögött rakaszokból. Fölkapaszkodtam a dombtetőre a megfigyelők közé.

— Zászlós úr, ott jönnek! — mutatott a lövészetknőben heverő honvéd az előttünk lévő terepre. Csakugyan. Az előt-

tünk lévő kukoricatáblák, bozotos és gazos legelő megelevenedett. Mint a megbolygatott hangyaboly, nyüzsgött a sok apró pont az előttünk lévő hepe-hupás, gödrös terepen. Hol itt, hol ott bukkant elő egy-egy nagyobb csoport, azután megint eltűnt. A két hegyitarack elég eredményesen lőtte őket. A nagyobb csoportosulás körül robbantak a gránátok és vízjogot a levegőben a srappell. Cik-cakban futó, hét sorból álló rajvonl hömpölygött felénk. Elesebben ropogtak mindkét oldalon a puskák és fáradhatatlanul kerepelt a két bosnyák gépfegyver.

— Zászlós úr, a főhadnagy úrhoz! — hangzott mögöttem. Egy tizenhetes honvéd dugta ki a fejét a homokkupac mögül.

— A százados úr hivat! — szólott hozzám a főhadnagy, amikor nála jelentkeztem.

— Hol van? — kérdeztem.

— Látod azt a fekete csíkot? — mutatott a domboldal nyergében alig látható földcsíkra.

— Igen!

— Akkor sok szerencséd, de vigyázz, mert a völgy úgy zúg a golyóktól, mint a felfordított kaptár.

A főhadnagy igazat mondott. Alig értem ki a dombhajlásból, mintha sokezer bogár kavargott volna a levegőben, úgy zizegett fölöttem a sok golyó. Szerencsémre, magasan lőttek, mert alig egy, kettő zizzent a magas gaz között, a többi a csillagokat kereste.

Öt méter hosszú és félméter mély fekete csík a vörhenyes, barna gyepen a zászlóaljparancsnok fedezéke. A zászlóaljparancsnok és négy telefonista kuporog a gödörben — finácnok. A határszéli pénzügyőröket különböző csapatokhoz osztották szét, a mi zászlóaljunknak négy jutott belőlük. Még a régi uniformisuk volt rajtuk és így nem lehet a tűzvonalban használni őket.

— Hogy áll az ellenség a völgyben? — kérdezte tőlem Dinnyés Zsigmond százados, a zászlóalj parancsnoka. — Feküdj le — szolt rám, hogy állva akartam jelentést tenni. Mellé kuporodtam és néhány szóval vázoltam a szárazárokban történeteket.

— Herr Hauptmann! — Was ist im Tal? — hangzott mellettünk, s egy markánsarcú, hosszúköpenyes tiszt állott meg mellettünk. Husszú, hegyesre nyirt, szürke szakállal. Világoskék szemei hideg keménységet tükröztek. Mellén szíjra függesztve hatalmas távcső lógott, hóna alatt a telefon kagylóját tartotta és húzta maga után a telefon drótját. Egy stájer főhadnagy volt, a hegyiüteg parancsnoka. A százados jól ismerte, Szerbiából együtt kerültek a zászlóaljjal a román frontra. Látszott rajta, hogy a fölötte nyüzsgő golyókkal nem sokat törődik. Dinnyés százados megparancsolta nekem, mutassam meg a tüzérfőhadnagnak, hogy a völgyben hol a legerősebb a román támadás.

KLISÉK:
RÉVÉSZ ÉS EHRlich
TELEFON: 37-6-44.

Szőnyegek, bútorok csendőrség részére
előleg nélküli részletfizetésre

Telefon:
271-77.

legolcsóbb árakon.

Recamiék, sezlonok, sezlontakarók, ebédlő- és plüssö-nyegek, vasbútorok, paplanok stb.

Vidékre értesítésre
megbizottal küldünk

Központi Lakásherenedező Budapest, VI.,
Liszt Ferenc-tér 5.

Rendkívüli őszi és téli vásárunk!

mindent elkövet, hogy vevői a legjobb minőségű árukhöz juthassanak **legolcsóbban**, a **legkényelmesebb** üzleti feltételek mellett!

Férfi osztályunkban:

Kész öltönyök, felöltők, télikabátok, bundák, öltöny- és felöltő-szövetek, katonai és egyéb egyenruha szövetek, nagy választékban.
Férfi fehérművek, pulloverek, kötött mellények, fehérnemű anyagok méter számban.
Saját műhelyünkben készítünk: öltönyöket, felöltöket, egyenruhákat, télikabátokat, bundákat stb.

Női osztályunkban:

Kész női köpenyek, szőrmebundák és kosztümök, kész női szövet és selyem délutáni és estélyi ruhák, pongyolák, bluzok; aljak, pulloverek, kötött mellények, köpeny és ruhaszövetek, selymek és műselymek méterszámban, vaszonaruk, sifon, stb.
Ményasszonyi kelengyék, ágygarnitúrák, kész női teherneműek, damaszt-áruk.

WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA

Budapest, IV., Kossuth
Lajos-utca 18. szám.

FENNÁLL 63 ÉVE
Telefon: 89-5-41

Szőnyegosztályunkban: Sezlontakarók
szoba- és utazószőnyegek rendkívül olcsó árban

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAPHÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!

Kiléptem az árokból, s megindultunk a lankás nyereg-rész élvonalára felé. Végigfutott hátamon a hideg; nem kelle-mes zene teljes célpont mellett a golyófütyülés, de a főhad-nagy olyan hidegvérrel lépkedett előre, hogy én sem hagy-hattam a magyar virtust. A rajvonallalhoz kiérve, egy lövész-teknőben fekvő honvéd, aki mellett egész halom kilőtt réz-hüvely feküdt, odaszólt hozzánk:

— Tessék lefeküdni, főhadnagy úr, már itt vannak!

A főhadnagy csak végignézett rajta, de nem felelt, az-után stájer dialektusban kérdezni kezdett engem. A német nyelvben nem voltam elég jártas, hozzá még a stájer dialek-tus is idegen volt, így hát inkább csak mutogattam a tőlünk kilométernyire lévő kis liget felé. A főhadnagy az üteg és a liget közötti távolságot méregetve, beleszólt a telefonkagylóba. Alig mult el egy perc és a két hegyiágyú máris sűrűn kül-dözgette a lövedéket a kis zöldelő folt felé, amely csakhamar füstölögni kezdett. Mintha hangyabolyba lépett volna valami láthatatlan acélláb, úgy nyüzsgött a bevágódások körül a sok kis apró pont. A főhadnagy elégtelen elbocsátott. Nem kis örömmel mentem én is vissza a zászlóaljparancsnokom fődözkébe.

— Maradj itt! Szükségem lesz rád — mondotta Dinnyés százados és én melléje kuporodtam a gödörbe.

Mindinkább élesebben és közelebről csattogott a puska-tűz. Egy-két honvéd kiugrott a lövésteknőből, de visszaker-gettük. A századokhoz beosztott csendőrök keményen fogták a legénységet, pedig itt-ott máris szuronyra is került a sor. A balszárnyunk üres szakasz haroló alakok bukkantak fel és felénk lépegetve lövöldöztek rájuk.

— Indulj azonnal a csendőrszászlóaljhoz. Azonnali táma-dást kérek, mert bekerítenek! — adta ki a parancsot a zászlóaljparancsnokom.

Kiugrottam az árokból és a bozótok között a patakig futottam. Beléptem a patak medrébe és annak védelme alatt gázoltam a parancsolt irány felé. Az októberi fürdő még így ruhástul is jól esett.

Kiléptem a mederből. Felejthetetlenül gyönyörű kép tá-rult elém. Nyílegyenes szuronyvonal közeledett felénk: a szé-kely csendőrök rajvonala. Sehöl egyetlen hang, csak a gye-pen lépők tompa nesze hangzott.

— Hol a zászlóaljparancsnok úr? — kérdeztem, ahogy a gyorsan közeledő szuronyosvény beért. A kérdezett csendőr hangtalanul mutatott a középen haladó csoport felé. Oda igyekeztem. Az előnyomulók sorából kettő felbukott, fölemel-ték, hátra vitték, a szomszédja kitöltötte a helyét. Sehöl semmi hang, semmi zavar, pedig ugyancsak sűrűn hullottak a golyók.

Jelentkeztem Sikorszky csendőrszászadosnál, a zászlóalj parancsnokánál s közöltem a kapott parancsot. Rövid néhány szóval vázoltam a helyzetet, de nem is igen volt szükség már magyarázatra, mert a domb nyergén sűrű tömegben özönlöt-tek a románok és a balszárnyon megkezdődött a kézitusa.

— Roham! — csattant élesen Sikorszky százados szava — irány az előttünk lévő dombhát. A vezényszót mint meg-annyi visszhang, ismételték a századok és a szakaszok pa-rancsnokai. Felmorajlott a csendőrök szuronyvonala és mintha az emberek megnyúltak volna, hatalmas szökésekkel rohantak előre.

— A tartalék is fejlődjék fel! — hangzott az újabb pa-rancs és a rajokban közeledő tartalékszázad legyezőszerűen szétrnyilva követte az első vonalat. A csendőrroham ereje

visszalökte a románokat a domb pereméig, de ott újabb vonal bukkant föl és visszatartotta a futókat.

— A harminckilencesek egy százada van a dombtetőn — feleltem a csendőrszászados kérdésére, amint mellette futó-lépésben haladtam a rajvonallal. A százados felelni akart valamit, fölemelte a karját és a domb felé mutatott. Hirtelen megtorpant, arca elfehéredett s a mellére nézett. Még néhány lépést tett előre, de lépése támolgyásszerű volt. A mögötte haladók közül két csendőr melléje ugrott és megragadta a karjánál. Sikorszky százados feje lehanyatlott, fejéről a sapka lehullott, mellét elborította a vér, teste ernyedten nehe-zedett támogatóira, akik őt a vonal mögé igyekeztek vinni.

Ami ezután következett, a felszabadult emberi szenvedé-lyek kaotikus zűrzavara volt. Újabb román támadóhullám ér-kezett a tetőre, ezt követte a harmadik, negyedik, ötödik. A domboldal lankája megtelt állva lövöldöző embersűrűvel. A csendőrszászlóalj sorait megbontotta parancsnokuk meg-sebesülése, de azért elkeseredett keménységgel állták a romá-nok rohamát. A két kis hegyiágyú csöve vízszintesre fordult és most már kartácsot vágott a román sűrűbe. Bömbölés, füst, jajgatás szakította meg fegyverek éles ropogását, az embersűrűben két utca nyílt. Az átmeneti zűrzavart az újab-ban érkezett román rajvonallal ereje megakadályozta s újabb támadásra lökte vissza a futókat. Az újabb kartácsűz már alig ötven lépésnyi távolságról söpörte vissza az előre törő románokat, akiknek sorát az oldalozó bosnyák gépfegyverosz-tag is erősen ritkította.

A csendőrök a románokkal összekeveredve harcoltak, ágyúval löni már nem lehetett. A stájer főhadnagy apró lo-ván fel és alá nyargalva vezényelte visszavonulásra a hegyi-üteget. Lengő szakállával az alkonyol nap vérvörösen izzó sugarában félelmetes látványt nyújtott. Szinte pillanatok alatt szedték szét a tüzekek az ágyúkat és szerelték a lovak hátára. Az ágyúk előtt a harminckilences század és a mi maradék legénységünk alkotott rajvonalat s tartotta fenn a románok oldalozó támadását.

A gyorsan közelgő est szürkéségében a sebesültek, ha-lottak, egymással viaskodók és a fel, alá hullámzó ember-fürtök összeolvadtak a sötétlő föld színeivel, csak a sűrűn villogó lövések és a két gépfegyver mozgó tűzkigyója világít-tottak. A bosnyák gépfegyverosztaghoz beosztott kezelöle-génység üres gépfegyverakaszokat vagdosott a támadók közé. A csendőrök csoportokra válva verekedtek a sűrűn elő-rohanókkal.

Ekkor váratlanul néhány srappell villant a románok sűrűje fölött, azután bömbölő dübörgéssel vágódott be a már elfoglalt domb élvonalára a zárótűz vasfűgönye. Megkésve bár, de idejében érkezett meg Pusztacelina felől a mi ne-héztüzségünk és a tizenötös nehézágyúk percek alatt eldön-tötték a csata sorsát.

(Folytatjuk.)

Megjelent az új nagy képes, 112 oldal terjedelmű **foto optikai és rádióárjegyzékünk**
Kérje ingyen és bérmentve

Hatschek és Farkas

fényképészeti, optikai és rádiószaküzlet
Budapest

IV. Károly-körút 28. Gerlőczy-u. sarok
VI. Andrássy-út 31. VII. Rákóczi-út 80

Bútor leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb választékban **NEMZETI BÚTORHÁZNÁL**

Dohány-utca 39. és 46. szám (Klauzál-utca sarok)

Csendőrök

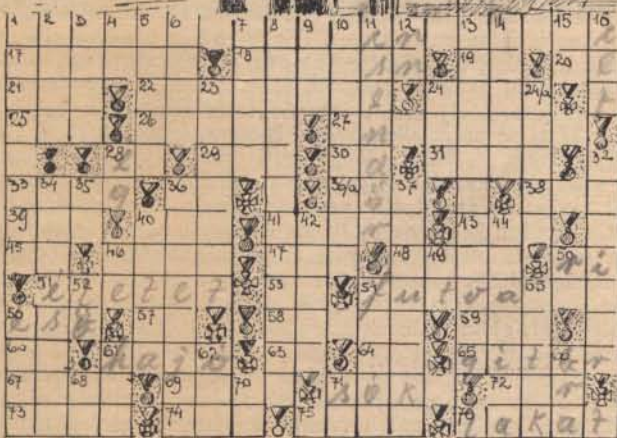
a **TRIBON**-nál vásároljanak!

Budapest, VIII., Üllői-út 14. Tel.: J. 392-85 és 312-57

Kedvező fizetési feltételek.

Egyenruhaszövetek, béléssárak, női és férfi fehérnemű, selyem, kötött- és szövöttfűru, kosztű, harisnya, paplan, cipő.

Keresztrejtvény.

Vízszintes sorok: 1. Ilyen kereszt is van. 17. Több a hurnál. 18. Baj, ha ilyen a csendőr. 19. Német személyes név. 20. Sporteszköz. 21. Mennységet fejez ki. 22. Így is hívják a nemzeti színt. 24. Azonos mássalhangzók az ABC elejéről. 25. Trónja vesztett királyné neve. 26. Határt jelöl. 27. Bátorágért, vitéséért ezt is adományozták régente. 28. Kis folyócska. 29. Bece női név. 30. Középre mutató szócska. 31. Rész, német nyelven. 33. Tüzérségi egység. 36. Lángol, rövidebben. 36/a. Fordítva az örsfőző is teszi. 38. A puská csövén van. 39. Állat. 40. A régi hadsereg vezérkari főnöke. 41. Közismert sajtunk neve. 43. Ebből készül a csendőr kalapcímere. 45. Kerekszám mássalhangzói. 46. Két azonos ellentétes kötőszó. 47. „Talál” rövidebben. 48. Számítási kitétel. 50. „Sir” rövidebben. 51. Ezt kioltani bűn. 53. Német személyes név. 54. Így lépked a csendőr, ha közel a takarodó. 56. Csendőrnél is fontos. 57. Tagadó szó mássalhangzói. 58. A helyszínrajz készítésénél is előfordul. 59. Budapesti egyesület rövidítése. 60. Azonos mássalhangzók. 61. Vízi járómű. 63. Német személyes név. 64. „Bánat” rövidebben. 65. Hangszer. 67. Megoldásával a csendőrök is foglalkoznak. 69. Közelmutató szó. 71. Ném fér több bele. 72. Kerület rövidítése. 73. Ékezettel tűz teszi. 74. Házikó. 75. Ékezettel japán színész. 76. A bilincsen is van.

Függőleges sorok: 1. Kitüntetés. 2. Híres 48-as székely ágyúöntőnk keresztneve. 3. Állat. 4. Ektelen fém. 5. Ūrmérték. 6. Angol hosszímérték. 7. Az hallatja, aki veszélyben forog. 8. A puská závarzatának része. 9. Fordítva elfed, rövidebben. 10. Aki haldoklik. 11. A képviselőházban is teljesít szolgálata-

tot. 12. Fordítva rövidítés aláírásoknál. 13. A tető a fejed felett teszi, hogyha ég (ikerszó). 14. Pestkörnyéki üdülőhely. 15. Minden zsvány eleje. 16. Ilyen hal is van. 23. Ez igen fontos a csendőrnél. 24. Hal. 24/a. Lövés előtt teszi a csendőr. 28. Tűz teszi. 32. Irón-márka. 34. Fegyvernem. 35. Rag. 36. Érdeméért kapja a csendőr. 37. Orvoshoz megy vele a csendőr. 40. Tűzhányó hegy. 42. Tiltja a Szut. 44. Érzéki szenvedély, közismert idegen szóval. 46. Ellentétes kötőszó. 49. Fordítva névelő. 50. Fordítva számszám. 52. Csendőr teszi a puskájával. 54. Egyik volt Körösünk neve. 55. Ebben az utcában volt régen a csendőrfelügyelőség. 56. Napszak. 61. Szám. 62. Gyümölcs, népies kiejtéssel. 66. Ma már az árúnak sincs. 68. Házállat hangja. 70. Fordítva kicsinyítő rag. 71. Személyes név.

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: november 1. A helyes megfejtők között szép asztali cigaretta- és hamutartót sorsolunk ki. Az eredményt a november 15-iki számunkban közöljük.

—:0:—

„Csendőrhistoriák” című pályázatunk,

melyet lapunk folyó évi 17. számában hirdettünk, nagy érdeklődést keltett olvasóink körében. Tömegesen kaptuk a pályázatokat, de azok nagyrészt nem lehet közölnünk. Bizalmas, bajtársi körben elbeszél történetek nem mindig alkalmasak arra is, hogy egy lapban s hozzá éppen a Csendőrségi Lapok-ban közöltesse. Nem fogadhattuk el természetesen az olyan történeteket se, amelyek a jóízűvel nem lehet összeegyeztetni, vagy amelyek annyira valószínűtlenek, hogy megtörténtükhöz kétség férhet.

A beérkezett pályázatokat ilyen szempontok szerint történt elbírálása után a kitűzött jutalmat, a szép bőr levéltárcát Braun János debreceni nyomozó alosztálybeli tiszt-helyettesnek ítéltük oda, józű történetéért.

Nevezett pályázatán kívül közlésre elfogadtuk még a következő pályázatait is: *Batár Antal th.* (Budapest), *Boda István th.* (Budapest), *Csiki Pál őrm.* (Jászládány), *Horváth Gábor th.* (Jászládány), *Illés Dániel őrm.* (Vámosgyörk), *Kürthy Gergely th.* (Budapest), *Molnár János th.* (Keszthely), *Nyisztor József th.* (Székesfehérvár), *Pethő István őrm.* (Pégyártelep), *Simon (Smátrola) Márton cs.* (Somogyzentmiklós), *Szajkó Győző th.* (Zákány), *Tárnok János th.* (Tiszakarád) és *U. Nagy József th.* (Dombrád).

Ezeket a pályázatokat lapunk egyes számaiban rendre fogjuk közölni.

Akiknek a nevét itt nem említettük, azoknak a pályázata nem vált be.

A jutalmat Braun János tiszt-helyettes címére Debrecenbe elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős ügyvezető: Győry Aladár.

A Magyar Királyi Osztálysorsjáték

főárusítói kérik,

hogy mindazok, akik a postán küldött sorsjegyek árát még nem egyenlítették ki, szíveskedjenek a **meglelő összeget azonnal megfizetni**, mert a nyereményigény csak úgy biztosítható, ha a sorsjegyek ára a hiv. megállapított 30 fillér költségátlánnyal együtt a **húzás előtt kiegyenlített.**

Aki azonban bármely oknál fogva a sorsjegyeket nem akarja megtartani, szíveskedjenek azonnal **viszszaküldeni** az illetékes helyre, mert az idejében **ki nem fizetett sorsjegyek semmi jogot nem biztosítanak**, a főárusítóknak azonban kárt okoznak, ha azokat **nem kapják vissza.**

A húzás október 20-án kezdődik.

Kérje szabómesterétől a

SCHWARCZ LAJOS cég

BUDAPEST, IV., DEÁK FERENC-UTCA 15.

amerikai rendszerű mintagyűjteményét.

A csendőrség tagjainak legolcsóbb bevásárlási forrása és a szabómester útján eszközölt megrendelés előnyös feltétel mellett eszközöljük. Úgy polgári, mint egyenruházati szövetek, valamint az összes csendőrségi felszerelés cikkek óriási választékban kaphatók.